

**KÉZFOGÁSOK
SZÉTSZÓRÓDÁS
UTÁN**

KÉZFOGÁSOK SZÉTSZÓRÓDÁS UTÁN

**A II. RÁKÓCZI FERENC GIMNÁZIUM IV. D. OSZTÁLYÁNAK
(1960-1964)**

**ÖTVENÉVES ÉRETTSÉGI TALÁLKOZÓJA
(2014. OKTÓBER 18.)**

KÉZFOGÁSOK SZÉTSZÓRÓDÁS UTÁN

A KÖNYVET SZERKESZTETTE, TERVEZTE
TÓTH GYÖRGY

A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG TAGJAI
AGÁRDI PÉTER
BETLEN JÁNOS
PÁLFY G. ISTVÁN
KOVÁCS LÁSZLÓ
NOVOTH LÁSZLÓ
NIKLAJ ÁKOS
TÓTH GYÖRGY

OLVASÓSZERKESZTŐ ÉS KORREKTOR
AGÁRDI PÉTER

FOTÓKAT KÉSZÍTETTÉK
TÓTH GYÖRGY
/jelölés nélkül/

valamint
KÁLMÁN PÉTER
LUKOVICS ANDRÁS
SAJTÓS GÁBOR
SZILÁGYI TIVADAR
ZARUBAY BENCE

A könyvet kiadja az
„ÉGER ÁG” ALAPÍTVÁNY
3757 Égerszög, Kossuth u. 2.
Telefon: 48/463-008
E-mail: tgyorgy.egerag@gmail.com

© Tóth György
Minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részeit
a kiadó előzetes, írásos engedélye nélkül tilos reprodukálni,
elektronikus vagy más módon közzélni.

ISBN 978-963-04-3726-4

*A könyvet ajánljuk
minden egykori osztálytársnak,
hozzátartozóknak,
volt és leendő rákóczisoknak*

JÉKELY ZOLTÁN

Jóslat

*Ma hajnalban megszólalt a kakukk,
Megkérdeztem, tréfából, meddig élek?
Kegyetlenül fősvény volt és hazug:
azt válaszolta, még csak vagy hat évet!*

*Az ablakon beszállt egy szürke légy,
előbb a rézlámpás körül kerengelt,
aztán fölém repült s zümmögve, szép
ívvel kirajzolta a végtelen - jelt.*

1932

9	Előhang
11	Előzmények a neten
13	Képek az osztálytalálkozóról
23	Négy év osztálykönyve
31	Házi feladatok ötven év után
32	Agárdi Péter
36	Bársony András
40	Berényi László
42	Betlen János
44	Dávid László
46	Düh András
48	Fülöp György
50	Gál András
52	Henzély Károly
56	Iványi Kornél
60	Jékely Zsolt
62	Kálmán József
64	Kenéz Győző
68	Kovács László
72	Lukovics András
76	Lux Iván
80	Mérey Zsolt
84	Nagy Ferenc
86	Niklai Ákos
90	Novoth László
94	Pálfy (G.) István
98	Pásztor Antal
102	Pátzay János
106	Sajtós Gábor
108	Somos Péter
110	Szabó Árpád
112	Szani Szilárd
118	Szilágyi Tivadar
124	Tarján Gábor
130	Tóth György
134	Uszkay Péter
136	Vas Miklós
140	Vécsei Miklós
144	Wolff Lajos
146	Zarubay Attila
149	In memoriam
150	Kosztolányi Dezső - Halotti beszéd
155	Utóhang

Előhang

*„... volt egy fényképész is,
ki készült levenni a társaságot”.*

A fenti mondatot Tompa Mihály 1859-ben Arany Jánoshoz írt levelében olvashatjuk. 2014. október 18-án volt egy fényképész, aki nemcsak készült felvenni, hanem meg is örökítette az asztaltársaságot.

Ami a közösséget összehozta, hogy e férfiak 1960-tól 1964-ig együtt jártak a Budapest, II. kerület Keleti Károly utcai II. Rákóczi Ferenc gimnáziumba. Ötvenéves osztálytalálkozójukat ülték meg.

Részesei voltak a XX. század második fele történelmet formáló eseményeinek, a XXI. század első évtizedeinek. Volt közöttük olyan, aki alakította is a történeteket és volt, aki „csak” tanúként szemlélte, esetleg meg is szenvedte az eseményeket.

Hugókám! Kit érdekel ez? – kérdezték a hitetlenek, mikor felvettem ennek a könyvnek a megírását. Szerencsémre nemcsak kételkedőkre, hanem lelkes támogatókra is találtam. El kell mondanom, hogy a kezdetekben aggályoskodók is mind megírták az önéletrajzukat. Sőt! Az elsők között voltak.

Miért is fontos számomra, hogy létrejöhetett ez a könyv? Mert ...

- oly korban éltünk, mikor 1960 nyarán a tanári kar tudatosan válogatott össze minket egy közös osztályba, - ezt bátyámtól tudom, aki első osztályfőnökünk és latintanárunk volt. Ez is kötelezett engem arra, hogy ennek a társaságnak történetét egyszer meg kell írni. Ebben döntő szerepe volt Szilágyi Tivadarnak, mert ő talált meg engem a „végeken” - több mint ötven év után. 2012-ben pedig meghívott a Kárpátia étterembe az aktuális osztálytalálkozóra.

- oly korban éltünk, mikor 1956 októberében megjelenik Illyés Gyula elhíresült verse: „Hol zsarnokság van, ott zsarnokság van”, de mi nem így tanultuk a történelem órákon ...

- oly korban éltünk, mikor Nagy László 1975-ben a Kormos Istvánnal készült beszélgetésében azt üzenté az utókornak, vagyis nekünk: „ha még lesz emberi arcuk, csókolom őket” ...

- oly korban éltünk, mikor 1990-ben nap mint nap Pálffy Pisti beszámolt nekünk a televízióban a rendszerváltozás aznapi eseményeiről ...

- oly korban éltünk, a III. évezred kezdetén, mikor 2001. szeptember 11-én a New York-i Világkereskedelmi Központ ikertornyába két repülőgép csapódott be. Ezzel kezdetét vette a terrorizmus új formája. Egy új világhátré született, melyet Betlen Jani élőben közvetített a televízióban ...

- oly korban élünk ma, 2015-ben, mikor a világhálón délelőtt megszerveznek egy tüntetést és estére több tízezres tömeget látunk a képernyőn ...

- oly korban élünk ma, 2015-ben, mikor még ez a megjelenő könyv is érték lehet, csak meg kell őrizni, fel kell tenni egy könyvszekrény szem előtt lévő polcára, hogy tartalma

és üzenete áthagyományozódjon az utókor számára. Hogy az utódainknak évek, évtizedek múlva érdemes legyen levenni onnan, leporolni a könyvet. És csodálkozni fognak, hogy az ősök „oly korban éltek ...”

És mi közöm van nekem mint szerkesztőnek ehhez az egészhez? - kérdezed.

- Azt válaszolom, hogy én a fényképezőgépem optikáján keresztül látom a világot. A könyvben fellapozható portrék mindegyike egy élet hiteles tükré és a hozzá tartozó önéletrajz a XX. és a XXI. század igaz történelme. Nézem a képeket és a tekintetekből rádöbbenek arra, hogy előttünk már nincsenek „generációk”, mert mi lettünk most a Millenáris Park fehér asztala mellett az „utolsó generáció”.

Ezért kellett ennek a könyvnek megszületnie. Ha ezt közösen nem alkotjuk meg, akkor feledésbe merült volna e „rendkívüli osztály” szereplőinek az élettörténete.

2015. március

Tóth György

ELŐZMÉNYEK A NETEN

2014.09.09. 20:39 keltezéssel, Wolff Lajos írta:

*Ötven,
jaj ötven éve - lelkem visszadöbben - (Kosztolányi)*

Tisztelt Osztálytársak!

A hagyományos éves összejövetelen, melyet ez évben is szeptember első vasárnapján tartottunk, szeptember 7-én, tizenhatan eljöttek a Márványmenyasszony étterembe, délután 3h. és 6h. között egy igen jó hangulatú beszélgetésre.

Megbeszéltük ugyanakkor az idén esedékes 50 éves érettségi találkozókat.

Az előzetesen közzétett program nagy többséggel elfogadásra került, így megerősíthetem:

- a találkozót tehát, egy ebéddel egybekötve 2014. október 18-ára szervezzük és megismétlem, hogy ez a nap szombatra esik, de egyúttal munkanap is;
- ezt megelőzően egy rövid látogatást szerveztünk a megújult Rákóczi gimnáziumba az iskola jelenlegi igazgatónőjével egyeztetve;
- az ebéd helyszíne közel esik a gimnáziumhoz, Makadám névre hallgat, a budai Millenáris parkban van. A megközelítése a Lövház utca felől a legcélszerűbb, a 33. számú ház utáni Millenáris bejáraton kell bemenni;
- a találkozóról még küldök tájékoztatást, attól függően, hányan kívánnak részt venni a gimnáziumi sétán;

Ezt a levelet most csak azok kapják, akik nem voltak ott a Márványmenyasszonyban, mert a fentiek ott megbeszéltük. Most azt kérem, hogy az alábbi kérdésekre válaszoljatok:

Részt veszel-e október 18-án a Rákóczi gimnáziumi látogatáson?

Amennyiben el tudsz jönni, kérlek, jelölj meg egy menüválasztékot az alábbi kínálatból: ...

- (- húsleves (700-Ft)
- legényfogó leves (700-Ft)
- szűzpecsenye (2600-Ft)
- zsebes-hús (2300-Ft)
- harcsa-filé (2400-Ft)
- rántott camembert) (1800-Ft)
- palacsinta (900-Ft)
- túró torta (700-Ft)
- csoki hab (900-Ft)
- kávé (500-Ft)

A Makadám étteremben ezen a napon magunk leszünk. A különteremért díjat számolnak fel, mely fejenként 1.200 Ft-ba kerül, tehát ez a kiválasztott menü árához hozzáadódik. A szeszes italért is külön kell fizetni, de az árak normál éttermi árak.)

Várjuk mielőbbi válaszokat a fentiek szerint.

Baráti üdvözlettel: Wolff Lajos és Nagy Feri

2014.10.09. 19.31 keltezéssel, Wolff Lajos írta:

Kedves Osztálytársak!

Köszönjük, hogy szinte mindenki visszaküldte az előző felhívásunkra részvételi szándékát és a kiválasztott ételt, melyet a közös ebédünkön fognak felszolgálni az étteremben, frissen elkészítve.

Az árak nem változtak, ezért most csak a pontosság kedvéért igazolom vissza a választékot, személyenként.

Aki változtatni akar, még lehet, az italfogyasztás pedig a helyszínen választandó széles kínálatból lehetséges, a korábbiaknak megfelelően kell egyben az étellel, személyenként fizetni. Előleget nem kértek, ezért ha valakinél változás van, esetleg közbejön valami rendkívüli, kérem, szóljon minél hamarabb.

Találkozunk tehát a Rákóczi gimnázium előterében október 18-án, fél 11 és 11 között, utána megnézzük a gimnáziumot. Erről még Nagy Feri ad egy előzetes tájékoztatást, ha pontosította a menetrendet az igazgatóval.

Üdvözlettel: Lajos

2014.10.10. 10:06 keltezéssel, Ferenc Nagy írta:

Kedves Pajtikák!?

A gimi igazgatónője nagy szeretettel vár bennünket október 18-án, de 11:00 órakor. Ez egyébként nyílt nap lesz a gimiben, focimeccsekkel és egyebekkel, felajánlotta, hogy benevezhetünk, amit én köszönettel elhárítottam, mondván, hogy nem akarjuk megsegényíteni a fiatalokat.

Szóval gyülekező a gimi előcsarnokában.

Lajossal együtt tisztáztuk, hogy a Makadamban mindenki külön fizeti majd a saját fogyasztását plusz azt az összeget, ami a terembérléteből ráesik.

Viszlát 8 nap múlva

2014.10.18. 20:44 keltezéssel, Kovács László írta:

Wolff Lajos és Nagy Ferenc barátomnak köszönöm, hogy összehozták ezt a találkozást.

Tóth Gyuri meg azt mondta nekem, hogy mindenkiről csinált portré-fotót, ha mindenki megírná az önéletrajzát, akkor összeállna belőle egy kötet. Afféle korrajz. Nektek is mondta?

kl

2014.10.18. 9:26 keltezéssel, Szilágyi Tivadar írta:

Kedves Mindenki!

Bennem is felmerült, hogy jó lenne, ha mindenki megírná az önéletrajzát. Lehetőleg úgy, hogy az ne csak száraz önéletrajzi adatok összessége legyen: derüljön ki az önéletrajzból, hogy annak írója mitől tudta jól, illetve rosszul érezni magát az életben, mit (kit) szeretett, illetve utált, továbbá akinek kialakult valami életfilozófia-szerűsége, az nyugodtan megoszthatná azt is velünk.

Ha úgy néz ki, hogy az ötlet megkapja a kellő támogatottságot, akkor valami ideitáridőt is ki kellene ötleni hozzá.

Kérésem Sajtós Gáborhoz: légy szíves, add közre Pásztor Tóni email-címét, állítólag csak Neked árulta el.

Kérdésem Gyurihoz: és ha nem mindenki írná meg az önéletrajzát, akkor azokról készítenél portré-fotót, akik megírták?

Üdv: Sziszi

2014.10.18. 22:55 keltezéssel, Agárdi Péter írta:

Amit Sziszi javasol, rokonszenves ügy, de nagy egyéni és kollektív munkát igényel. S persze tapintatos szerkesztést, viszonylagos egységesítést szintén.

Mindenekelőtt valamiféle terjedelmi keretet lenne érdemes meghatározni (tól-ig), ami már a jelleget is determinálja. S én nem is önéletrajzot, hanem önportrét, írásos „szelfit” javasolnék műfajként.

Üdv.: Agesz.

HÍRES RÁKÓCZISOK ARCKÉPCSARNOKA

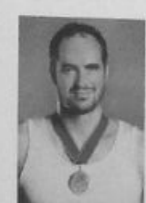
HÍRES RÁKÓCZISOK ARCKÉPCSARNOKA

BÁRONY ANDRÁS
politikus

BARTAL LÁSZLÓ
karmester

BENEDEK TIBOR
vzilabázó,
többszörös olimpiai bajnok

BENKÓ DÁNIEL
lantművész

BETLEN JÁNOS
újságíró

MADARASSY ANDRÁS
festőművész

MANDULA PETRA
teniszező

MÁRAI SÁNDOR
(1900-1989)
író

MEZEI FERENC
fizikus

MIKÓ ISTVÁN
színész

ESZTERGÁLYOS KÁROLY
rendező

GILLEMOT LÁSZLÓ
(1912-1977)
gépészmérnök

GYÜRK ISTVÁN
gépészmérnök

Sajtós Gábor felvétele

Sajtós Gábor felvétele

NÉGY ÉV OSZTÁLYKÖNYVE

I. OSZTÁLY

<i>Osztályfőnök</i>	Tóth Gyula Csete Zoltán
<i>Biológia</i>	Gulyás József
<i>Földrajz</i>	Csete Zoltán
<i>Kémia</i>	dr. Vida Gábor
<i>Latin</i>	Tóth Gyula Farkasdy Dezső
<i>Magyar</i>	dr. Szögi Ferenc
<i>Matematika</i>	Petyerity Géza
<i>Műszaki rajz</i>	dr. Igmándy Emil
<i>Olasz</i>	dr. Pallós Ferenc
<i>Orosz 1. csoport</i>	Deák Sándor
<i>Orosz 2. csoport</i>	dr. Ballenegger Zsuzsanna
<i>Szakmai elmélet</i>	Kálmán Döme
<i>Szakmai gyak. 1. csop.</i>	Berta István
<i>Szakmai gyak. 2. csop.</i>	Joó Imre
<i>Testnevelés</i>	Barna István
<i>Történelem</i>	Csete Zoltán

Agárdi Péter	Móricz György
Balázs Gyula	Niklai Ákos
Bársony András	Nagy Ferenc
Becker Vilmos	Novoth László
Berényi László	Pálfy István
Betlen János	Pásztor Antal
Dávid László	Pintér Gusztáv
Ducsay Sándor	Piukovich Iván
Düh András	Rudas László
Fülöp György	Sajtós Gábor
Gál András	Sántha Antal
Garas Pál	Somos Péter
Gyelmis Lukács	Szabó Árpád
Hajdu Gábor	Szani Szilárd
Henzély Károly	Szilágyi Tivadar
Iványi Kornél	Tóth György
Jékely Zsolt	Tóth Sándor
Kálmán József	Ulbrich András
Kenéz Győző	Tarján Gábor
Kovács László	Vas Miklós
Kun Miklós	Vécsei Miklós
Lukovics András	Wolff Lajos
Lux Iván	Zarubay Attila
Mérey Zsolt	

II. OSZTÁLY

<i>Osztályfőnök</i>	Solymosi László
<i>Biológia</i>	Gulyás József dr. Jablonkay Pál
<i>Fizika</i>	Vigassy György Selmeczi Gyula
<i>Földrajz</i>	Solymosi László
<i>Kémia</i>	dr. Vida Gábor Ritecz József Ikrényi Bertalanné
<i>Latin</i>	Farkasdy Dezső
<i>Magyar</i>	dr. Szögi Ferenc
<i>Matematika</i>	Petyerity Géza
<i>Olasz</i>	dr. Pallós Ferenc
<i>Orosz 1. csoport</i>	Deák Sándor
<i>Orosz 2. csoport</i>	dr. Ballenegger Zsuzsanna
<i>Szakmai elmélet</i>	Kálmán Döme
<i>Szakmai gyak. 1. csop.</i>	Berta István
<i>Szakmai gyak. 2. csop.</i>	Joó Imre
<i>Testnevelés</i>	Barna István
<i>Történelem</i>	Csete Zoltán Solymosi László
Agárdi Péter	Niklai Ákos
Bársony András	Novoth László
Becker Vilmos	Pálfy István
Berényi László	Pásztor Antal
Betlen János	Paulinyi Péter
Dávid László	Pintér Gusztáv
Ducsay Sándor	Piukovich Iván
Düh András	Rudas László
Fülöp György	Sajtós Gábor
Gál András	Somos Péter
Henzély Károly	Szabó Árpád
Iványi Kornél	Szani Szilárd
Kálmán József	Szilágyi Tivadar
Kovács László	Tarján Gábor
Kun Miklós	Tóth Sándor
László Levente	Turbéky Dénes
Lukovics András	Ulbrich András
Lux Iván	Uszkay Péter
Mérey Zsolt	Vas Miklós
Móricz György	Vécsei Miklós
Nagy Ferenc	Wolff Lajos

III. OSZTÁLY

<i>Osztályfőnök</i>	Solymosi László
<i>Biológia</i>	Nyerges Pál
<i>Fizika</i>	Lantosy Károly
<i>Kémia</i>	Ikrényi Bertalanné
<i>Latin</i>	Szerdahelyi Andor
<i>Magyar</i>	dr. Szögi Ferenc
<i>Matematika</i>	Tóth Attila
<i>Olasz</i>	dr. Pallós Ferenc
<i>Orosz 1. csoport</i>	Deák Sándor
<i>Orosz 2. csoport</i>	dr. Ballenegger Zsuzsanna
<i>Szakmai elmélet</i>	Kálmán Döme
<i>Szakmai gyak. 1. csop.</i>	Berta István
<i>Szakmai gyak. 2. csop.</i>	Joó Imre
<i>Testnevelés</i>	Barna István
<i>Történelem</i>	Solymosi László
Agárdi Péter	Niklai Ákos
Bársony András	Novoth László
Becker Vilmos	Pálfy István
Berényi László	Pásztor Antal
Betlen János	Pátzay János
Dávid László	Piukovich Iván
Düh András	Rudas László
Fülöp György	Somos Péter
Gál András	Szabó Árpád
Henzély Károly	Szani Szilárd
Iványi Kornél	Szilágyi Tivadar
Kálmán József	Tarján Gábor
Kovács László	Ulbrich András
Kun Miklós	Uszkay Péter
Lukovics András	Vas Miklós
Lux Iván	Vécsei Miklós
Mérey Zsolt	Wolff Lajos
Nagy Ferenc	

IV. OSZTÁLY

Osztályfőnök	Solymosi László
Fizika	dr. Tettamanti Béla
Latin	Szerdahelyi Andor
Logika	Tarján András
Magyar	dr. Szögi Ferenc
Matematika	dr. Tettamanti Béla
Művészettörténet	Solymosi László
Olasz	Nyergesné Zentai Éva
Orosz 1. csoport	Deák Sándor
Orosz 2. csoport	dr. Ballenegger Zsuzsanna
Pszichológia	Tarján András
Szakmai elmélet	Kálmán Döme
Szakmai gyak. 1. csop.	Berta István
Szakmai gyak. 2. csop.	Joó Imre
Testnevelés	Barna István
Történelem	Solymosi László

Agárdi Péter	Niklai Ákos
Bársony András	Novoth László
Becker Vilmos	Pálfy István
Berényi László	Pásztor Antal
Betlen János	Pátzay János
Dávid László	Piukovich Iván
Düh András	Rudas László
Fülöp György	Somos Péter
Gál András	Szabó Árpád
Henzély Károly	Szani Szilárd
Iványi Kornél	Szilágyi Tivadar
Kálmán József	Tarján Gábor
Kovács László	Ulbrich András
Kun Miklós	Uszkay Péter
Lukovics András	Vas Miklós
Lux Iván	Vécsei Miklós
Mérey Zsolt	Wolff Lajos
Nagy Ferenc	

Mért legyek én tisztességes? Kiterítenek úgyis!

Mért ne legyek tisztességes! Kiterítenek úgy is.

József Attila: Két hexameter

(1936)

Hátsó sor balról jobbra:

Gál András, Bársony András, Szabó Árpád, Niklai Ákos, Novoth László, Pálffy G. István, Tóth György, Nagy Ferenc, Agárdi Péter, Uszkay Péter,
Henzély Károly, Tarján Gábor, Pátzay János, Fülöp György, Düh András, Somos Péter, Vécsei Miklós, Vas Miklós, Mérey Zolt

Első sor balról jobbra:

Szani Szilárd, Sajtós Gábor, Kovács László, Szilágyi Tivadar, Wolff Lajos,
Dávid László, Betlen János, Berényi László, Pásztor Antal

Agárdi Péter

A digitális világban életünk nyitott könyv, szinte minden tény, igazság vagy akár pletyka, rágalom hozzáférhető rólunk, de egyébként sincs értelme hagyományos CV-t, adatokkal zsúfolt önéletrajzot írni ebbe a kötetbe. Inkább „életem értelmét”, azaz logikáját (?) igyekszem megfejteni s egyúttal föltárni előttek.

Mi is történt velem az elmúlt 50 évben? Még harmadikos gimnazista voltam, amikor a *Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó*ban – különféle tesztek és beszélgetések eredményeképpen – azt mondták, hogy nekem *kettős* az érdeklődésem s talán az alkalmasságom: van érzésem a kutatói, irodalmári elmélyüléshez, a szakmai íráshoz, ugyanakkor láthatóan érdekel és vonz a színes kulturális élet, ahol népművelőként is megtalálhatnám önmagam. Tehát: felvételizzek *magyar–népművelés* szakra! (Az utóbbi szakmát ma inkább kultúraközvetítésnek, kulturális menedzserségnek, andragógiának becézik.) Szintén erre adta be jelentkezését Pálffy Pista és Lukovics András; nálam szerepet játszott ebben a tényleges pályaválasztás elodázása is. (Apám nem is értette, „mi az, hogy »népművelés«; miért nem választasz – kérdezte – egy rendes szakmát, például az építészmérnököt, ha már annyira szeretted a gyerekkorodban építőkockákkal játszani”.) Őket fölvtették Debrecenbe, nekem viszont – fél pont híján – „csak” előfelvétellel sikerült bejutnom az ELTE-re. Mivel háborús katonai szolgálatra súlyos rövidlátásom miatt a sorozásnál nem tartottak alkalmasnak (tornaórai teljesítményeimre pedig bizonyára emlékeztek), egy évre „a kultúrába” mentem dolgozni: egy nagy könyvraktárba fizikai munkára, majd egy könyvtárba segédraktárosként. Nem bántam meg – ezt sem.

A munkás év során, amíg az egyetemre várakoztam, megszüntették a népművelés alapszakot s másikat kellett választanom helyette. Ez lett a *könyvtár szak*, mondván, ez áll a legközelebb az irodalomhoz és a népműveléshez. Elvégeztem: a magyart teljes szívvel, a könyvtár szakot félgőzzel, de sikeresen; már harmadéves koromban elkezdtem publikálni egy szakfolyóiratban és kortársi irodalomkritikát művelni a *Népszabadság*ban, majd másutt is. Nem akarom szerénykedve elhallgatni: aranygyűrűs doktorrá avattak, majd kandidátus lettem.

Az egyetem utolsó éveinek (1968–1970) politikai balhéi nyomán (bár aligha voltam radikális diákvezető, még kevésbé hős) nem kaptam meg a beígért tanársegédi állást. Ezt sem bántam meg. Több hónapos munkahelykeresés után gyakornokként sikerült bekerülnöm a nagy hírű *Irodalomtudományi Intézet*be (itt működött a tekintélyes *Eötvös Kollégium*), s emellett külsős riporter és szerkesztő lettem a *Magyar Rádió*ban. Előállt tehát az a *kettősség*, amivel a pályaválasztási tanácsadó „fenyegetett”, s ez alkatilag és anyagilag is szerencsés pályakezdést eredményezett; tudtam támogatni szüleimet is. Elkövetkező évtizedeimet ez a *kettősség* jellemezte és jellemzi: kutatni, értelmezni, publikálni; illetve kultúrát, értékeket közvetíteni, részt venni a művelődési közéletben. Persze a két életforma és habitus nem egyszer konfliktusba került bennem, ami alaposan meg is viselt, de nagyjából mégis sikerült tartanom ezt a párhuzamosságot. Irodalomtörténeti ténykedésem a közéleti szerepvállalás alatt is folyamatos maradt (hogy milyen minőségben, azt persze nem én vagyok hivatott eldönteni), most adtam le 25. könyvem kéziratát. Eleinte a magyar barokk foglalkoztatott, majd egyre inkább a XX. század, azon belül is a tágan értett baloldali törekvések, József Attila, Fejtő Ferenc,

Kunfi Zsigmond, Illyés Gyula, Lukács György és mások. Jelenleg részt veszek József Attila 1930 és 1937 közötti értekezései kritikai kiadásának kollektív munkájában, a költő születésének 110. évfordulójára az *Eszmélet* c. folyóirat mellékleteként közreadom József Attila híres-hírhedt tanulmányával, *A szocializmus bölcseletével* foglalkozó 80 oldalas munkámat.

E főhivatásom mellé – kultúraközvetítési alkatomnak megfelelően – jól jött a szerkesztés (a *Látóhatár*, majd a *Társadalmi Szemle* c. folyóirat), a rádiózás (a riporterkedéstől a kulturális elnökhelyettesi feladatkörig), a könyvtárosság (az MTA Lukács Archívumában), az „egypárt” kulturális osztályán végzett politikai (de nem politikusi) munka, majd a rendszerváltozás után a tanítás a Pécsi Tudományegyetemen. Itt elsősorban művelődéstörténetet, sajtó- és médiaismereteket, valamint kortárs kulturális tantárgyakat oktattam s oktatok, megindítottam és tíz éven át igazgatóként irányítottam az egyetemi szintű pécsi könyvtárosképzést. Másfél éve professor emeritusként innét mentem nyugdíjba, de kéthetente most is visszajárok tömbösített kurzusokat tartani.

A kutatás, az egyetemen tanítás, a fiatalok között élés és a rádiózás igen sok örömmel járt, de nem bántam meg az MSZMP Központi Bizottságában eltöltött évtizedet sem. Ami ez utóbbit illeti: van, aki a rendszerváltás óta az effélét letagadja, köpönyeget forgat és gerincet vált, de legalább is egész életében kompenzál és „tisztálkodik”. Ez nem az én stílusom. Roppant hasznos „iskola” volt, rengeteg emberi és szociális tapasztalatot szereztem. Természetesen ma sok mindent másképp gondolok, van mit megbánnom, de számos dolgot ma is önérzetesen vállalok. S hogy nem hatalom- és pozícióvágyból csináltam, az is bizonyítja: miközben érdekelt s napjainkban is izgat a politika (de ez nálam nem hivatás, még kevésbé szerelem!), számos vezető politikusi állásajánlatot hártottam el, s ma is egy békásmegyeri lakótelepi lakásban élünk feleségemmel. Sok tépelődéssel, önkorrekcióval együtt, de megmaradtam baloldalinak, ami nálam nemcsak kutatási téma, hanem emancipációs világnézet és attitűd is.

A feleségem, Zsuzska is „emberekkel foglalkozik”: pszichológus. Két, immár asszonnyá felnőtt lányomat sem sikerült „jövendelmesebb és látványosabb” pályára állítani: a nagyobbik tanítónő, a kisebbik gyermekpszichológus; ez idáig négy unokám van tőlük. Sok gonddal, típródással, időleges válsággal, de mára nagyjából „békében vagyok önmagammal”. Jólesik, hogy újra sűrűbben „Agesz”-oznak (még az Áldás utcai általánosból jött át ez a becenév), az egyetemen pedig „hátizsákos prof”-nak neveznek, mert 23 éve hátizsákkal vonatozom Pécsre és vissza.

Így mindkét kezem szabad.

Bársony András

ÖTVEN ÉV KÉT RÉSZBEN

Talán nem is érzékelttem, milyen mély nyomot hagyott bennem a sokak által lenézett gimnáziumi politechnika. Némi (többéves) hezitálás után az Akadémiai Nyomda nyomdásszá, kéziszedővé avatott és bár akkor még nem tűnt véglegesnek, évtizedekre eldöntötte a pályáivemet. Katonaság és közgazdasági egyetemi kitérő után a családalapítással összefüggő pénzkereseti kényszer visszavitt az ólomillatú falak közé. Az igazi emberformáló élmény a Zrínyi Nyomdában ért. Remek kollégák közé kerültem és a munka sem volt átlagos. Két napilapnál bábáskodtam: a ZÖLD újságnál (Világgazdaság) és a kétnyelvű Daily News - Neueste Nachrichten-nél. Mindkettő unikum volt a maga nemében. Az első alig hétezer példányban készült és csak a döntéshozók számára adott információkat, „belső” terjesztésű volt. A másik külföldi látogatókat célzott meg ideológiai kamuzás nélkül. Az újságírók a szakma legjobbjai voltak, számukra nem voltak korlátok. Minden nap egy egyetemi kurzus volt. Meg is lett az „eredménye”: kiemelték, és a nyomdában készülő összes lap gyártását irányíthattam a továbbiakban. Itt azután megtudtam, hogy mi a magyarok istene. Volt ugyanis a lapok, folyóiratok között Magyar Ifjúság, Magyar Rendőr, Pártélet stb. Közben lezajlott a magyar nyomdaipar teljes rekonstrukciója: mi a Zrínyiben hetente több millió lapot készítettünk, a legnagyobb példányszámú a Rádió és TV Újság volt hetente 1,2 milliós. Igen ám, de közben a hajdani elit szakma kezdett egyre jobban beleszürkülni abba a tömegbe, amit munkásosztálynak neveztek és úgy tűnt, egyáltalán nem a mennybe készült menni. Egyre több vita zajlott belül, fogyott a pénz, fogyott a türelem. Egy idős kolléga csábított át a nyomdász szakszervezetbe, melynek presztízse nem volt valami magas akkortájt (sem). Egykori oktatóm szavai csengtek a fülemben: pártok jönnek - mennek, a szakszervezet a mienk marad. - 1930 -ban lépett be. -

Nehéz éveknek néztem elébe, lehet magam sem mértem fel reálisan. Lett volna könnyű út megfelelni a főnökségnek, nem ezt választottam. Mint minden az országban a szakma is fortygott.

Sok kollégával együtt 1988-89-ben úgy gondoltuk, eljött az idő az építkezésre. Újjáalakítottuk a nyomdászok szakszervezetét, engem választottak elnöknek szűk többséggel a korábbi vezetővel szemben. Én a munkanélküliség elleni küzdelmet és saját nyugdíjbiztosítást ígértem, a rivális az ültetés fejlesztését. Az ország a kárpótlás lázában égett, miközben mi nemhogy a Rákosiék által elkönfiskált 43 bérházunkat nem kaptuk vissza, de semmifajta kompenzációt sem, sőt az új hatalom a székházunkat is kinevezte magának vagy valakinek. Maradtak az illúziók, a harc, eszközként pedig a politika. Eleinte nem önként, ám mikor 91 őszén, egy kongresszuson érvelni próbáltam a volt nyomdászvagyon elvesztése okán, nem sokat kellett várnom, hogy „meghívjanak” a Gyorskocsi utcába: a vád a szakszervezeti vagyon elidegenítése. Eldőlt, hogy számomra többé nem létezett semleges út.

Ami azután következett, az egy új fejezet. 1994-ben képviselő lettem. Amikor kiderült, hogy több szakszervezeti vezető is bekerült, Horn Gyula azt mondta: nem csinálunk szakszervezeti bizottságot a parlamentben és a külügyi területre irányított nyelvismeretemre és nemzetközi szakszervezeti rutinomra hivatkozva. Nyolc évig dolgoztam az Európa Tanács és az EBESZ parlamenti közgyűléseiben, mindkettőben voltam alelnök, betöltöttem a politikai bizottságok elnöki tisztségeit, betérjesztettem több mint harminc jelentést. 2001-ben az EBESZ asztalán volt a jelentésem arról, hogy

a következő időszak legnagyobb biztonságpolitikai kihívása nem az országok közötti kétoldalú konfliktusok sorozata lesz, hanem a definiálhatatlan ellenfelek terrorja.

2001 júliusában az amerikai képviselők tartózkodtak a szavazáskor .....

2002-ben a miniszterelnök és a külügyminiszter felkértek: legyek külügyi államtitkár. Nyomdász kollégáim addigra teljesen átvették az ottani munkámat és bár fájó szívvel, de elhagytam őket. A 2002 és 2006 közötti időszakot nem ildomos minősítenem, csak úgy, mint az azt követő ukrajnai, kijevei küldetésemet. De egy dolgot megjegyeznék: nagyköveti zárójelentésben 2010-ben azt írtam, ha Ukrajna vezetői nem képesek egységessé kovácsolni a nemzetet, akkor tragikus következmények várhatók. Quod erat demonstratum.

A család egyébként megvan: négy gyerek, három unoka, feleségem, aki most eltart mint nyugdíjast és akik nélkül nem érne az egész semmit.

Berényi László

Gondolkoztam, hogy mit írjak le az elmúlt 54 évről, hiszen nekem nem volt olyan színes, fordulatos életem, mint egyik-másik osztálytársamnak, akiknek a katonai évek megszínezték az életüket. A számtalan külföldi út, a politika, a munkahely változatossága mindenki számára érdekes olvasmány.

Nem önéletrajzot írtam, csupán kiragadtam egy-egy pillanatot az elmúlt évekből, amely emlékezetes és meghatározó volt számomra.

Kezdjük az iskolánál.

A II RÁKÓCZI FERENC gimnáziumban – abban az időben – nem csak tanítottak, neveltek, fegyelmeztek, de felkészített az ÉLETRE is.

Felejthetetlenek voltak dr. Szögi Ferenc tanár úr magyarórái, a minden napos memoriter tanulása, a versek ismertetése, elemzése.

Solymosi László tanár úr mindenre kiterjedő történelem tanításán túlmenően az osztályt összefogta, nevelte, egységbe kovácsolta.

Itt említem meg az emlékezetes tihanyi levendulaszedést, ahol a méhszúrások, sarlóval történő kézvágások ellenére rendíthetetlenül szedtük a levendulát.

Talán emlékszik valaki arra, amikor egyik este elmentünk sárgabarackot „szedni,,. A barack ízét még mindig a számban érzem.

Szerdahelyi Andor tanár úr latin órái élményszámba mentek

Barna István tanár úr bemutatott indián szökdelése még mindig a szemem előtt van.

A nyomdai gyakorlaton a kézi betűszedés során megismertük a nyomdai folyamatokat, egy-egy összeállított oldal lehúzása után örömmel vittük haza az általunk készített munkát.

Természetesen a többi tanárra is szívesen emlékszem, mert ezek az emberek még ráértek tanítani, nevelni.

Az iskolával kapcsolatban számtalan emlék maradt meg bennem, a légkör, a hangulat nem hasonlítható össze a mai tanítással.

Ki ne emlékezne a kötelező sapka viselésére? Hányszor kaptunk figyelmeztetést, mert otthon felejtettük a jelvényel ellátott sapkát?

Emlékszik még valaki a vízipóló csapatra? A késést nagyon szigorúan büntették, de amikor egy egész csapat késett, azt néha-néha elnézték.

Magamról.

Autógépész üzemmérnöki, majd munkavédelmi szakmérnöki végzettséggel a VOLÁN 1/9 üzemegységénél helyezkedtem el. 7 év után az ATI-nál főmunkatársként egy évig dolgoztam. Feladatom a szakmunkás képző tanfolyamok szervezése, irányítás volt.

Innen kerültem a PEMŰ Zrt-hez, ahol 34 évig, nyugdíjazásomig osztályvezetői munkakört láttam el.

Két nőülés, ill. két válás után élettársi kapcsolatban élek. Három lányom és öt unokám van.

Egész életem végigkísérte másodállásban a gépjárművezetői gyakorlati és elméleti oktatás.

Jelenleg is oktatok, valamint egyéni vállalkozóként a Budapesti –és Pest megyei mérnöki kamara honlapján fellelhető szakértői tevékenységeket végzem.

Hobbim a horgászat most már 65 éve.

Betlen János

Van némi rossz érzésem amiatt, hogy ott függök a Rákócziiban az igazgatói folyosó falán, holott sohasem számítottam magam a legjobbak közé. Nálam jobbak nincsenek ott. Na persze, a tévé. A tévé miatt nagyjából úgyis tudtok mindent rólam, amit meg nem, azt bolond lennék elárulni. Elmondom viszont, hogy irtó büszke vagyok rátok, ezt először szegény Tubi esetén fedeztem fel, aki, mint szerelmemnek mondtam a hetvenes években, Belmondó volt a Rádióban. Azóta dicsekedtem már orvos, ügyvéd, szállodás osztálytárssal is, és egyszer Sziszivel is elbűszkélkedtem nálam fiatalabbak körében. Meg is ragadta egyikük figyelmét, minthogy hamarosan felhívott, és közölte velem, hogy ha nem segítek, másnap megvágják analízisből. Oké, mondtam, nyugodjék meg, ez nálunk, osztálytársaknál magától értetődik. Azzal elmentem focizni. Este aztán felhívtam Gyarmati Pistit, és közöltem vele, hogy mindent megbeszéltem, simán át fog menni. Négyesre vizsgázott, azóta sem tudja, hogy Szisi akkor értesül a dologról, amikor harmincvalahány év múltán ezeket a sorokat olvassa. Mindenesetre nem hiába oktatta: sikeres festőművész lett belőle Németországban.

Sziszin kívül büszke vagyok még a lányomra, de ha valamelyikőtök csak egy ujjal is hozzá mer nyúlni, hát széttépem. Nem siettem el a dolgot, átugrottam egy fázist, mint tanulmányaink szerint Mongólia a kapitalizmust, és mindjárt unokát nemzettem, csaknem ötvenévesen. Most a télen éppen síoktató Svájcban, s remélhetőleg jövőre egyetemre megy. Ehhez fel kellene javítania ötösre a töri érettségijét, úgyhogy meg is íratva velem a húsz szóbeli tételt: ettől csak megadják az ötöst. Erről az jut eszembe, hogy engem nyugodtan meg is húzhattak volna töriből. De pont azt az egy tételt húztam, a tavaszi hadjáratot, amit rendesen tudtam. A szerencse akkor mellém szegődött, és azóta is mindig velem volt. Az egyetemen százszor kivághattak volna, és mindig mázlim volt. A melóban aztán dettó. Ha a friss diplomával felvesznek valamelyik menő laphoz vagy pláne a tévéhez, boldogan elszegődtem volna, és ki tudja, milyen propagandista karriert futottam volna be. De csak egy évvel később hívtak és akkor már nem mentem. Nem állítom, hogy addigra felnőttem, az még eltartott egy pár évig: úgy 73 óta már jótállok magamért. De a fejem lágya máig nem nőtt be, azt bízvást mondhatom. Ahogy Aczél Endre írja rólam a könyvében, vagy egyel több, vagy egyel kevesebb kerekem van. Ezt onnan tudja, hogy ő hívott a tévéhíradóba dolgozni 89-ben, mondván, hogy már nincs cenzúra, ami nem volt egészen igaz, de majdnem az volt. Hetente egyszer próbálkoztam, s csak késő estit mertem vállalni, mert fél nyolcra még nem lehetett megtudni, mi történt aznap. Mobiltelefon még nem volt, és az emberek, akik az átmenettel foglalkoztak, csak estére értek haza. Azt hiszem, legelső fellépésem arra a napra esett, amikor izgatottan vártuk, Pozsgay Imre nem kap-e nagyon ki, amiért népfelkelésnek minősítette 56-ot. Nem hogy nem kapott ki, hanem még azt is bejelentették, hogy többpárti választás lesz. Aczél Endre egyenest a pártközpontból jött, hogy beszámoljon élő adásban a történekről. Felvezettem a Pozsgay-ügyet, s átadtam neki a szót, mondván, hogy épp most érkezett a helyszínről. Azt mondta erre kioktatólag: – Mi a kérdés? – Miért? – kérdeztem. – Szabad kérdezni?

Bocsánatot kérek a magamutogatásért, de ez a kérdés máig bennem maradt.

Dávid László

Mint annyian, 46-ban születtem, napra kilenc hónapra azután, hogy apám (amerikai) fogságból hazatért. Nem is örülök, hogy ennyire kapkodtak...

Miután végigevickéltem a két kötelezőt, Veletek együtt érettségiztem, de körzeti orvosomnak is köszönhetően a sereget elblicceltem, és - előfelvettként - az Állattenyésztési Kutató Intézet zászlaja alatt lelkesen felépítettem egy 20000 tyúkos kísérleti tojóállomást a Kopaszi Öböl mögött. Itt rejtettem el az Aranytojást is, amit egyesek később kiköltöttek.

A Műegyetem helyett választott ELTE Jogi Karán egészen jól humorítottam, és sikerült jó cimboraságba kerülnöm a későbbi Antal-kormány felével. Kónya Imre hívott is a Független Jogász Fórumba, de mire megkérdeztem, hogy mit is akarnak és tesznek, változott a rendszer. Így nem lettem miniszter.

Inkább elmentem köz-ügyvédjelöltnek, aztán meg köz-ügyvédnek, mert itt az előmenetel kevésbé függ másoktól - pontosabban: egyszerre többektől függ, és így az esély mégiscsak nagyobb, azonkívül az a siker, ha köz-ügyvéd tudsz maradni.

71-ben, amikor lettem az ügyvédi vizsgát, megkísértett a kapitalizmus egy brightoni ügyvédi iroda képében - a két éves Law School költségeit lovaglás tanításából tudtam volna fedezni - de én a kalandot választottam. Azóta kis Hazánkban támogatom az igazságszolgáltatást, bár sokszor keserű szájjal. A hetvenes években a szabadalmi jog körül forgolódtam, a nyolcvanas-kilencvenes években elsősorban német-magyar és angol-magyar vállalkozások adtak munkát. 2008 óta sokat küszködöm a devizahiteles ügyeivel, és lesújtó véleményem alakult ki az állam és a bíróságok „éleslátásáról”.

A kapitalizmus engem is meglegyintett, egy privatizációt és vállalkozói pályafutást végigcsináltam, máig nyögöm. Arra születni kell (nem örökségre, hanem a beállítottságra értem).

Lett azért időközben három megadott szabadalmam, és ezek valóban örömmel töltöttek el. Hát még a negyedik, amit most akarok értékesíteni.

Meg a lovaglás (ha valaki nagyon éles szemű, figyelje *A kőszívű ember fiaiban* a lovasrohamot), evvel legnagyobb lányomat és ugyancsak legnagyobb unokámat is sikerült megfertőznöm.

Első házasságomból egy nagy - ma már 39 éves - lányom, az élet újrakezdése után a másodikból megint lányom, majd fiam született. A lányaim jogászok (ügyvéd, ügyvédjelölt), a fiam közgazdász. Büszkén hallom, hogy mindegyik penge a maga területén.

A két lány eddig egy lány- és két fiúunokát ajándékozott nekem, a fiam nem értesített még ilyesmiről, de hát nőtlen.

Düh András

TISZTELT OSZTÁLYTÁRSAIM!

Nagy kedvvel olvastam írásaitokat, egyrészt a visszaemlékezéseket az együtt töltött évekre, másrészt az azóta befutott életpályákra. Sokáig gondolkodtam azon, hogy mit emeljek ki a rengeteg említésre méltó esemény közül, hiszen lehetetlen mindent felidézni. Az emlékek eléggé mozaikszerűek, ráadásul szubjektívek is: ugyanarra az eseményre mindenki egy kicsit másképp emlékszik. Egy mozaikdarab: latinóra előtti szelöltetés, közben nyitott be az osztályterembe Szerdahelyi Andor alias Cox tanár úr e szavakkal: Csukjuk be kérem az ablakokat! Nem az árnek (sic.) fűtünk!

Hosszas töprengés után úgy döntöttem, hogy megpróbálom felidézni a gimnáziumi évekből egy-két olyan fordulópontot, amely a későbbi életpályámra nézve meghatározónak bizonyult.

Első osztályos koromban a zeneiskola továbbképző tagozatán félévi hegedűvizsgámra készültem. A vizsga napján tornaórán a szokásos óra előtti pankráció során kéztörést szenvedtem, emiatt év végén abbahagytam a zeneiskolát. Viszont - a gipszelt jobb kezem miatt - megtanultam balkézrel írni. A hegedűt azért nem hagytam abba teljesen. Továbbra is szerepeltem a Rákóczi Gimnázium szimfonikus zenekarában, amely Kurucz tanár úr vezetésével működött. Ennek egyik előnye volt a szombat délelőtti próba a gimnázium dísztermében. Míg a többiek (szabad szombat még nem volt) órán voltak, mi közös zenéléssel töltöttük az időt. Az első szólamban Szakály Mátyás mellett ültem, aki velünk párhuzamos osztályba járt. A zenekari próba szüneteiben szívesen pengettünk a hegedűn népszerű gitárzenét (pl. Shadows, Ventures, Duane Eddy számait). Egy alkalommal Matyi megemléltette, hogy otthon Budaörsön zenekart alapítottak, ha van kedvem, menjek ki hozzájuk. Nagy kedvvel készültem Budaörsre, ám útközben a 40-es busz meghibásodott, így nem sikerült a találkozás sem akkor, sem (egyéb okok miatt) később. A zenekar Kék Csillag néven még abban az évben megnyerte a Ki mit tud? vetélkedőt, és hosszú évekig a hazai pop-zene közismert szereplője volt.

A gimnáziumban kedvenc tantárgyam a földrajz volt. Mikor első osztályban Csete tanár úr a szokásos büntető-memoritert akarta kimérni rám, én a másik lehetőséget választottam: felelni az egész évi anyagból (még félév előtt). Egy délután alatt felkészültem a párbajra, amely másnap döntetlenre végződött. Az érettségi vizsgán történelemből a nagy földrajzi felfedezéseket húztam (nagy örömmre). A vizsga után Solymosi tanár úr közölte, hogy az érettségi elnöknek van egy ajánlata számomra: felvételizzek az Eötvös Lóránd Tudományegyetem földrajz-történelem szakára. Rövid megfontolás után az ajánlatot köszönettel visszautasítottam, hiszen már beadtam a jelentkezést a fogorvosi karra.

Így jobb híján fogorvos lettem. Már közel 50 éve nyűvöm a fogakat a „végeken”. („Vitézek, mi lehet e széles föld felett szebb dolog az végeknél”). Már nyolcadik éve nyugdíjasként dolgozom, és egyelőre nem tervezem munkám beszüntetését. Az elmúlt 50 évben két házasságomból öt gyermekem született: az elsőből három fiú, a másodikból két lány.

Fülöp György

Szüleink a legjobb gimnáziumokat nézték ki számunkra. Pontosan tudták, hogy az ő „káderértékük” negatív lévén egyetlen esélyünk a boldogulásra a jó iskola. A latinos osztályba is apám irányított. Ennek eleinte sok értelmét nem láttam, de Szerdahelyi /alias Cox/ tanár úr, aki másodikban átvette az osztályt, nagy hatással volt rám. Ő későbbi életemben is igaz atyai barátunk bizonyult.

Első emlékeim között szerepel egy nyári levendulaszedés Tihanyban, amit Becker Vilike édesapja szervezett. Támadt ott egy kis kalandunk, mert egy esős napon engedély nélkül átmentünk a déli partra. Ebből persze jókora botrány lett, de szerencsére megúsztuk következmények nélkül.

A sport ekkortájt kezdett életem meghatározó eleme lenni. A Vasasban teniszeztam, aztán Ulbrich Andris hívására én is lementem kosarazni a Nemzeti Bank csapatába, ahol már többen játszottak az osztályból. Ennek köszönhetően meg is nyertük az iskolai bajnokságot, legyőzve Barna tanár úr kedves csapatát is.

Az osztály összetartó volt. Bizonyára tanárainknak, az iskola szellemének is köszönhetjük, hogy a későbbi életünket meghatározó értékrendbeli különbségek, rokon- és ellenszenvek nem rontották meg a gimnáziumi életünket. Az osztály egységét mutató eset volt, amikor a negyedik év elején osztályunkból küldöttség ment le az Igazgató úrhoz /akkor elvtárshoz/, hogy Lantosy tanár Úr, aki leadta a mi fizika óráinkat, vegye vissza az osztályt. Ezt sajnos nem tudtuk elérni. Lantosy tanár úr igazi tanár volt, aki a gyengébb tanulóknak minden reggel korrepetálást tartott. Szóval nemcsak „leadta” a tárgyat és „feladta” a leckét, mint mások annyian. Ezért aztán meg is követelte, hogy fáradságát szorgalommal viszonzzuk, amit nem mindenki érzett magára kötelezőnek.

Ezért is hagyott el minket.

Érettségi után a Bánki Donát Műszaki Főiskolára kezdtem járni, azonban a rengeteg rajz kifogott rajtam, úgyhogy ezt abbahagytam. A fogorvosi karra jelentkeztem, ahová - bár a felvételem jól sikerült - nem vettek fel. Így ősszel elvittek katonának, ahol két felesleges évet töltöttem el. A sportnak köszönhetően nem volt kellemetlen ez az időszak: kosaraztam a hadosztály csapatában, indultam a hadsereg síbajnokságán, úszóbajnokságán, és ezek a tevékenységek sok szabadidővel jártak.

Katonaság után kitanultam a fogtechnikus szakmát, és egy darabig a Sztomatológiai Intézetben dolgoztam. Közben belevágtam a síoktatásba is, az osztrák síoktató vizsga után sítutakat vittem először Bulgáriába, azután Ausztriába. Egyik ilyen sítutamon találkoztam Vas Misóval, akivel azóta is együtt szívünk. A sí annyira kitöltötte az életemet, hogy végül otthagytam a fogtechnikát, és ez lett a fő foglalkozásom.

Először a Magyar Sízők Egyesületében dolgoztam, ahol beindítottam a síkölcsönzést. Az itt szerzett tapasztalatok alapján 1991-ben saját sí kölcsönzőt nyitottam a Komjádi uszoda üzletsorán, ami Sulisi néven kezdetektől fogva is ugyanott működik. Mára azok a gyerekek, akik első sícipőjüket és sílécüket nálunk kölcsönözték vagy szereztek be, már a saját gyerekeiket hozzák hozzánk. És sokan rájöttek, hogy a Svájcban importált kölcsönzős sífelszerelésünk olcsóbb és jobb, mint ha saját felszerelést vesznek.

Egy fiam és egy leányom van. Mindketten azzal foglalkoznak, amit szeretnek csinálni, és közel laknak hozzánk. Így sokat látjuk őket, hála Istennek. Én magam is dolgozom még az üzletemben.

Az osztálytársak közül többen jó barátok maradtunk. Közülük Ulbrich Andris sajnos elment. Becker Ádi az egyik legjobb barátom volt... halála mélyen megrázott.

Gál András

A gimnáziumi évek alatt azt hittem, hogy közgazdásznak készülök, de valamennyire magamat is meglepve végül a műszaki egyetemre jelentkeztem. Előfelvétellel vettek fel. Mehettem katonának 11 hónapra. Ez alatt az idő alatt sikerült ezt az intézményt felettébb megutáltatni velem, aki szintén részesült ebben a tapasztalatban, az tudja, hogy miért. A hadsereg viszont látszólag „megszeretett”, mert az egyetem elvégzése után még több alkalommal kívántak hosszabb-rövidebb ideig körükben tudni.

1970-ben végeztem a BME Vízépítőmérnöki Szakán. Vízügyi tervezéssel foglalkozó országos vállalatnál kezdtem el dolgozni és maradtam is a cégnél 25 évig. Az osztálytársak közül egy ideig Nagy Feri is ott dolgozott. 1973-74-ben egy újabb katonai behívót követően 6 hónapot töltöttem Vietnámban, a háborút lezáró fegyverszünet betartását ellenőrizni hivatott Nemzetközi Ellenőrző és Felügyelő Bizottság magyar tagozatának tagjaként. Ma békefenntartónak neveznék. Életem egyik legnagyobb élménye volt, gyökeresen más világ, más emberek, más kultúra, a mindennapokban a történelem egyik legkegyetlenebb háborújának árnyékával.

Az egykori közgazdász érdeklődésem megmaradt, ezért elvégeztem a BME gazdasági mérnöki szakát is. Emellett a korábbi német-, angol és orosz nyelvismeret mellé megtanultam franciául is, mert a vállalatnak voltak munkái Észak-Afrikában, francia nyelvterületen. Az első tartós külföldi munkavégzésem 1984-ben Tunéziában volt. Ettől kezdve a közelmúltig rendszeresen külföldi projekteken dolgoztam. 1995-ben kiléptem az addigi munkahelyemről, önálló lettem. Projektről-projektre mentem, általában a harmadik világban dolgoztam nemzetközi csapatokban. Voltak köztük olyan egzotikus helyek, mint Jemen, Sri Lanka, Kína vagy Mozambik, de dolgoztam a Szovjetunió utódállamai közül néhányban és hat évig Kolozsvárott is. 2012-ben „hajlott koromra” is tekintettel” befejeztem a külföldi munkavégzést. Végül is részt vehettem jelentős vízügyi létesítmények létrejöttében, kiélhettem az utazási szenvedélyemet, ugyanakkor régóta vágytam a folyamatos családi jelenlésre.

Viszonylag későn, 1982-ben nősültem, azóta is ebben a házasságban élek. Van két lányom, felnőttek, önálló életet élnek, mindketten férjheztek, unokám (még) nincsen.

Feleségem szakmabeli, 1997-ben megalapítottuk ma is működő mérnöki vállalkozásunkat. A cég irányítása és minden, ami egy mérnökiroda működtetésével jár, az én távolléteim miatt a feleségemre maradt, aki a mai napig derekasan állja a sarat. 2012 óta én is kiveszem a részemet az itthoni munkából, de a dandárját ma már meghagyom a fiataloknak.

Budapesten egy új-lipótvárosi emeleti lakásban lakom. Van egy házunk a Velencei tónál, a szabadidőmet nyáron többnyire ott töltöm, kis biciklizéssel, úszással, kerti munkával.

Sajnos nem mondhatom, hogy sportolok, pedig jót tenne. Azért nem maradok rendszeres mozgás nélkül, a kutyánk gondoskodik arról, hogy az orvosok által javasolt, az egészségünk érdekében végzett napi legalább fél óra intenzív sétálást jelentősen túltejeljsem.

Henzély Károly

1946. január 23-án születtem Budapesten, egy hideg reggelen a Bakáts téri klinikán. Édesapám jogász, édesanyám kézimunka tanárnő volt. Később édesapám nyugdíjba vonulásáig bíró, édesanyám segédlevéltáros volt.

Általános iskolai tanulmányaimat Debrecen két iskolájában, a felső tagozatot az Ürömi utcai Általános Iskolában végeztem jó, illetve jeles eredménnyel. A gimnáziumban rosszul kezdtem, és csak külön tanári segítséggel sikerült jó eredménnyel érettségiznem.

Kecskeméten és Mezőkövesden teljesítettem katonai szolgálatot, majd 1966-tól a Pest Megyei Levéltárban dolgoztam. Szerettem sportolni, táncoltam, vívtam, úsztam.

Az Igazságügyi Sportclubbal sokat turisztikáztam.

1968-tól 2003-ig az Agrimpex KKV-nál, illetve utódcégeinél, pld. a MASPED-nél dolgoztam, előbb irattárvezetőként, majd vámkezelőként, szállítmányozóként, végül csoportvezetőként. De voltam vállalati rendész, és a futballcsapat tagja is. Elvégeztem a munkámhoz szükséges iskolákat esti kurzuson. Német nyelvvizsgát tettem, és angol tanultam.

1969-ben megnősültem. Feleségem, Sitkei Ibolya, vasúti tiszt, majd minisztériumi osztályvezető volt.

Egy leánygyermekem van, Adél, Kereskedelmi és Vendéglátó Ipari Főiskolát, és mérlegképes könyvelői tanfolyamot végzett. Három fiúunokám van, 22, 20, és 12 évesek.

Szívesen kirándulok, verseket írok, olvasok, Gárdonyiban van egy faházás nyaralónk. Gyekszem mozogni, kirándulni, úszni, sétálni, nyáron a kertben dolgozni.

Volt egy szívműtétem, továbbá egy csípőprotézist kaptam, de jól vagyok.

Jelenleg a vejem buszvállalatánál dolgozom portásként.

Iskolai emlékek

*Leköltöztünk a Tihanyi félszigetre néhányan,
A kétkezi munkát megismerni a valóságban.
Nagy katonai sátrakban voltunk elszállásolva
Vaságyakon, szalmazsákon volt a kéjes nyoszolya.*

*Eleinte, reggel hatkor volt a rémes ébresztő,
Reggeli, majd teherautó volt igen élesztő.
De miután két nap múlva pecsenyére lesültünk,
Négy órára került át az ébresztő, s a reggelünk.*

*Sarló volt a munkaeszköz, kalapácsot eldobtuk,
A paraszti mivoltunkat ezzel meg nem tagadtuk.
Átöleltük bal kezünkkel a levendula bokrot,
Jobb kezünkben a sarlóval, levágtuk a virágot.*

*Előkerültek a zsákok, s a növényt beletöltük,
Ötven kiló virágot kell két főnek gyűjtenünk.
Ha nem volt elég, kerestünk, nehezeknek köveket,
Hogy teljesítsük a napi, előirányzott tervet.*

Később, mikor már a hátunk piros, nem bordóvá vált,
A reggeli munkakezdés is négy órára átvált.
Így csak tíz óráig süttetjük magunkat, miközben,
A lajt kocsiból isszuk a vizet, pléhbögrében.

Ebéd után, alszunk egyet, átforrósult sátorban,
Kezünk ujját a sarlóval levágjuk az álmunkban.
De álmodunk másról is, mert a közvetlen szomszédban,
Nem álom, hanem valóság, hogy egy leánytábor van.

Volt, aki az alvás után, még tovább is álmodott,
S a leánytábor lakóival, kapcsolatot alkotott.
Dávid Laci, Novoth Laci és Piukovich Iván,
Nem jöttek meg időben, csak takarodó után.

Csete tanár úr, röviden így összegez, ekképpen,
Büntetés nem marad el, valaki elmegy ez évben.
El kell hagyni az iskolát, vagy nekem, vagy Tinektek,
De akkor már tudta ő, hogy ő hagy el végleg, minket.

Így minden jó, ha vége jó, örök emlék, megmarad,
Rátérünk egy másik napra, az idő is elszalad.
Fizika órán Lantosy tanár úr jókedvű ma
Az asztalon áll, kezében egy kötélvég, a téma.

A hullámok terjedése, és ezért meglóbálja
Hogy a hullám a kötélén, szaladjon más oldalra,
de közben, nem tudom kit, de egy kicsi gyereket,
Elküld, hogy hívjon be egy tanulót, akit keresett,

Kisvártatva az ajtó is kitáruul, és bezúdul
Egy hatalmas, terjedelmes tömegű fiatalúr.
A társad hol hagyta, kérdi a tanár úr nevetve,
Megszólal Fülöp Gyuri, fojtott hangon, hogy megette.

Pásztor Tónit, tornaórán, Barna tanár oktatja
Hogy kell indián szökellni, hol lába és a karja
Nem akarnak a végtagok megfelelően mozogni
A ritmusnak és ugrásnak vége akart szakadni.

Nyomdászaink emlékeznek-, csütörtökön délután,
Jártunk a Franklin Nyomdába a finom ebéd után.
Végigültük, Kálmán Döme elméleti oktatást,
Majd irány a Rákóczi út, valamelyik mozi várt.

Így, miután, előző nap - mert ráértünk - fociztunk,
A Birka Stadion gyepén egymást s a labdát rúgtuk.
Csütörtökön éjjel kellett szünetet pótolni,
És a pénteki leckéket megírni és tanulni.
Negyedikes korunkban-, egyszer már elhatároztuk,

Hogy otthon készülünk, és érettségire tanulunk.
András, Laci és én otthon szépen össze is gyűltünk,
És estére sok tételt már késznek is tekinthettünk.

Majd másnap az orvosi igazolásból is kitént,
Hogy egy orvosi körzetbe, egymás mellé kerültünk.
Legfeljebb az volt a furcsa, hogy az iskolában is,
Egymás mellett ültünk, sorban, a tanórák alatt is.

Máskor meg kellett egy fizika órát úsznom nagyon,
Novoth Lacival lementünk, s orvosi vizsgálaton,
Hónom alá tettem a lázmérőt, csak kissé hátra,
A végét, Laci barátom felpöckölte, lázra

Az első két év matekja, Petyeritytől volt hangos,
Szerencséje volt, osztályban volt Szilágyi és Somos.
Ha nem tudta folytatni a levezetést a példán,
Ők fejezték be a műveletet a táblán.
Volt még egy feladatunk házi feladatnál
Alá kellett íratni a szülőkkkel a megoldásnál

De mindenki megtanulta írását szüleinek,
És igazolta, hogy a lecke, már otthon született.
Csak az volt a baj, ha a leckét senki sem írta meg,
Ilyenkor első órán dolgoztak a matekfejek.
Hogy a szünetekben és a következő órákon,
Hogy a lecke átessen a sokszorosításon.

Hát ez jutott az eszembe és mindenkit üdvözlök,
Ha hamarabb nem találkozunk, eljön majd az ötvenöt,
Addig is gondolunk Rudas Lacira, Becker Ádira,
És végül, de nem utolsó sorban Ulbrich Andrisra.

Búcsúzunk a tanároktól, kik nincsenek közöttünk,
Volt, akit nagyon szerettünk, volt akit nem kedveltünk
De az idő megszépíti az emlékeket,
Így jó érzéssel érintse mindet az emlékezet.

Szilágyi Tivadar felvétele

Iványi Kornél

Budapesten születtem 1946. július 17-én. Édesapám, néhai Dr. Iványi János, a MÁV tisztviselőjeként közgazdász diplomával, főtanácsosi rangban ment nyugdíjba, s 1973-ban elhunyt. Édesanyám, született Fehér Magdolna a Papíripari Vállalattól mint nemzeti pénzügyi előadó lett nyugdíjazva. Azt követően 2003-ban történt haláláig magas szellemi frissességben vett részt közös kulturális útjainkon. Szüleim emléke fénylő pontként él bennem. Testvérem nincs.

Az általános iskola után a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban humán tagozatra kerültem a gyönyörű Rózsadomb közelében és a Marczibányi téri sportpálya szomszédságában. Sokat adott szellemi épülesemnek a latin kultúra, a történelem, a művészettörténet, az emberré válás biológiai tudománya. Nyolc évig zongorázni tanultam, apámtól német és francia tudást kaptam, a Városmajorban teniszezni tanultam. A gimnázium tenispályáját Szabó Árpád és Pálffy István osztálytársaimmal karbantartottuk. Szögi tanár úr belém oltotta a magyar irodalom mindenekfeletti szeretetét. Tanáraimra mély tisztelettel emlékezem, noha Barna István testnevelő tanár úrnál a teniszezésem ellenére nem a legjobb formát mutattam. Az orosz tagozatos óráinkon vezetéknevem után csak Ivánként hívtak fel szigorú, pedáns, rendszerető tanárunk Deák tanár úr. Jablonkai tanár úr a biológia rejtelmeibe vezetett be és így a természet és az emberi test megismerését nagymértékben neki köszönhetem, áldja az ég. Jelesen érettségiztem 1964-ben. Az egyetemi felvételemet 1966-ban pozitívan befolyásolhatta két éves fizikai segédmunkás beosztásom a MÁV-kórházban, illetve a Szívklubban. Viszont ez súlyos egészségi állapotot hozott számomra, amit csak hosszan tartó rehabilitáció orvosolt.

1966-tól 1971-ig végeztem a Budapesti Orvosi Egyetem Fogorvosi Fakultását. Az elfelejtett Semmelweis csak 1970-ben vált az egyetem névadójává. Diákköri munkákban vettem részt és díjas demonstrátorként két éven át segédkeztem a Fogpótlástani Klinikán. Fakultatív úton angol és francia nyelvet tanultam az egyetemen, később ezt olaszul és spanyollal tudtam kiegészíteni. Hallgatótársaimnak előadásokat tarthattam a pszichológia, a filozófia és a szociológia akkori szintjén. Szerettem e témákat, többen is úgy értékelték akkor, hogy pályát tévesztettem. Egyetemi éveim alatt megszámlálhatatlan órát töltöttem képzőművészeti múzeumokban – fiatalkori érdeklődésemet folytatva. Tanulmányoztam az emberi arc szépségét, illetve rútságát, előnytelenességét (boszorkány, banya, szipirtó, előreugró alsó állcsont, orr a szájban – falusi és templomi képek országszerte), különös tekintettel a fogak állkapocsban elfoglalt helyzetére. Ez a nézőpont a mai napig szellemiségem egyik meghatározó eleme.

Az egyetemet Cum Laude diplomával 1971 júniusában fejeztem be.

Első munkahelyem a szegedi MÁV-hoz tartozó szentesi vasútállomás üzemi fogászata volt. Mellékállásaim emellett: a városi SZTK, a Barnevál fogászata és a Rehabilitációs Büntetés-végrehajtó Intézet fogászati állomásán a fogorvosi védelem, a fogak megmentése. Már akkor, kezdő orvosként is felismerve a *foggócok betegségeket kialakító és fenntartó szerepét*, szerettem volna orvosi konzultáció keretében megosztani a szaktudásomat másokkal. Az orvoskar és a bürokratikus vezetés részéről 44 év óta mind a mai napig tart a közöny és az érdektelenség a fentebb említettek iránt.

1973-ban Dunavecse-re kerültem, s ekkor kezdtem fogászati megelőző előadásokat tartani iskolásoknak. Már Szentesen foglalkoztatott a fogmegtartás és az emésztés összefüggése, az elégtelen rágás hatása a gyomor- és bélműködésre. Munkahelyi

lendületemet megtörte édesapa halála. Szalkszentmártonban, kis privát rendelőmben is próbáltam csökkenteni a helyiek sok fogpanaszát, közben boldogan gondoltam arra, hogy ezen a környéken minden nap Petőfi nyomában járok. Irodalmi ihletettségem ekkor még intenzívebb lett, főleg a versírás tett boldogabbá. 1975-ben Domoszlóra mentem, a gyöngyösi SZTK keretében elvállaltam a község fogászatát. . Onnan elláthattam még a Kékestetői Gyógyintézet rehabilitációs betegeit és személyzetét is.

Később Sopron városában tevékenykedhettem, de csak röviden, lelkiismeretem hamar fellázadt a városi SZTK-ban. Rozsdás fogókkal nem voltam hajlandó betegeket ellátni. Semmelweis szelleme és orvosi esküm, amit ma is komolyan veszek – *nil nocere: nem károsítani* – nem engedte, hogy ebbe a gyakorlatba belesimuljak. Folytattam a fogak megtartásán alapuló felvilágosítást Szabadegyházán a falu lakosainál. A helyi Szeszgyár (Skót Whisky) üzemi fogászatán a dolgozóknál minőséget nyújtottam, igazságot osztottam, becsületet mutattam. A Csörötnék község polgárainak ellátása közben keletkezett újabb bürokratikus akadályok miatt el kellett hagynom Magyarországot. E küzdelem tucatnyi munkahelyén hét év alatt a fogak megtartásán alapult minden egyes beavatkozásom és szem előtt tartottam a gócos betegségek szervezetre ható azonnali kiküszöbölését. A hatóságok szemet hunyva süketségbe burkolóztak, mint ma is.

Ausztriába távoztam, mivel Magyarországon tisztességes törekvéseim óriási ellentétben álltak az akkori egészségügyi rendszer gyakorlatával, ami sajnos érthetetlen módon a mai napig érvényes. Bécsben és Feldkirchben az állami vasúti ambulancián dolgozhattam, diplomámat elismerték, német tudásomat ragyogóan továbbfejleszhettem. Később Németországban telepedtem le, a Ruhr-vidéken, ahol egy éves asszisztensi időszak után önálló rendelőt nyitottam. Elődöm kis rendelőjét átvettem és továbbfejlesztettem: négy székől álló kezelőegységeket állítottam be panoráma Röntgen-géppel, valamint több, ismeretterjesztő videofilmek lejátszását lehetővé tevő televíziókészülékkel. Sikerült bevezetnem a magasabb szintű fogpótlási technikákat, saját technikusomnak is tovább kellett képeznie magát, hogy elláthassa a feladatot. Három asszisztensnőmet személyesen vittem fontos továbbképzésekre, hogy ők is perfekttel válaszokkal segítsék betegeim nyílt kérdéseit, hogy mindannyian felvilágosítva hagyják el a rendelőmet.

Már a 80-as évek elején tisztában voltam a higanyos amalgám tömés súlyos károsító következményeivel, így azóta nem használom. A Ruhr-vidék fővárosának fogorvosi kamarája a maga kétszázötven tagjával valószínűleg rágalomhadjáratot indított ellenem amiatt, hogy nem az amalgám pártján voltam, sőt, hogy erről nyilvános előadásokat is tartottam. Nem segítettek ezen a nemzetközi konferenciák sem, ahol egy neves svéd professzort helyettesítettem és országosan jelentős reformer törekvésű személyiségekkel léphettem fel a háromnegyed milliós nagyváros nagy előadótermében. Rendelőmet tönkretették, a betegeim nemesfém hídjait – amiket azért építettem be, mert így kiküszöböltem a régi nehézfémek megoldások ártalmas hatását – a fogakkal együtt kihúzták.

A rendelőm elvesztése után a nyolcvanas évek végétől országszerte helyettesítettem. Egy német munkásjóléti szervezetnél orvosi tanácsadóként működtem és az idősök otthonában lakókat is felvilágosíthattam. Ehhez tartoztak a táplálkozástudomány területére kiterjedő előadásaim és gyakorlati útmutatásaim a fogak hibátlan pótlásaival kapcsolatban. Szakirodalmat vittem magammal, diaképes filmvetítéseket tartottam, videofilmeket mutattam be s ezzel hozzájárultam mind az időstthonok lakóinak, mind a személyzetnek egészségük megőrzéséhez. A 90-es évek végén a Hannoveri Egészségmegőrző Akadémián egy éves képzésen vettem részt. Betegségmegelőző

referens diplomát vehettem át, ami nagy örömmre szolgált és ezt a képzést szeretném itthon is bevezetni, mert emelné a népjólétet. Közben nem szüntem meg bombázni a német hatóságokat a sürgős népegészségügyi teendők terveivel, és részese voltam egy sajnos kis létszámú orvosi reformmozgalomnak.

Édesanyám halála után a Nyugat-Dunántúlra költöztem, közel Kapuvárhoz, ahhoz a városhoz, ahol kedves osztálytársunk világhíres szobrászművész édesapjának, Pátzay Pálnak az alkotása, a Kenyérszegő áll a főtéren. A város és a szobor erősít és összekapcsol a fiatal éveimmel, ami a jelenben is érzett valóság, hiszen dinamizmusom företlen, a lelkem tiszta a sorscsapások ellenére.

Lelkesen vettem részt 2002-ben abban az orvoscsoportban, amely – a 2100 németországi kórház klinikái közül elsőként Ludwigshafenben és azóta is egyedülállóként – ágyról ágyra járt, hogy a fekvő betegeknél kutassa a fogászati góccok meglétét, dokumentálja a gyakori szörnyű fogpótlásokat és foghiányokat, valamint tegyen javaslatot a követendő terápiára. A Bajor Vöröskeresztnél docensként alkalmam volt egészségügyi ismereteket oktatni, és a megelőzés fontos ügyét képviselni.

Néhány hete Budakalászon a Faluházban tartottam jelentős számú közönség előtt diaképes, szemléltető eszközökben is bővelkedő előadást, amellyel szívesen országjárásra is mennék. Fordultam én ez ügyben minden illetékeshez az elmúlt két évtizedben, miniszterelnökhöz, több államelnökhöz, parlamenti tagokhoz, az ANTSZ-hez, iskolai igazgatókhoz, egyházi iskolák felettes szerveihez, azaz püspökökhöz. Nem válaszoltak vagy elutasítottak.

Brüsszelnek írásban felajánlottam, hogy tudást adnék a 25-30 milliós összeurópai cigány népcsoport egészségügyi és szellemi továbbfejlődéséhez, és segítenék vezetni őket az egészségfejlesztés útján. A megkeresett brüsszeli magyar képviselő asszony, az akkoriban kinevezett egészségügyi miniszterünkkel egyetemben már négy éve keményen hallgat. Csak ennek érdekében elküldött beadványaim száma sok száz oldalt tesz ki

Törekvéseim és cselekedeteim célja: az általános orvostudomány végre vegye figyelembe a gócos fogakat mint kórokozókat. Rákos betegeknél ezt Dr. Isselstől 1954 óta tudjuk!

Az amalgám kritikus megítélése 1924 óta Dr. Stock alapján Európa szerte köztudott, de érdekes módon a budapesti egyetem továbbra is oktatja e káros anyag tömési technikáját! A technikusok által elkészített és később beépített több mint 1000 (!) fogászati ötvözet nagy része káros anyagokat tartalmaz, súlyos allergiákat okozva hatalmas, milliárdos állami és főleg biztosítói kiadásokat okoz Európa-szerte.

Számtalan vegyület és fém csak boncoláskor mutatható ki szervezetünk milliárdnyi sejtjeiben és szervi centrumaiban: az agyban, az agyalapi mirigyben, a szemidegben, a vesében. A higanyos amalgám, a fluor, a nehézfémek, a formaldehid, az arzén, a kadmium, a palládium számára csak a szeméttelp az egyedüli jövő, szigorúan tilos bevinnünk a szervezetbe – az orvosi eskü megszegésével, az anyagiak miatt.

Szüleim és a gimnázium adta erkölcsi hozzáállásomat soha nem tagadtam meg, ehhez hű szellemben cselekedem a jelenben és fogok a jövőben is. Vágyam és tudatos törekvésem egy egészségfejlesztő és reforméletmódot megalapozó akadémia létrehozása. Ezzel szeretném előmozdítani azt a megoldást, amelyért 31 éve küzdök, ahogy tisztelt osztálytársaim életrajzomból is kiolvashatták.

Beled, 2015. április 7.

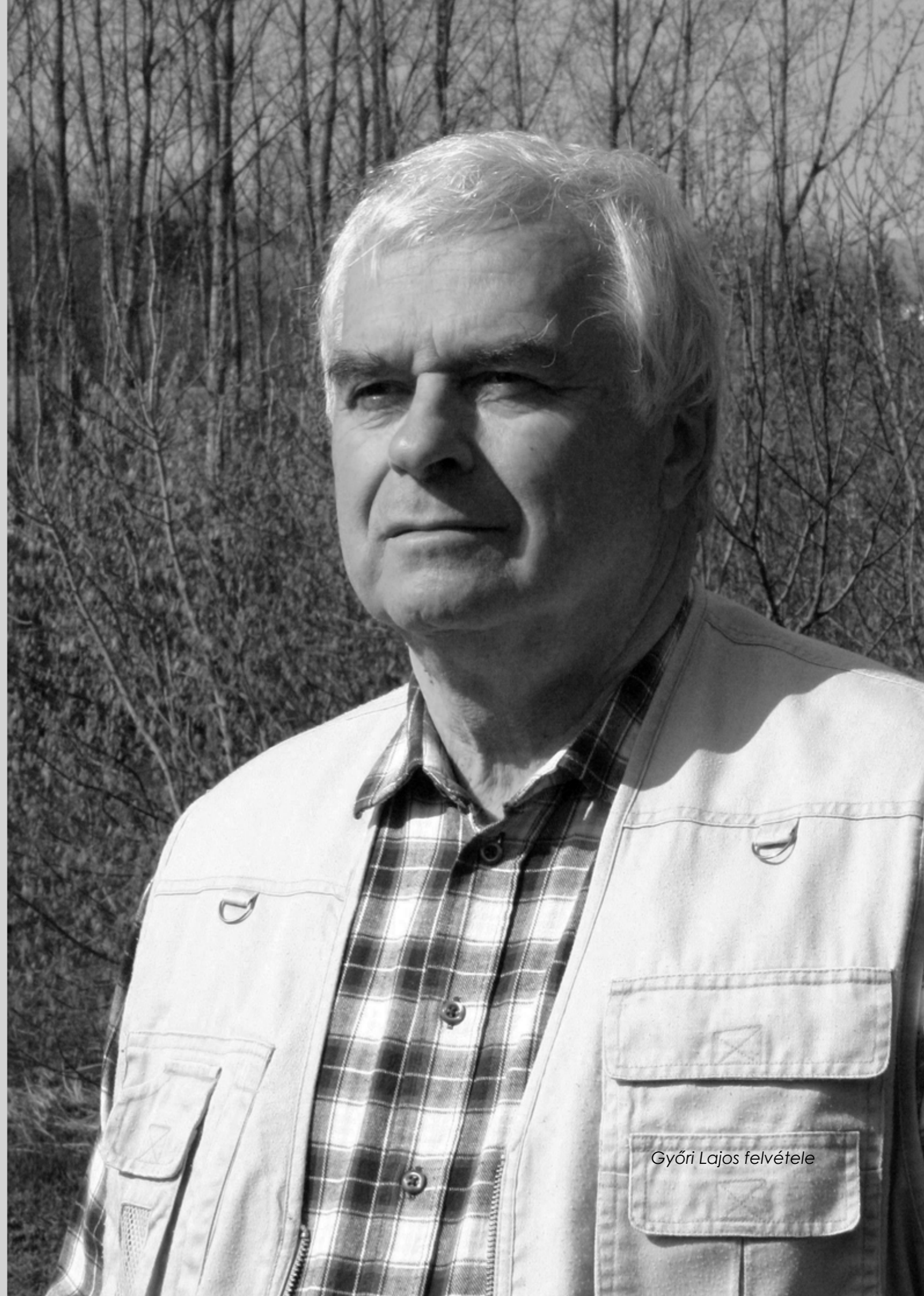
Jékely Zsolt

Szeretettel gondolok vissza a Rákóczi gimnáziumra és az ottani osztálytársaimra. Többekkel közülük jó kapcsolatba kerültem az ott töltött rövidre szabott idő alatt, és az évek során számos találkozás segített fenntartani az együvé tartozás érzését. Örülök, és köszönöm, hogy ennek a kiadványnak a kezdeményezői gondoltak arra, hogy azok is megszólaljanak, akik menet közben elhagyták az osztályt.

1956 után szüleim jobbnak látták, hogy ne osztozzam akkori nehéz élethelyzetükben, hanem legyek inkább nagyszüleimnél, akik egy Visegrád közeli völgyben laktak. Nagypám, Áprily Lajos segített abban, hogy mindig felkészülten menjek a visegrádi iskolába, ráadásul az iskolai tananyagot meghaladó, életre szóló előképzésben részesített. Ennek ellenére nehezen álltam a sarat egyes tantárgyakból a Rákócziban. Matematikából és orosz nyelvből gyenge osztályzatot szereztem. Apám egyik műfordító barátja tanácsára mentem át a Táncsics Mihály gimnáziumba, ahol szintén kedves közösséget, okos diákokat és számos kiváló tanárt találtam. A Rákócziban eltöltött fél esztendő alatt a tanárok és az osztálytársak erősen hatottak rám, de a csalódások is. Az új iskolában igyekeztem megfelelni, különösen matematikából és fizikából váltam erőssé, így alakult ki az, hogy a család irodalmi hagyományait szándékosan elhagyva az építész pályát választottam. Kitűnően érettségiztem és azonnal felvettek a BME Építésmérnöki Karára.

Építészként egy belvárosi tervezőirodában, a KÖZTI-ben dolgoztam 16 évig, ahol egy műterem tagjaként több épülettel szépítettem vagy csúfítottam az országot, és részt vettem a Nigériában folyó exporttervezési munkákban is. Az építészet története iránti érdeklődésem akkori eredménye egy útikönyv Budapest huszadik századi építészetéről, amit egy kollégámmal közösen állítottunk össze. A nyolcvanas évek második felében kerültem az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium építészetével és műemlékvédelemmel foglalkozó főosztályára, majd néhány év múlva, pályázat útján, az Országos Műemléki Felügyelőség főigazgatója lettem. Már 1990 elejétől tagja voltam az Európa Tanács (Strasbourg) Kulturális Örökség Bizottságának, ahol részt vehettem a műemlékvédelem európai szabályozási elveinek alakításában. 1991-ben kértek fel, hogy irányítsam a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Nemzetközi Főosztályát. Ennek a minisztériumnak a neve és szervezete sokszor változott, de nagyjából ugyanazt a feladatot láttam el több mint két évtizeden keresztül. Tagja voltam az Európa Tanács kulturális-oktatási kormányközi szervezetének, a Kulturális Együttműködés Tanácsának, ennek a szervezetnek az üléseit 2001-ben és 2002-ben választott elnökként vezettem. Uniós csatlakozásunk után az Európai Tanács (Brüsszel) Kulturális Bizottságának lettem a tagja. Nemzetközi munkám utolsó nagy feladatára 2011 első felében került sor, amikor az Európai Tanács elnöki feladatait a soros magyar elnökség látta el. Akkor számos izgalmas feladatot kellett ellátnom a Kulturális Bizottság üléseinek és a kulturális miniszterek tanácsülésének előkészítése és megvalósítása során. 2013 januárjától már nem dolgozom, legfeljebb alkalmilag látok el egy-egy szakértői feladatot.

Nős vagyok, feleségem is építésmérnök. Négy gyerekünk született, ők kilenc unokával ajándékoztak meg minket. Mostanra az unokákkal való együttlétben leljük igazán örömünket. Rendbe hoztunk Tolna megyében egy tornácos parasztházat, kerttel, gyümölcsössel, ahol néha együtt láthatjuk az egész családot. Egyre több időt töltünk ebben a második otthonunkban, örömmel látjuk el azokat a feladatokat, amiket a vidéki ház és a kert ad, és tevékenyen alakítjuk a falu fejlesztését segítő programokat. A kertészkedés és az unokázás mellett azért adódik alkalom arra is, hogy felidézzünk régi dolgokat; most éppen azt, hogy volt egyszer Budán egy gimnáziumi osztály, ahol tucatjával voltak az olyan tehetséges, okos diákok, amilyenekből általában csak néhány szokott jutni egy átlagos gimnáziumi osztályba.

Kálmán József

Boldogsággal és hálával tölt el, hogy a II. Rákóczi Ferenc gimnázium 1964-ben végzett IV. d. osztály készülő könyvének jómagam is részese lehetek. Boldogság, hogy 50 év (már lassan 51) után előkerültem az ismeretlenség homályából és hála elsősorban annak a két volt osztálytársamnak, akik időt és fáradságot nem kímélve megkerestek. Néhány konkrétum: 1946. április 21.-én születtem Budapesten. A Pannónia utcai általános iskolát (Angyalföld) kiváló eredménnyel végeztem, így nem volt akadálya, hogy felvegyenek Budapest akkor egyik legjobb gimnáziumába, a Rákócziába. A másik elképzelés is „összejött”, hogy olyan humán tagozatos osztályba járjak, ahol latint tanulhatok. (Ez azért volt fontos, mert eredeti szándékom – vagy inkább kedves szüleim elképzelése – szerint orvosi egyetemre készültem). Ez már második koromban megváltozott, amikor közelről láttam egy olyan balesetet, ami elvette a kedvem az orvosi pályától.

Mindig is érdekelt a természet: a fák, a növények, az állatok és gondolatban már váltottam, erdőmérnök szerettem volna lenni. (Érdekes, hogy a Gogol utcában ahol lakunk már elég idős fákból álló fasor volt – van – amiről bárkit kérdeztem, nem tudta senki milyen fa. Azóta már, mint erdőmérnök tudom, hogy zöld juhar (*Acer negundo*.) Igen: az a kis latin tudás amit a Rákócziában felszedtünk a soproni jelentkezésemkor is hasznos volt. Felvettek az Erdőmérnöki karra, de előtte 11 hónap katonaság Csongrádon utász –hát eléggé utáltam. Leszerelést követően megkezdtem tanulmányaimat, másfél évig úgy ahogy jól tanultam, de a mai szóval élve rengeteget „buliztam” és abahagytam az iskolát.

Négy éven át voltam: régészsegéd ásatásoknál, import vámkezelő külker cégnél, londoner, meós stb. – szóval félig betelt a munkakönyvem. Rájöttem, hogy ezt a mellékvágányt el kell hagyni és a váltót visszaállítottam az eredeti erdőmérnöki pálya irányába.

1975-ben jó eredménnyel diplomáztam és megpályáztam a Fehérváron lévő Erdős és Vadgazdaság jelenleg VADEX Mezőföldi Zrt. gyakornoki állását. Először építési műszaki vezetőként erdei feltáró utakat terveztem és építettem, vadászházak részletterveit, erdészházak terveit készítettem kivitelezéseket irányítottam. A kilencvenes évek közepétől igazgatási osztályvezetőként dolgoztam és Felügyelőbizottsági tagként lehetőségem volt a cég gazdálkodásába is beleszólni.

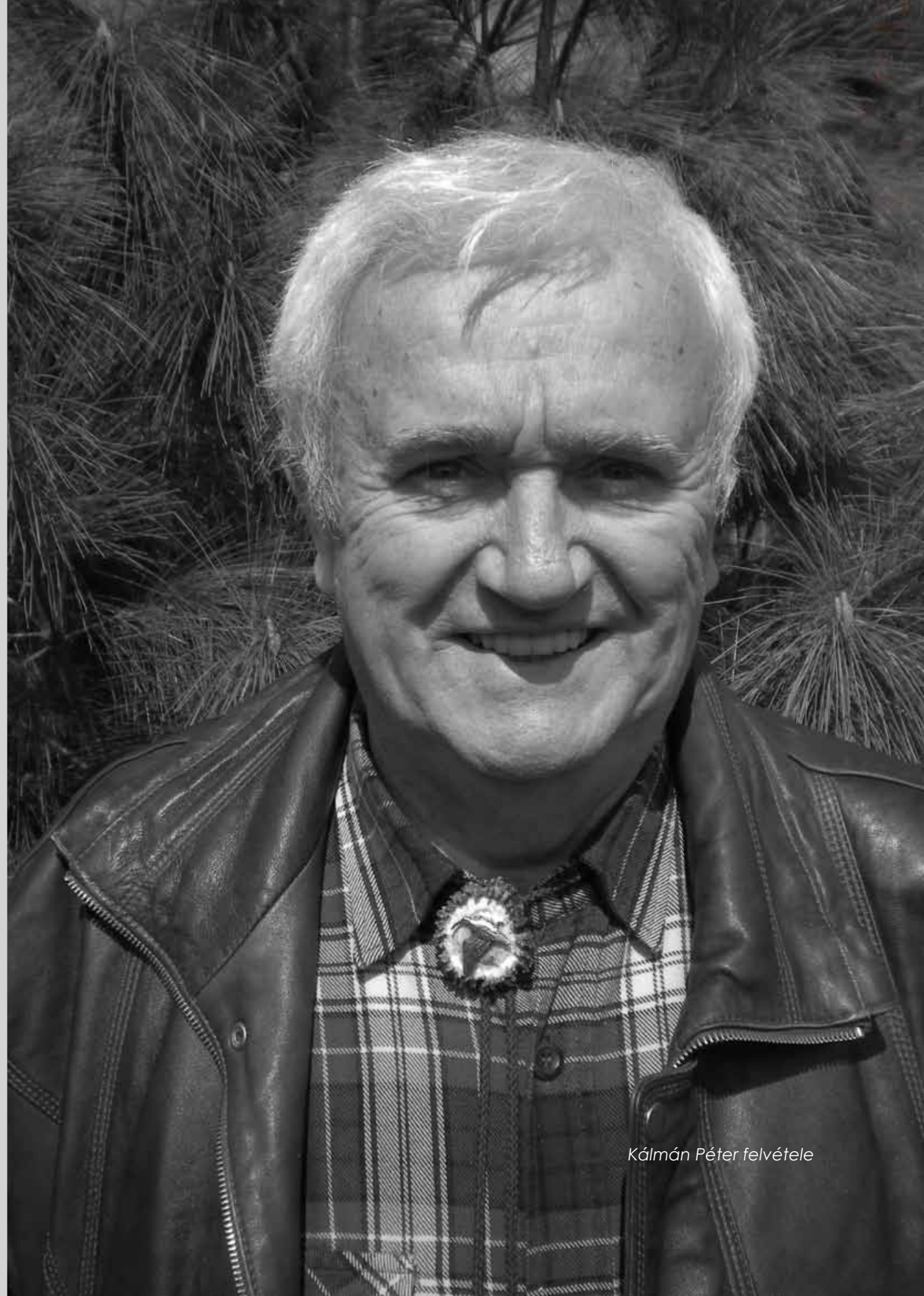
Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetében elnökségi tag voltam és a mindenkori politikai helyzettől függetlenül igyekeztünk – több-kevesebb sikerrel – munkatársainkat képviselni. Beosztásom okán volt szolgálati golyós és sörétes fegyverem, de sosem voltam az a mindenáron gyilkolni akaró. Megesett, hogy a puskát fel sem emelve gyönyörködtem a vadban.

Hatvanéves koromban hagytam abba a kereső tevékenységem és nyugdíjasként már csak a családomnak élek.

Végül de nem utolsó sorban családomról, mely kitölti életünket.

Erzs, akivel 36 éve élünk együtt, második feleségem. (Úgy látszik, nálam az életben legfontosabb dolgokhoz kétszeri nekifutás kell: a pályaválasztáshoz, a házassághoz). Nevelt fiam Zoltán már 42, Péter fiam 35 éves. Unokák Jázmin 13, Zsolt 11, Anna Réka 10, Péter 8 évesek. Aranyosak kedvesek és szerencsére közelben vannak, bármikor találkozhattunk, segíthetünk nekik.

Ennyit az elmúlt 69 évről és bízunk benne, hogy hátralevő éveinket testben és lélekben is egészségben megéljük.

Kálmán Péter felvétele

Szilágyi Tivadar felvétele

ifj. Kenéz Győző

**Mottó: De fructibus eorum cognoscetis eos.
(Gyümölcsseikről ismeritek meg őket.)**

Budán születtem, nevelkedtem, tanultam, szerettem - felnőttem koromig; ide tértem vissza másfél évtizede. Családom szokásosan szokatlan kelet-közép-európai keverék: apai dédapám Alsace-Lotharingiából, anyai nagyapám Erdélyből, apai nagyanyám Dél-Alföldről, anyai nagyanyám felmenői Írországból találtak ide. Ebből, neveltetésből és munkaköreimből egyenesen adódott kozmopolita magyarságom, továbbá az, hogy iskolaéveim a váltások miatt is beilleszkedési konfliktusok közepette teltek.

Az ötvenes években „kisdobos” lettem, de az 56-os forradalom után már nem lettem úttörő. (Édesapámat latin-filozófia szakos innsbruck-i diplomájával MDP-tagként, szerelőipari tervosztályvezetőként az ország újjáépítéséért ténykedve, egyhetes munkástanács-titkársága miatt bebörtönözték. N.B. egykori ávós szomszédunk emelt szót érte.) Két évig szőlőmunkásként próbálta eltartani családját. Édesanyám ekkor két állást vállalt, utóbb az MTA Agrárgazdasági Intézetének könyvtárvezetője, majd szociológus, a Szövetkezeti Kutatóintézet kintüntetett főmunkatársa lett. Édesapám lektori, majd - immár vörösdiplomás történészként - oklevéltani kutatói állást kapott; az akadémiai intézeti tudományos főmunkatársa, valamint az ELTE óraadó tanára lett.

Nem voltunk tehát már „jó elvtársak”; a Rákócziiban beléptem a kommunistának szánt ifjúsági szervezetbe, - mint mindenki. Emlékszem egy kis ideológiai szópárbajra is „elkötelezett” osztálytársunk és rebellis rákóczi bátyám között (de arra is, hogy a jó érettségi után a vélt családi „árnyak” miatt nem támogatták bátyám továbbtanulását). Tetézte ezt agresszív matektanárunk, aki megszokott jeleseim után első félévkor megkínált egy kettessel. Ekkor döntötték el szüleim, hogy átvisznek egy óbudai gimibe, akkoriban csak a perifériákon megtűrt nagyszerű tanárok keze alá, akik aztán öcsém is pallérozták.

Pozitív emlékem Barna tanár úr, aki a kajla kamasz „fákból” is tudott „vaskarikákat” faragni: megtanította a rúdramaszást, és megszerettette velünk a kosárlabdát. Jó gombfoci-csatákra emlékszem Gállal, bosszantott, ha kikaptam Somostól pingpongban, fájt, hogy mások mennyivel ügyesebbek szertornában; szerettem a magas követelményszintet, Tóth tanár úr latinóráit és Ballenegger Zsuzsa tanárnő kulturáltságát, no meg a csinos lányokat a tánciskolában - még tán az egyen-sapkát is. Első év végén mégis megváltam tőle, és sajnos sok értékes (baj-)társamtól is.

Jeles érettségi után sikertelenül felvételiztem Moszkvába a diplomata- (és spion-) képző főiskolára, ill. sikerrel az ELTE német- orosz szakára és felvettem a számítógépes nyelvészetet is. Tagja lettem az egyetem énekkarának, ahol tenort akartak faragni a baritonomból, eredménytelenül.

Karrierológiai intelmek ellenére előbb harmadévesként összeházasodtam a szép barna alttal, így diplomámmal egyidejűleg első szép leányomat is „kézbe vehettem”. (Hányatott diákéletünk válásba torkollott.) Utóbb ex-csoporttársnőmmel találtunk egymásra, és éltünk házasságban - 1980-ig. Második szép leányom 1976-ban született; közgazdász diplomám 1977-ben. Válásunk után 1981-ben újra megnősültem, egy szép leány-„hozománnyal” és húsz évig éltünk együtt - jól.

Angollal bővült nyelvtudásommal külkereskedelmi levelező és tolmács lettem, az Utasellátó titkárságán tanultam az életet, majd 1973-ban az akkor még bankabb, nemzetibb MNB-hez kerültem, amely fantasztikus műhely, szak-„szentély” és világablak

volt, nemzetközi hírű mesterekkel, akiktől fair, felelősségteljes, profi bankmunkát leshettem el.

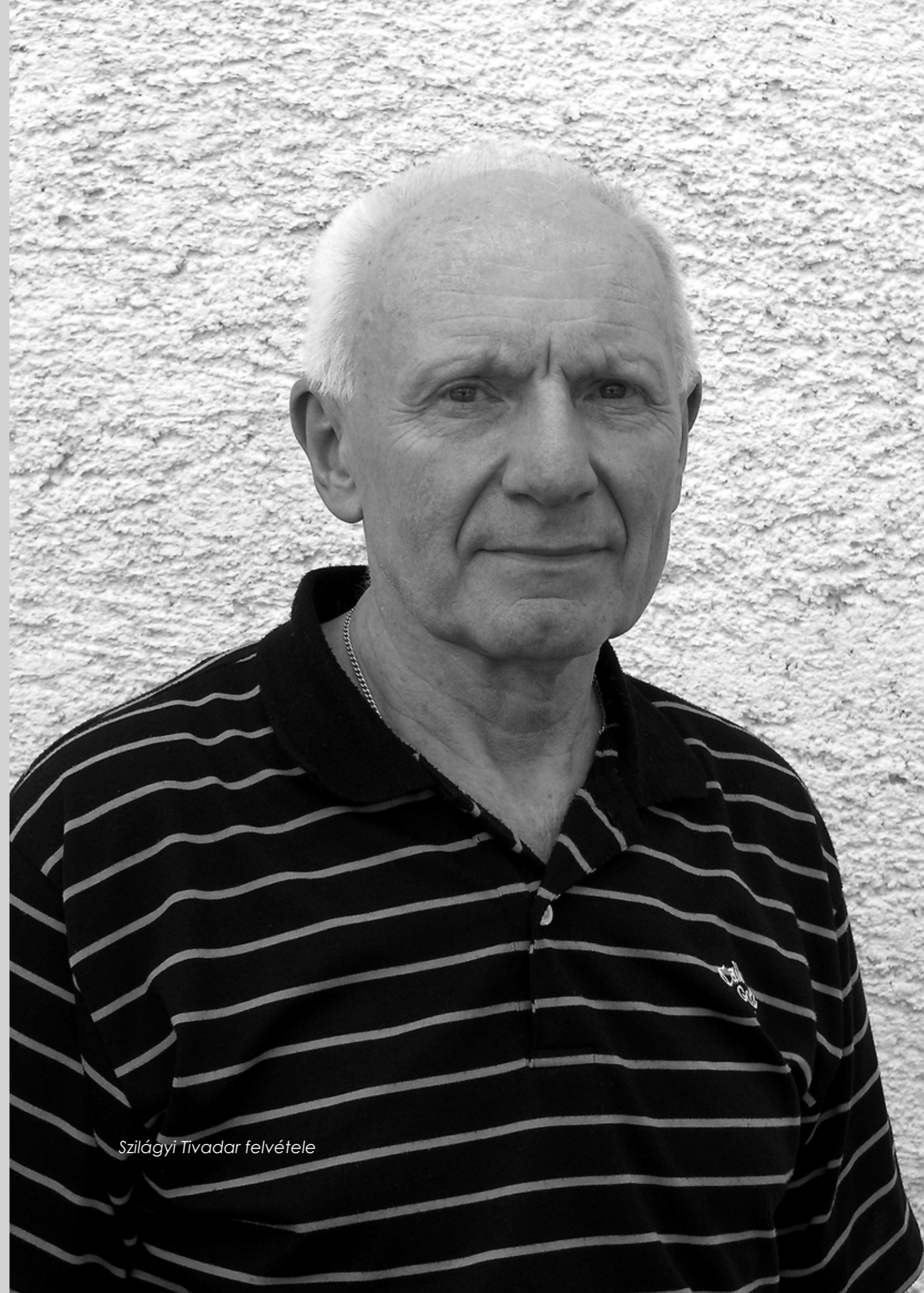
1976-ban kiküldtek a Nemzetközi Beruházási Bankhoz Moszkvába, hogy devizahi-telt vegyünk fel az Orenburg-i gázvezeték építésére (3 év, 3 milliárd dollár). Ezután az MNB-nél skandináv bank-kapcsolatainkon, hitelfelvételeken dolgoztam, francia és spanyol nyelvvizsgát tettem. Szerény (!) banki fizetésem miatt külszolgálatot vállaltam: a „KGST” elszámoló-bankja, Moszkva, elnökhelyettesi poszt. Valódi feladatomban külgazdasági-pénzügyi érdekeink védelme volt: négy társország csődje után meg kellett gátolnunk, hogy a szovjetek devizabetétek kivonásával csődbe juttassák Magyarországot is. „Gerendák” lettünk a helybeliek szemében; így az első adandó alkalommal hazahívtak (hivatkozva megélhetési magán-áru-csereforgalmi tevékenységünkre, ami akkor ott szokványos volt).

Ebből adódóan 1984 végén az MKB-nál kötöttem ki, ezzel párhuzamosan családi nyelviskolát alapítottunk, s működtettünk 1993-ig. (300 diák, 30 tanár.) Futottam még 1988-tól egy kört az elvetélt Világkiállítás-projekt, ill. egy osztrák cég marketing-menedzsereként; külgazdasági doktorátus után elszegődtem a hosszúlejáratú hitelezésre, befektetésre szakosodó, profit-orientált MFB Rt.-hez vezérigazgató-helyettesnek, csapatot építeni nemzetközi forrásbevonásra.

Uniós elvek mentén, szakértői segítséggel négy év alatt kiépítettük, átláthatóan, nyereségesen működtettük a bankká vált Társaságot, aztán jöttek a koalícióváltások, a politikai „interferencia”; így 2000-ben, másfél évvel az Ügyvezetőség menesztése után a közlekedési és vízügyi tárcánál landoltam, ahol az EU-fejlesztési forrásainak fogadására és kihelyezésére kellett szervezetet létesítenünk; ebben Nagy Feri is részt vett.

Profi főnökség alatt, vezető főtanácsosi rangban sikerrel, elszámoltatható, tisztakezű csapattal dolgoztam; közben 2001-ben EU gazdaság-jogi Master-fokot értem el a Leicester-i egyetemen, köztisztviselői szakvizsgát tettem. Munkámért 2004-ben kitüntettek; az Európai Bizottság beválogatott a TEAM EUROPE szakértőcsoportba. Hobbiként hajós-vizsgát tettem 2005-ben. Aztán ismét jött a politikum, keresztbe..

Azóta szakértőként, előadóként, oktatóként dolgozom Budapesten, örülök gyermekeim és társaik sikereinek, gyönyörködöm unokáim cseperedésében és közös balatoni környezetünk vad természetességében, napsugaras párkapcsolatban élek, és igyekszem hasznos, aktívan sportoló, fitt, világra-nyitott ember maradni.

Szilágyi Tivadar felvétele

Kovács László

Pozitívista önképem az, hogy szőke, gyerekarcú, tornasorvégi gimisből ezüsthajú, bárdált arcú és átlagmagas lettem. Sajátlag változott a pocakom: étkezés előtt alig látszik, utána majd háromszorosára nő, amin környezetem jót mulat, és faggatnak, hogy ilyenkor hányadik hónapban járok. Csontjaim épek maradtak az idők folyamán, az ízületeim nem, ezért néha sántikálok. Iszom, dohányzom, ez nem változott.

Dialektikus önképemet, a „dolog” története maga a „dolog” alapján, így írhatom le:

A gimnáziumban tanultunk nyomdászatot, tipográfiát. Érettségi után én kitanultam a könyvkötő (*restaurátor*) szakmát is, majd később bizományos könyvterjesztő is voltam, pár évig. Szóval megtudtam, mi a könyv.

Közben bírósági irodistaként elsajátítottam az iratkezelés fortélyait, aminek későbbi jogászként hasznát láttam. Dolgoztam még munkaügyi előadóként, nagyvállalatnál. Munka mellett végeztem el a jogi egyetemet, majd még egy posztgraduális, gazdaságpolitikai képzést.

Szerencsésen alakult számomra, amikor a könyvkiadók egyesülése (MKKE) jogi irodájába kerültem, ahol a jogsegélyszolgálatot is vittem. Könyvészeti és munkaügyi előismereteim remekül hasznosultak akkoriban, egészen a rendszerváltó fordulatokig.

Különböző politikai mozgolódásokban a '80-as évek elejétől részt vettem. Egy ilyen rendezvényre meghívtam egyszer Benedek István professzort, a magyar szabadkőművesség /nem hivatalos/ doyenjét. Azzal búcsúzott tőlem, hogy „Lacikám, ha ez a magyar értelmiség krémje, akkor uramisten! ... milyen lehet a többi?!” Később ez sokszor eszembe jutott. A politikai, majd a gazdasági fordulatok idején - feladva a jogási szakmám - mégis elköteleztem magam. A többpártrendszer ügyében mint baloldali szociáldemokrata, a privatizálás ügyében pedig mint a munkavállalói tulajdon/önigazgatás propagátora működtem közre. Mint ismeretes, gyorsan demokratikus kisebbségbe szorultak e nézetek.

Írogattam politikai publicisztikát is, „Kovács kikova” szerzői néven. A név keltett feltűnést. Sokan így is jegyezték meg. Megtörtént, hogy egy párt beperelt kikovaként, és közben küldözgették a meghívóikat a dr. Kovácsnak. Fényesen igazolva ezzel a professzor úr rossz előérzeteit.

Eközben ért egy heveny tbc-betegség, amit túléltem, de necces volt, és ekkortól a család és az egzisztencia felülírta nálam a közszereplési hajlamot. Köztisztviselőként helyezkedtem tehát el, a foglalkoztatásügy területén, ahol a cigánysággal kapcsolatos kérdéskör vált végül a szakterületemmé.

Nyugdíjazásom óta a hobbijaimmal vagyok elfoglalva: *számelméleti és vallástörténeti* problémák foglalkoztatnak. És kitöltik az időmet.

A magánéletem is fordulatos volt, de ez „magánügy”, ezért itt nem közlöm.

Úgy emlékszem, hogy...

Egyszer Solymosi (Kredenc) tanár úr felszólított, hogy hosszú a hajam, menjek fodrászhoz. Dühös voltam, mert úgy tudtam, hogy felstuccoltan elálló lesz a fülem. De ellenkezni nem mertem, féltem, hogy kicsaphatnak az ország összes középiskolájából; szigorúság volt.

Azután volt az iskola-sapka. Meleg időben utáltam viselni, hidegben meg fázott a fülem. De muszáj volt. Az elejéről a nagy zománcozott jelvény sokáig megvolt, de hagytam elkallódni, amit ma már sajnállok.

Az út az iskolába, majd haza, nekem is élmény volt, éppúgy mint Vas Mikinek. Reggel rohanás lefele a lejtőkön, nehogy elkéssék, sulis után kapaszkodás felfelé, a nehéz táskával. De ezt már legalább csapatban, ahol mindig volt valami történet. Egyszer például egész úton alliterációkat kerestünk egymás nevére. GügyeG, bolondB, ilyeneket, csak persze jóval durvábban. (Én lettem a kurvakovács.) Egyedül Novoth Laci vigyorgta végig, őrá nem találtunk semmit. Ezért, ha valaki tud pejoratív jelzőt n-nel, kérem, mielőbb közölje velem is, pótolandó.

A latint elsőben - rövid ideig - Tóth Gyula, őt követte Farkas tanár úr, majd Szerdahelyi (Kox) tanár úr oktatta. Egyszer fölkerült a táblára:

S A T O R
A R E P O
T E N E T
O P E R A
R O T A S

Négy irányban olvasható, mindig ugyanaz a szöveg, amiből az arepo teljesen ismeretlen szó. Engem már akkor foglalkoztatott a mitológia, és általában a vallástörténet, ezért örökre megragadt az emlékezetemben ez a rejtélyes felirat. De szégyenszemre nem tudom visszaidézni, melyik tanárom ismertette meg velem.

Egyszer bukásra álltam fizikából. Krampusz tanár úr berendelte az ilyeneket, mint én, reggel hétre, egy utolsó esély órára. Felettetett, majd hirtelen megragadta a kezem két kézzel, alaposan megrázta, és hadarva azt mondta: „További ejedményes fizika tanulmányokat kíván Lantos Kájoly fizikatanáj!” Elmehettem. És úgy emlékszem, nem bukott senki nála.

Jól megjegyeztem továbbá Tettamanti (Tettás) tanár úr fegyelmező célzatú süvöltését: „XY fiam! kivezettetem!!!”

Voltunk nyári építőtáborban is, ahol kaptam bakancsot, és hozzá kapcát, ami valószínűleg rémálom volt. Mindegy, az egyik felvonulási épületen volt egy színes freskó, a képen egy fickót épp fejbe kólintotta a lengő teher, mert az előtte pucstító malteros lányt bámulta, alatta pedig a munkavédelmi figyelmeztetés: Júlcza akármilyen farú, vigyázz hogyha jön a daru! Ez mindannyiunknak tetszett. Lefekvéskor a sátorban parafrázisokkal próbálkoztunk, és sikerrel. Valaki (Pásztor Tóni?) zseblámpa fényben jegyzetelt is. Csak egyre emlékezem, de az volt a győztes: Julcsa akármilyen csinos, daru alatt ..... filozof.

A biológia előadó (az egyedüli zöld iskolatáblával) fönt volt a harmadikon vagy negyediken. Egyszer odavezényeltek minket, vöröskeresztes tanfolyami órára. Sebkitőzés, mesterséges lélegeztetés és hasonlók. A végén pedig tűzoltó-fogással le kellett vinni „sérültet” a földszintre. Én kicsi voltam és könnyű, Dávid Laci tehát rögtön felragadt. Másoknak nehezebb jutott, és a lépcsőfordulóban a röhögéstől el is estek. Az ő „sérültjük” igen stílszerűen jajgatott, és aztán másnap be is volt gipszelve a lába. Valamiért Uszkay rémlett nekem, de Péter határozottan cáfolja, így azután nem tudom,

hogy végül is ki vált akkor az elsősegélynyújtás effektív áldozatává.

Azután egyszer megsértődtem az egész osztályra, már a negyedikben. Solymosi azt kérte, hogy tegye fel a kezét, aki cigarettázik, következmény nélkül, csak egy statisztika készül. Mikor fölemeltem a kezem, kinevettetek, azt hittétek, hogy nagyzolok.

Nem sokkal ezután szoktam le a cigiről életemben először (a későbbiekben még háromszor). De nem sértettségemben. Hanem mert féltem a matek érettségitől, és megfogadtam, hogy nem gyűjtök rá, amíg a négy év anyagát fel nem dolgozom egy nagy füzetben. Be is tartottam a fogadalmam.

Elsőre ezek jutottak az eszembe.

Lukovics András

NÉHÁNY FÉSÜLETLEN GONDOLAT AZ ELMÚLT KÖZEL 70 ÉVRŐL

Végiggondolva a mögöttem lévő évtizedeket, rájöttem, nem egyszerű feladatot írni magamról, úgy, hogy röviden bemutassam az életemet.

Megszülettem 1946-ban Jászberényben, nem igazán tudom, milyen körülmények között, csak azt, hogy születésem után a szüleim elváltak, én 5 éves koromig a nagymamánál éltem, nagy szegénységben. Az apámra nem emlékszem, később sem találkoztam vele. Amikor öt évesen édesanyám felvitt magához Budapestre, a parkettás szobában minduntalan elcsúsztam, én ugyanis addig olyanon még nem jártam. Anyám újból férjhez ment, nevelőapám a nevére íratott, így lettem Lukovics. Akkoriban Budán laktunk, egy társbérletben, majd nagy előrelépést jelentett, hogy 1957-ben kaptunk egy házmesteri lakást, és így már önálló lakásban élhettünk. Az általános iskola befejezéséhez közeledve nagy kérdés volt, mi legyek, ha nagy leszek? A ház, ahol laktunk, honvédségi bérház volt, az egyik lakó édesapja magas rangú pártfunkcionárius volt (MSZMP Politikai Bizottság tagja) aki feleségével együtt nagyon barátságos volt és szóba állt velünk, azt mondta, menjen ez a gyerek gimnáziumba, így kerültem a Rákócziába. Mondanom sem kell, hogy ez az iskola nekem nagyon nehéz volt, nem voltak jó alapok, egy gyenge általános iskolából érkeztem. Az osztálytársaim sokkal műveltebbek voltak, ráadásul orosz tagozatra mentem, ami végképp nem volt szerencsés választás, de kétségtelen, hogy a magam 3-as osztályzatával még ma is valamit tudok oroszul. Gyenge kis bosszúm volt, hogy az iskola könyvtárának ajándékozhattam Lenin összes műveit orosz nyelven, amit szerintem soha senki nem olvasott, Kónya Lajos költő, a könyvtáros majd elájult, amikor becipeltem a köteteket.

Nagyszerű iskola, remek osztály volt, életre szóló élményeket szereztem. Jártam külön órákra, drága jó Lantosi tanár úr reggel hétre hívott bennünket, ahol a katedrán – mert akkor még volt – lévő asztalra még tett egy széket, az ablakilincshez gumit kötött, felmászott a székre, majd leesett, és úgy próbálta abba a buta fejünkbe beleverni a gumit függőlegesen és vízszintesen rángatva, mi az a amplitudinális és még valamilyen fizikai törvényszerűség. Emlékszem a tihanyi levendulaszedésre, a nyomdai politécnika örömeire, a jó kis osztálybulikra, sok minden másra. Jártam a színjátszó körbe, ahol soha nem léptem be időben, de azért én élveztem, Bodolai tanár úr pedig végtelen türelemmel próbálta előhozni belőlem azt, ami nem igazán volt meg bennem, a tehetséget a színjátszáshoz. Pálfy Pistával nyaranta dolgoztunk gyümölcsátvevőként, azt gondolom, Pista sem veszi zokon, ha azt mondom, jó barátok voltunk, később eltávolodtunk egymástól, de én – és remélem ő is – ugyan olyan barátsággal gondolok azokra az évekre.

Nagy nehezen sikerült leérettségiznem, és jött megint a nagy kérdés, hogyan tovább? Azt tanácsolták, én mindig olyan nyüzsgő, szervező típus voltam, menjek népművelő – könyvtár szakra, ami akkor még új volt, Debrecenben és Szombathelyen indult. Debrecenre választottam, soha az életben addig még nem jártam ott, felültem a vonatra és elmentem felvételizni. Nagy túljelentkezés volt, előfelvételis lettem. Majd jött az értesítés, kibővítették 10 fővel a létszámot, abba már belefértem – lehet, hogy ez sem volt véletlen. Itt aztán már jeles voltam, oroszból többet tudtam, mint a tanár, amikor kijavítottam a kiejtését közölte, ne látogassam az óráit. Később okleveles közművelődési előadó oklevelet szereztem a KLTE – en. Mint afféle proligyerek, jó kádernek számítottam beiskoláztak a Politikai Főiskolára. Az első alkalommal sikerült olyan

rossz felvételit produkálnom, hogy nem vettem fel. De nem mondtak le rólam, beiskoláztak másodszor is. Nem tehettem meg, hogy ne feleljek meg, ezért aztán sikeres felvételi után felvettek, megkaptam a diplomát, amit aztán a rendszerváltás el is törölt. Ezt egy kicsit igazságtalannak tartottam, mert akik egy évvel alattam jártak, azok már ELTE - diplomához jutottak.

A főiskoláról 1967-ben gyakornokként kerültem az akkor szerveződött Megyei és Városi Művelődési Központba, ennek később meghatározó jelentősége lesz az életemben.

1967. április 1-el kerültem Ceglédre, még a főiskola befejezése előtt, az ottani 6639 Hadtest által fenntartott Fegyveres Erők Klubjába tömegmunka szervezőnek – így hívták a „kultúrost”. Ez bizony nagy tévedés volt, nem volt nekem való. Legmagasabb parancsnokom a bemutatkozó látogatásomkor feltette: Tudom-e, miért áll az űr a kapuban? Válasz: hogy be ne jöjjön a logika. Ehhez tartsam magam, és elmehettem.

Nem volt nekem való ez a munka, meg is fenyítették. 1968-ban, amikor a 4-es főút melletti Romantika csárdában – hol másutt - találkoztam volt gyakorlóhelyem igazgatójával, és megkérdezte, nem volna-e kedvem Debrecenbe a Művelődési Központba visszamenni dolgozni, azonnal igent mondtam. Így kerültem 1969. január 1-vel Debrecenbe, és bár az intézményt többször átszervezték, sőt az 1976-ban átadott, az ország legnagyobb közművelődési intézményét le is bontották, itt dolgoztam 2007. augusztus 31-ig, nyugdíjazásomig. Ma is Debrecenben élek.

1989 októberében testvéremegyei „pártdelegációként” Potsdamban voltam, ahol az akkori ünnepeken többször is elhangzott hogy, a két Németország közötti határ soha nem szűnik meg, és pártjaink közötti barátság is megbonthatatlan. Mire hazajöttünk, megszűnt az MSZMP.

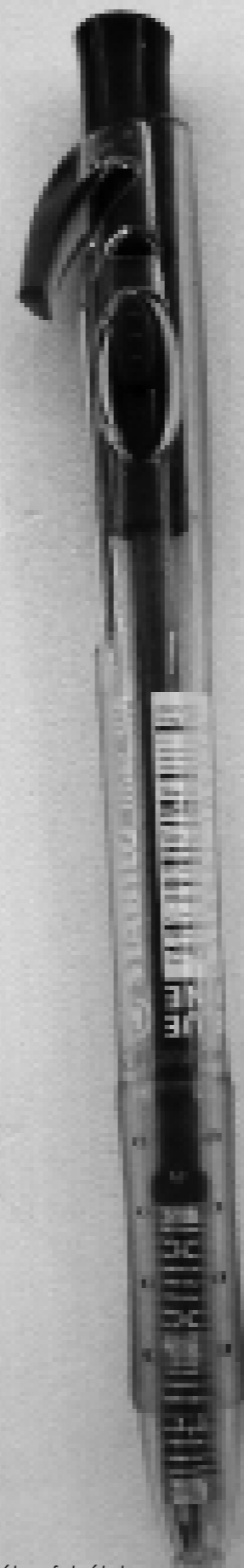
A helyi közéletnek aktív tagja lettem a rendszerváltást követően. Az MSZMP megyei intézőbizottságának tagjaként részt vettem a szervezet felszámolásában. Az MSZP alapító tagjaként szerveztem az újjáalakuló helyi MSZP - szervezetet. Azt gondoltam, valóban egy új, korszerű párt tagja vagyok. Dolgoztam a megyei – városi önkormányzatban – képviselő, frakcióvezető, bizottsági elnök-, közel két évtizedig betöltöttem különböző tisztségeket az MSZP-ben is. Néhány éve minden tisztségemről lemondtam, teljesen visszavonultam az aktív politikától.

Nyugdíjazásomat követően nyitottam egy népművészeti boltot Hajdúszoboszlón, most készülök bezárni, nincs értelme, nincs forgalom.

Két házasságomból három gyermekem született. Két lány, egy fiú. A nagyobbik lányom pedagógus, Szabolcs megyébe ment férjhez, egy kis faluban dolgozik, a körülményeket nem ecsetelem. A kisebbik lányom politológus szakon végzett Debrecenben, majd mesterképzésen az ELTE Jogtudományi Karán, kriminológus szakon, angol – német középfokú nyelvvizsgája van, Budapesten él, jelenleg állást keres, munkanélküli.

Sajnos nem vagyok nagypapa, de remélem, még megérem, hogy unokáim lesznek.

Sajtós Gábor felvétele

MAKOPÁ-PAUT-FONTÉNY KFT
1024 BUDAPEST 02
LŐVÓHÁZ UTEA 37
MAKOPÁ KLUB
1024 Budapest
LŐVÓHÁZ utca 37.
12730752-2-41

MAKOPÁ	
Teremlet	1 070
1 x 1 070 Ft	
Étel	250
1 x 250 Ft	
Ital	300
1 x 300 Ft	
Étel	400
1 x 400 Ft	
Étel	2 400
1 x 2 400 Ft	
Étel	700
1 x 700 Ft	
ÖSSZESEN:	5 120 Ft
KÉSZPÉNZ:	5 120 Ft

KÖSZÖNÜNK A MEGJÁRÁST!

MAKOPÁ SZÁM: 0063-000-10
2014. 10. 18. 15:08
01 KEZELŐNY

MAKOPÁ ELLENŐRZŐ KÓD: 35527

Lux Irán

KEDVES VOLT OSZTÁLYTÁRSAIM, BARÁTAIM!

Captatio benevolentiae gyanánt (ez itt egyben tisztelgés az osztály latinos fele előtt) szeretném előadni, hogy – szemben számos méltán becsült és tisztelt osztálytársunkkal – nem vagyok igazán közeli ismeretségben a műzsákkal, mondhatni, a szépíráspályán legfeljebb labdaszedő (betűszedő?) lehetnék, kéretik tehát mindazt, amit itt következik, elnéző és megértő mosolyokkal fogadni.

Mellékszál: Friedrich Vili (Frici) barátom (akivel életünk szorosan párhuzamos immár 65 éve, és aki a „mi időnkben” egy párhuzamos Rákóczi - osztályt gazdagított) alapítója és tagja egy igen exkluzív társaságnak (Masters Club), amelynek jelmondata: „Mi már többet felejtettünk, mint amit te valaha is tudtál”. Ez a társaság olyan exkluzív, hogy tagja nem lehettem, de bátran állíthatom, hogy a jelmondatban megfogalmazott alapfeltételnek maradéktalanul megfelelek. A mellékszál bevarrásának célja annak okadatolt (azért ez egy jó szó, ugye?) felmutatása, hogy miért is nem várhattok tőlem olyan részletekbe menő visszaemlékezést, mint amelyet egyikőtök-másikatok (lehet ezt így? „Másikótok”-at írtam volna, de a helyesírás-ellenőrző nem szerette) írása tartalmaz. Ezeket olvasva döbbsentem rá, hogy egyes dolgokra nemcsak egyszerűen most nem emlékszem, hanem feltehetőleg soha nem is emlékeztem. Köszönet nektek ezekért az elfelejtett felejtethetlen pillanatokért. Itt a csomó a mellékszálon.

A fentiek okán csak néhány emléktöredékre telik tőlem, remélvén, hogy valamelyest hozzájárulhatok az együttes Rákóczi-feeling emlék-folklór teljessé tételéhez.

Először néhány, eddig fel nem idézett emlékkép tanárainkról. Barna tanár úr szemlátomást mély nyomokat hagyott bennünk, nyilván különféle okokból. Emlékszem arra a történetére, amelyben motorral ütközött egy autónak, de tigrisbukfencsel repült át fölötte, így túlélte – lám milyen fontos a tigrisbukfenc. Barna tanár úrnál és az autónál maradván emlékszem arra az (utolsó) napra is, amikor közös erőfeszítéssel a tanár úr Trabantja a járdán két fa között állt meg. Emlékszem Deák tanár úr kérlelhetetlen szigorára, amivel bevezetett bennünket az orosz nyelv rejtelseibe – akkor nem hittem volna, de későbbi pályámon nagy hálával gondoltam rá azért, amit nem engedett ellazsálni. Emlékszem Pallós tanár úr mediterrán lazaságára és arra, hogy olaszországi körútra hívott bennünket. Az apró gond abból támadt, hogy ő volt az egyetlen, aki nem kapott olasz vízumot, így „egyedül” indultunk egy hónapra a nagyvilágba 70 dollárból. Erről az útról történetesen sokat is tudnék mesélni, de itt erre nincsen hely, csak egy emlék: sem előtte, sem után egy hónap alatt ilyen keveset sohasem ettünk, de megérte. Remélem, jól emlékszem (ha nem, Sivi vagy Tóni biztosan kijavít, ők mindenre emlékeznek), hogy Pallós tanár úr szokása volt a hasbavágás, mígnem egyszer Düh Andris egy könyvet tett a pulóvere alá. Pallós tanár urat olaszórán Nyergesné Zentai Éva követte, de tőle már nem tanultunk semmit, mindenki másra figyelt. Emlékszem Petyerity tanár úrra, aki nagyon elegáns volt, de ez sem tudta helyettesíteni a matematika iránti affinitását. Ellentéte volt Lantosy tanár úr fizikából, akiről mások már nagyon sok jót elmondtak, én csak annyit teszek hozzá, hogy döntő szerepe volt abban, hogy fizikus lettem. Tóthattila tanár úrtól a „mindegyfene” kifejezés maradt meg, aminek ugyan semmi értelme, de nagyon jól használható.

És magunkról. Vas Misu briliáns írásában már felidézte a közös hazagyaloglásokat fel a Dombra, emlékszem az örökös játéokra, amikor azon vitáztunk, hogy a kettéváló csoportból kik „szakadnak le” a többiekről. Jó visszaemlékezni a nagy közös focikra a

Kishalál alatt (Novoth Laci is felidézte), hozzá Tóni kommentjei a Kígyó-térről, esetleg a Fasorból rúgott gólokról. Apropos Tóni és a foci. Sokszor fociztunk kettesben, főként kapura-rúgások formájában. Tóni gyakran állította, hogy ő nyú-orleánszi stílusban véd és én azt hittem, hogy az valami speciális robinzonád. Csak sokára tudtam meg, hogy valójában a Dixieland jazzt nevezték így is. Vas Misuval állandó téma volt a sport, ő igazi Vasas atléta volt, én csak egyszerű tájfutó, de ezt sohasem érezte velem. Nagyon sok évvel később tájfutó edzőversenyen voltam a Margit-szigeten, éppen egy bokorból ugrottam ki a rekortán futópályára, ahol is Misu szaladt szembe velem (ő természetesen szabályosan a futókörön, hiszen ő atléta), ezek az élet igazán fontos pillanatai. Ez az osztály minden hülyeségre képes volt. Nem emlékszem sem az okára, sem a kezdeményezőre, de elhatároztuk, hogy vízilabdázni fogunk. Ez mai ésszel számomra teljességgel felfoghatatlan, mert nem szeretek úszni és fázom a vízben. De az biztos, hogy elmentünk a Csasziba, és a labdát is dobáltuk, és nem fulladtunk bele. Hogy többször is voltunk-e, arra már nem emlékszem.

Még mindig a sportnál maradva, hetente négyszer reggel 6-ra jártunk edzeni, a bölcsészkar tornateremben öltöztünk, Sivár, Frici és én. Együtt jöttünk onnan az iskolába, azaz nem egészen: ha néha késésben voltunk Frici a Mechwart tértől sprintelni kezdett, hogy el ne késsen, nekünk Sivivel valamiért szabad volt késnünk. Ez egy ilyen osztály volt. Később sokszor gondolkodtam el azon, hogy mi mindent tanulhattam volna meg, ha középiskolás és egyetemi éveim alatt nem vagyok folyamatosan álmos.

Emlékszem, amikor Tónival franciaóráról mentünk haza és Kun Mikulás többször is ugyanazon a buszon jött, már akkor sem akart minket észrevenni, még az után sem, hogy nagyot köszöntünk. Ez később is így maradt, amikor találkoztunk egy TV - stúdióban, vagy egy reptér várójában – mint tudjuk, az ember az óvoda után már alig változik. Az iskola tornatermi öltözőjéhez fűződik életem egyetlen olyan verekedése, amit én kezdtem. Már egyáltalán nem tudom, hogy miért támadtam Tóth Hugóra és arra is csak halványan emlékszem, mintha tanári ajánlatot kaptunk volna a kültelki megoldások szabályos bokszviadal váltására. Hugó talán leírja e karakterformáló eset részleteit, annyi biztos, hogy negyvenegynéhány év után megbeszéltük, nincs harag és szent a béke. Emlékszem a Középiskolai Matematikai Lapok izgalmas feladataira és arra, hogy a beadási határidő napján rohantunk az éjfélig nyitva tartó postára. Jellemző, hogy egy orosztagozatos osztályból hárman is a fényképcsarnokba juthattunk (olyan nevek között, mint Babai, Lovász, Pelikán). Rendben van, Sziszi matematikus lett, én is elvégeztem a matematikát, de mit kerestt közöttünk Soma? Egy orosztagozatos matematikahelyezett, aki szülész-nőgyógyász lett. (Lehet, hogy titokban fest is?) Egyfajta nosztalgiával emlékszem a nyári tihanyi levendulaszedésre, ahol két hét megfeszített munkával, a költségek levonása után együttesen sikerült mintegy 280 Ft-ot keresnünk az osztálykirándulás javára, ami már akkor sem volt igazán nagy pénz. A sajátos higiéniai feltételek vezettek minket arra, hogy a parti Sport Hotelt rendszeresen látogassuk, ezt mindegyeszerően sportolásnak hívtuk. Emlékszem, hogy hideg téli éjszakákon havat lapátoltunk (50 Ft/éjszaka, éppen elég volt pl. az Obádovicsra) és megtanultuk, hogyan kell úgy dolgozni, hogy maradjon munka másnak is. Ez rendszerint a politechnika napja előtt volt, ahova délután mentünk és megtanultuk, hogy hogyan kell úgy dolgozni, hogy annak semmi értelme nincsen.

Sokan leírták már, hogy ez az osztály több szempontból is kiemelkedett a Rákóczi történetéből, így például a legmagasabb érettségi-átlagot produkálta és meghökkenően magas volt a továbbtanulók száma is. Én rendszeresen dicsekszem egy harmadik jellemzővel, a később jelentős ismertséget szerzett osztálytársaim nagy számával. Akárhányszor vágtam fel evvel, sohasem tudott senki tromfolni, hogy az semmi,

náluk még több nagy arc végzett. (Látom, amint rohantok végig a sorokon és keresitek a neveteket a felsorolásban. Sajnálom, de ilyen nem lesz, mert egyrészt véletlenül sem szeretnék megbántani senkit, ha kihagynám, másrészt úgysem lennék képes olyan finom eleganciával tenni ezt, ahogy Zsolti tette. Legyen elég annyi, hogy büszke vagyok és felnézek mindegyikőkre.)

Egész életemben gyönyörű és rendkívül okos nők vettek körül: feleségem, két lányunk, négy lányunokánk, végül érkezett egy kisfiú – természetesen férfiasan szép és penge.

A középiskola óta eltelt rövid idő alatt több dolgot is csináltam (azt nem mondhatom, hogy minden voltam, csak akasztott ember nem, de halott azért voltam, csak feltámasztottak). Voltam tudományos kutató és közszolga, beosztott, vezető és tanácsadó, jobbnál jobb intézetekben és intézményekben dolgozhattam idehaza és külföldön, és többnyire élveztem, amit csináltam. Megszerezhettem azokat a tudományos fokozatokat, amelyekre képes voltam és elérhettem, amit elérni szerettem volna. Röviden szólva, minden OK. Végül egyetlen mondat arról, amiről sok oldalt tudnék teleírni: életem meghatározó élménye a már többször szóba hozott tájfutás, amit 11 évesen kezdtem és önszántamból nem fogok abbahagyni – a legtöbb tájfutó így van evvel.

Ha azt akarod, hogy soká élj, írd könyvet, ültess fát, vagy csinálj gyerekeket! — mondja egy régi, kínai közmondás. Ezek mind megvoltak, a többi már ment magától.

Mérey Zsolt

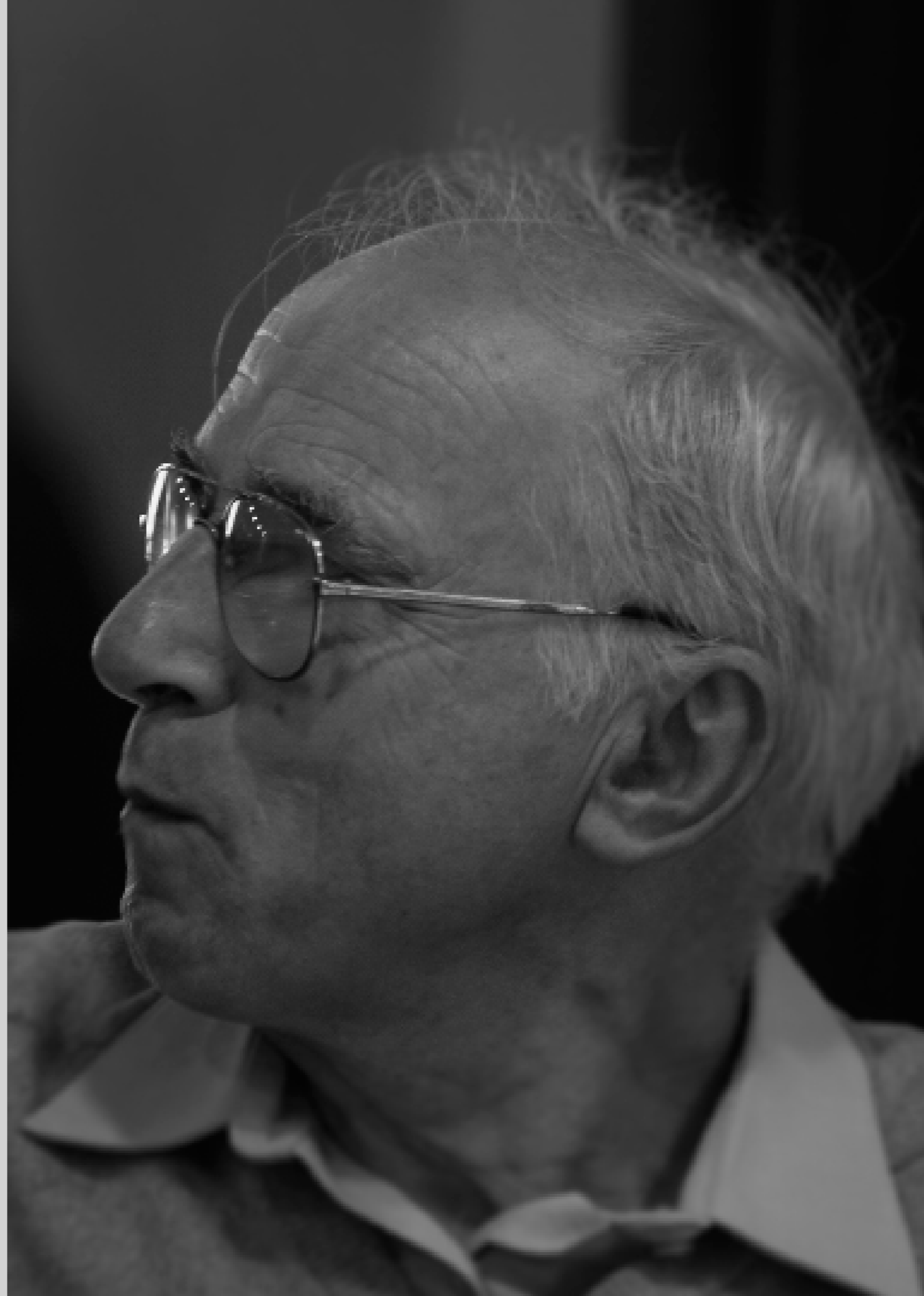
Életem több kritikus pontján kértem és kaptam segítséget osztálytársaimtól. Agárdi Péter tette számomra lehetővé, hogy érzelmileg is azonosuljak a vészkorszak üldözöttjeivel, akikhez később életemet is kötöttem. Betlen Janival a 70-es évek végén, gyermekorvosi ügyek kapcsán futottam össze a Lógodi utcában. Jumbó elmondta, hogy a Rádióban „megmutatta nekik, hogy nem lesz a rabszolgájuk”. Ez a mondata végigkísért engem a rendszerváltás előtt, alatt és túl. Bársony Andrissal Kijevben hivatali körülmények hoztak össze, de jó kapcsolatunkat az ebből fakadó összekuszálás sem rendítette meg. Becker Vili angyali megértéssel próbált családi gondjaimon enyhíteni. Dávid Laci már pályája elején megnyilvánuló szakmai fölényével húzott ki a 80-as évek elején egy naiv használt pianínóvásárlás csávjából. Düh Andris szélesre tárta előttem még elsős koromban a Gorkij Könyvtár kapuit, mely később évekig második otthonom lett. Fülcsinek, a Normafa császáranak tanszalomjait gyermekeimmel együtt mai napig emlegetjük. Henzély Karcsival és családjával a közös sorsban osztozva minden évben összefutottunk a bizományi sí- és korcsolyaosztályán. A Lux-Mérey páros a névsorban a legstabilabb pont volt iskolaéveim alatt. Elfojtott érzelmeim spanyolfala mögül próbáltam erőt meríteni Iván szenvedélyes küzdelmeiből. Nagy Feri bevezetett engem a fiammal az álomszerű római parti evezősklubjába. Niklai Ákossal sok fájó gondolatot cseréltünk a politikai elit közelében szerzett tapasztalatokról, de a mérce végig a „Római élet” című tankönyv maradt. Pálffy Pistával érdekes találkozásom volt 1988. március 15-én útban a Szabadság tér felé. Ő elakadva a tömegben szolgálati gépkocsijában a TV-ből jövet, én a tömegből integettem neki. Angol tanárnő felesége fiam számára mind a mai napig etalonnak számít. Pásztor Tóni hányszor megörvendeztetett írásaival. Ő tudatosította bennem először „szellemi robinzonádjaim” mélyebb értelmét. Somos Petivel megosztottuk egymással a rokoni kötelékekből adódó problémákat és bartellben segítettük egy-egy lányunkat. Szani Szilárddal a virágok hoztak közelebb egymáshoz. Drága Ulbrich Andris egyszer a 8-as buszon azt mondta nekem: „Zsoltikám, te belőled bármi lehetett volna!” Vas Misóval a rendszerváltást követően meghittén néztünk szembe az „átkossal” és önmagunkkal. Vécsei Miklós építész szakértői profizmussal nemcsak anyámat segítette ki mély depressziójából, de minket is számtalanszor óvott meg könnyelmű lépésektől, majd családirag is közel kerültünk egymáshoz. Padtársammal, Wolff Papival végig tartottuk a kapcsolatot. Visszatekintve elsős egyetemi évünkre, gyakorlati józansága lenyűgöz: én még azt vizsgáltam, „mennyre vagyok képes akaratomat legyőzni, melynek motivációja ismeretlen előttem”, addig ő azt magyarázta nekem, hogy szó sincsen ingyenes felsőoktatásról, mivel a későbbi minimális fizetésünkkel majd többszörösen megfizetünk érte. Gazdag élettapasztalata, éleslátása később sokat segített nekem eligazodni a lelki egészség útvesztőjében is. Két régi osztálytársunk is visszatalált hozzánk. Sajtós Gabival kilenc évig jártam egy osztályba. Nyitottsága, dinamizmusa azt üzenté számomra, hogy ebben a fiúban sok van. Tóth Hugó Franklin-termi klarinét-performanszait élveztem és csodálgattam, ahogy kiállt az osztály elé a világot jelentő deszkákra.

A fent vázolt életem átívelő kapcsolattartást, kölcsönös segítségnyújtást szerintem az tette lehetővé, hogy osztályunk „a szabadság kis köreként” távol tartotta magát a kirekesztés, gúnyolódás, megbélyegzés szellemét, mely nekem az élet egyéb területein annyi keserűséget okozott. 2005 szeptemberében, kritikus élethelyzetben a fiammal együtt a Deák téren összefutottunk Cox tanár úrral. Kértem, adja ránk áldását, amit ő nem hártott el. Engedjétek meg, hogy ezt most Nektek továbbítsam: Megáldalak

Benneteket. Éljetek hosszú, boldog életet. Szeretlek Titeket.

Feleségemhez, fiamhoz, két lányomhoz és két unokámhoz fűződő családi életemet két éve a stop.férfierőszak projekt szemüvegén keresztül értelmezem. Ami a pályámat illeti, 25 év a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola Nyelvi Tanszékén, 20 év a Főpolgármesteri Hivatal Nemzetközi Ügyosztályán, majd 2010 óta az Ébredések Alapítványánál. A többinek, Szerdahelyi Bandi bácsi szavaival: utána lehet nézni az annalesekben.

Nagy Ferenc

Soha senki nem hívott Francinak a középiskolás barátaimon kívül, magam jobban szeretem a Ferit, de beletörődtem, hogy van egy olyan közeg, ahol Franci vagyok.

Ezt előrebocsátva, jönnek az adatok a Rákóczi gimnázium 1960-64 közötti I/d-IV/d osztály 50 éves évkönyve számára.

Tények, adatok:

Szül: Budapest, 1946.01.24.

Súly: 1964-ben: 67 kg. 2014-ben 80 kg.

Magasság: 176 cm

Haj: egyre kevesebb, barna, ősz szálakkal

Szakáll: 1980 óta van, most főleg ősz.

Egészség betegség: II. típusú cukorbetegség, enyhe magas vérnyomás. Sportoláshoz magnézium, különben görcs.

Feleség: volt és még mindig megvan az első és eddig egyetlen, de 15 éve fizikailag szétmentünk, azóta együtt élek a barátnőmmel.

Gyerek: egy lány (1976), egy fiú (1977)

Unoka: egy fiú (2010) a lányom részéről, Barcelonában élnek.

Diploma: építőmérnök, 1969 óta.

Nyelvvizsga: 4 db.

ECDL vizsga.

Köztisztviselői szakvizsga

EU szerződéses munkatársak szakvizsgálója

Dolgoztam 1 ½ évet az egyetem után Miskolcon, egy kivitelező cégnél termelésirányítóként. Nem utolsósorban azért ott, hogy anyám ne kérje számon naponta, hogy merre jártam és miért.

Aztán 20 évig voltam két tervező cégnél, közben részletekben 5-6 évet Észak Afrikában terveztem vízügyi létesítményeket és egyéb betonszerkezeteket. (VIZITERV-nél 10 évig kollégák voltunk Gál Andrissal.)

A rendszerváltás -1989- az én tervezői karrieremnek is véget vetett. 1989 után 4 cégnél voltam munkavállaló, mígnem 1998-ban elhelyezkedtem minisztériumi köztisztviselőként az államhoz.

A pályám végén, 2006-tól 2011 januárjáig EU-s szerződéssel a trópusi éghajlat alatti Afrikában dolgoztam.

Most, 2014-ben jól megvagyok a bőrömben. Járok még evezni hetente egy-két alkalommal, az evezőklubban önkéntesként sok munkát végzek. A klubtársakat „megfertőttem” sífutással, két évtized óta 10-20 fős sporttársasággal elmegyünk évente egy-két hétre sífutni Ausztriába vagy Szlovákiába.

Pénzkereső tevékenységet 2011 óta nem végzek.

Niklai Ákos

Gimnáziumi éveimet követően életemet alapvetően a nyelvtanulás határozta meg. Huszonegy éves koromra már felsőfokú nyelvvizsgával rendelkeztem oroszról, németből és angolból, a Rigó utcából.

Nyelvtanár, vagy akár külkereskedő is lehettem volna, de szüleimmel az akkor még új Vendéglátóipari Főiskolát választottuk, amit azóta sem bántam meg. Tanulmányaim mellett évekig idegenvezetőként is kerestem kenyeremet, ami nagyszerű élményeket, tapasztalatokat adott a turizmus területén.

Induláskor a Hungarhotels különböző egységeiben dolgoztam kezdőként, így a Béke Szállóban portás gyakornokként, majd az akkor nyíló Budapest Körszállóban szállodati-kárként, ahol idegen nyelvű levelezéssel – akkor még nem emailt, hanem válaszleveleket írtunk írógépen a vendégeknek –, vendégek ügyes-bajos ügyeivel, éjszakai bárműsor szervezéssel is foglalkoztam. 22 éves koromban nagy csapásként értem meg a 2 éves katonai szolgálatot, de ez alatt levelező tagozaton el tudtam végezni a Közgazdasági Egyetem belkereskedelmi szakából másfél évet, később ott is doktoráltam.

1971-től végül bejött a várva-várt nagy szerelem, egy nemzetközi vezető szállodában, a Duna Intercontinentalban tölthettem csodálatos éveket szobafőnökként, értékesítési igazgatóként, majd igazgatóhelyettesként. Sokat utazhattam tárgyalásokra, üzletkötésekre, tanulmányutakra, magyar gasztronómiai hetekre. A Duna Intercontinentalban a szállodai üzemelés minden részét megtapasztalhattam, megismerhettem egy nemzetközi szállodalánc elvárásait is.

1979-től segíthettem a Finta József-Király László tervezőpáros munkáját az osztrák, kulcsrakész rendszerben épült Fórum Szállodában, sok ötletemet – így a később népszerű Bécsi Kávéházat is – sikerült megvalósítani. A szállodát nyitásától kezdve nyolc éven ált vezettem, kiváló csapat élén nagyon sok ötletünket megvalósítva. Európa egyik legsikeresebb, nemzetközi díjakkal is elismert szállodáját vezethettem, úgy, hogy a magyarokat – akár vendégként, megrendelőként, vagy éttermi vendégként is – bizony már akkor nagy tisztelettel kezeltük. Szervezetileg még hozzám tartozott akkoriban az Alabárdos étterem, valamint az akkor éppen felújítás után újra nyitott Gundel étterem is.

1989-től egyéni munkavállalás keretében Ausztráliában dolgoztam ugyancsak izgalmas, változatos körülmények között, rendkívül intenzíven. A Nagy Korall Szigeteken lévő, a világ azóta is egyik legjobbjának tartott szállodáját, a Hayman Island Resortot vezethettem két évig állandó szigeti ott tartózkodással, majd még hat évig más pozíciókból segíthettem a sziget munkáját és a cég más szállodáit is. Ebben a hat évben családommal Melbourne-ben élve az Ansett Australia légitársaság egyik vezérigazgató-helyetteseként irányítottam a légitársaságnál mindazt, ami service-t, minőségi szolgáltatást jelentett, így a cateringet, a légi utaskísérőket, traininget, közben beindítottunk egy butik jellegű nemzetközi légitársaságot is. Feleségem, Rozi segítségével gyermekeim, Tomi és Judit sikeresen járták az ausztrál iskolákat és életük időnként, így most is Ausztráliához, ottani munkához, ausztrál barátokhoz vagy éppen férjhez kötődik.

Ausztráliát követően 2 évet Ronald Lauder szállodai, vendéglátós tanácsadójaként New Yorkban tölthettem, majd azt követően hazaköltöztünk Magyarországra és azóta – sok utazás mellett is – itt élünk. A Kárpátia Éttermet vezető céget irányítom tizenhat éve, sok szállodai, éttermi és turisztikai tanácsadással, projekttel, oktatással foglalkoztam, több évig a Magyar Turizmus Zrt. igazgatósági elnöki pozícióját is betöltöttem és többször voltam a Magyar Szálloda és Étterem Szövetség elnöke is,

most pedig egy szállodai és vendéglátós brüsszeli székhelyű lobbiszervezet, a HOTREC alelnöke is vagyok.

Tamás fiam gazdasági, pénzügyi tanácsadóként sok helyen, így az Egyesült Államokban és Magyarországon is dolgozott, jelenleg néhány éve éppen Melbourne-ben él feleségével és kis lányunkánkkal.

Judit lányom művészettörténész, ő is járja a világot Melbourne, Budapest, London, New York között, jelenleg építész-tervező élettársával, az ausztrál Tommal és négy éves kislányukkal Bécsben élnek és ott, onnan dolgoznak.

Így leírva életem valóban izgalmas, szép és kerek (volt), persze ezek tömör leírása nem tükrözi azt a sok meglepetést, drámát, kihívást, örömet, izgalmat, amiben az elmúlt években feleségemmel együtt részem volt.

Novoth László

1946. augusztus 8-án születtem Budapesten egy forró vasárnap éjszaka, valószínűleg ezért szeretem jobban a nyarat, mint a telet.

Édesapám esztergályos, majd üzemvezető volt a BKV-nál. Édesanyám az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetben dolgozott.

Általános iskolai tanulmányaimat jeles és kitűnő eredménnyel végeztem és 1960-ban felvettek a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumba.

A négy év tanulmányi eredményeivel nem büszkélkedhetek, de az érettségi eredményem elfogadhatónak mondható. Első munkahelyem a Franklin Nyomda volt, majd a Zrínyi Nyomda következett, ahol gyártás - előkészítőként dolgoztam. Közben felvételt nyertem a Könnyűipari Műszaki Főiskola nyomdaipari szakára, melyet estin végeztem el. Néhány év elteltével mérnök közgazdász diplomát szereztem és párhuzamosan elvégeztem az Újságíró Akadémia tördelőszerkesztői szakát, melynek később a vállalkozásomban nagy hasznát vettem.

1972-ben megismerkedtem feleségemmel a Zrínyi Nyomdában akivel még az évben házasságot kötöttünk. Két gyermekünk született, Réka és Bence.

Réka hasonlóképp, mint én, a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumba járt és volt szerencséje megismerni Szerdahelyi tanár urat, aki anno nekünk is a latin nyelvet oktatta. Fiam, Bence az autószerelő szakmát választotta és a Bimbó úton dolgozik saját „Garage Három Hét” autószerelő és gumis műhelyében.

Két unokám van, Réka lányom jóvoltából, Benedek és Flóra. Benedek a Móricz Zsigmond Gimnázium 2. évét járja, Flóra pedig az Áldás utcai suliban végez ebben az évben. Technológusként, 1973-ban harmadik munkahelyemre a Magyar Fényszedő Üzembe, mint alapító léptem be. Majd egy hónap tanulmányút Angliában a „Monotype” cégnél. Ebben az időben kezdett foglalkoztatni a gondolat, hogy saját céget alapítok, amit nemsokára meg is valósítottam. Családi segítséggel Ausztriából behoztunk egy fényszedő gépet és megalapítottuk a Novo-text GMK-t, majd a Novo-type Kft.-t, amit majd huszonöt éve vezetek.

Budapesten egy rózsadombi lakásban lakom. Van egy nyaralónk a Balatonnál. Imádok lent lenni. A nyarat többnyire ott töltöm családi és baráti körben. Úszással, pihe-néssel, kevés kertí munkával kapcsolódok ki. Szeretem a vendégeket, de a főzéssel néha még gondjaim vannak, ilyenkor Bence fiam és Réka besegítenek. Kedvelem a jó minőségű, főleg a vörös borokat.

Kedvenc hobbim a tenisz és a póker. A teniszezést 18 évesen kezdtem Gál Andris barátommal. Azóta is rendszeresen űztem, egészen a négy évvel ezelőtti bekövetkezett betegségemig. Néhány hónapja újrakezdtém. Igaz, nem úgy megy, mint régen, de bízom benne, hogy még eltölthetek néhány évet a teniszpályán és utána természetesen a sörözőben.

A póker egy örök szerelem. Már a gimnáziumi évek alatt megszerettem. Kovács Laci /Kikova/, Gál Andrissal és néhány barátunkkal minden pénteken este élünk kedvenc szenvedélyünknek, „sportunknak”, igaz kezdetben 10 filléres alapon. Egy este hazafelé sétálva András megjegyezte, megnyertem a másnapi reggelimet, 80 fillért.

Mostanság a póker szenvedélyemnek online módon élek. Virtuális döntőkön szoktam részt venni, több kevesebb sikerrel.

Így volt, de szép is volt!

Gimnáziumi évek - „Életmorzsák”

Nem szeretnék senkit száraz önéletrajzi adatokkal untatni, ezért életem néhány humoros és fájdalmas történetét mesélném el.

1960. szeptember 1. siker, megkezdtem tanulmányaimat a hőn áhított II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban több gyermekkori barátommal, de többnyire számomra ismeretlen (akkor nagyképűnek tartott) hasonlókorúval, akiről a későbbiekben a véleményem teljesen megváltozott.

Az első évben az egyik legmélyebb nyomot bennem Mérey Zsolt hagyta, aki büntetésből?! 6 oldalt szóról szóra megtanult a történelemkönyvből egyetlen hibát sem ejtve.

A másik életem első karója volt, amit kedvenc barátom bátyjától, Tóth Gyulától kaptam, mely után sírva fakadtam. Érdekes, hogy megmaradt bennem, pedig azóta az élettől nagyobb pofonokat is kaptam és azt hiszem talán ezen kívül még egyszer sírtam. Az első évben nagyon sokan lemorzsolódtak, sokukat nagyon sajnáltam.

Első év vége Tihany, nyári szünet, levendulaszedés. Akkor kezdett összerázódni a társaság. Egy esős reggelen úgy alakult, hogy elmarad az aznapi munka.

Néhányan, Dávid Laci, Piukovich Iván és én rögtön dobbantottunk és hajóra szálltunk irány Földvár. A gond csak az volt, hogy egy óra elteltével kisütött a nap és a többiek kimentek levendulát szedni, míg mi csajoztunk és éltük vidáman életünket. A probléma akkor kezdődött, mikor 4-5 óra körül visszamentünk és szeretett osztályfőnökünk már halára keresett bennünket. Arra emlékszem, nekem azt mondta, ha Ő nem megy el a 2. év elején a gimiből, akkor én távozok. Szerencsére Ő ment és én maradtam.

Még Tihany, egy strandolás alkalmával megismerkedtünk a Tihanyi Apát rendkívül csinos leányával és annak barátnőjével. (Néhány napja derült ki hogy Tóth Gyuri barátom is udvarolt neki.) De Fülöp Gyurival leleményesebbek voltunk, mert esténként az apátság bronz ablakrácsára felmásztunk udvaroltunk, majd csókolódtunk (nem Gyurival), majd mint érett gyümölcs lepottyantunk!

A második évben már több közös program volt spontán szerveződésből. Pálffy Pistiénél gombfoci - bajnokság. Jégkorong - meccsek közös látogatása az akkor még egyetlen nyitott Kisstadionban, a szünetekben forralt bor. Ott kaptam Sivártól (Bársony András) a Molcsi becenevet. A Vörös Meteorban volt egy béna védő Molnár, akinek a mozgása szerinte kísértetiesen hasonlított az enyémhez - no comment -. Mozgásról jut eszembe, ebben az időben kezdtünk focizni a Szemlő-hegy utca végén minden szombaton sulis után. Nagy derbiket rendeztünk Lux Iván, Sivár, Pásztor Tóni, Gál Andris, Henzély Karcsi, Bethlen Janika és persze Kikova. Egy alkalommal megállt egy nagy fekete autó (Mercedesz) és testőrök kíséretében kiszállt Kádár Jani bácsi és fél órán keresztül csodálta Pásztor Tóni „Kígyó térről” leadott lövéseit és labdazsonglőr mutatványainkat.

Apropó foci! Akkoriban a Népstadionban 70 ezer ember előtt rendeztek kettős meccseket, és kedvenc csapatunk előtérbe helyezése, valamint anyázás nélkül szurkoltuk végig a derbiket, (nem úgy mint manapság a politikai életben). Egy ilyen Vasas - Honvéd meccsen történt, hogy 5 perc volt hátra a meccs lefújásáig és Lajos (Tichy) 3 perc alatt két gólt lőtt az őt fogó Berendi Pali mellől. Csodás volt! De hogy csinálta? Mi lett Berendivel, aki őt fogta? Ez kilenc év múlva derült ki a sors érdekessége folytán. Wolff Lalival rendszeresen látogattuk kedvenc csapatunk, a Honvéd hazai mérkőzéseit, természetesen Tichy Lajos, majd később Kocsis Lajos kedvéért. Akkor álmomban sem gondoltam, hogy Tichy Lajossal baráti viszonyba kerülök egy könyve kiadása kap-

csán. 1971. december 12-én került kiadásra a „Ferde fák” című életregénye, melynek gyártás-előkészítője voltam akkori munkahelyemen, a Zrínyi nyomdában. Tiszteletére 10 példányt piros bőrbé kötettem számozva. A 2. számú példányt kaptam ajándékba természetesen baráti dedikációjával. Egy baráti sörözgetés alkalmával megkérdeztem Tichyt, mondott valamit Berendinek azon az ominózus Vasas - Honvédon? Elgondolkozott, majd fejéhez kapott - ja, igen öt perccel a vége előtt mondtam neki, hogy „megdugtam” a feleségét. - Én kész voltam!

A harmadik év említésre történő esemény nélkül telt el, hacsak Pásztor Anti indián-szökdelése nem érdemel „dicséretet”, ugyanis semmit nem változott két év alatt, még mindig a jobb kezét emelte, mikor a jobb lábával szökölt. De Gál Andris fejenállása is szót érdemel, miután a Kapás utcai rendelőből visszajöttünk nyakmeregítővel, melyet egy hétig viselt. Megemlíteném még Ballanegger Zsuzsa orosz tanárnőnk is, akivel volt egy kis nézeteltérésem, verstanulás címén. „Burlaki на Черном море...” Elhatároztam, ezt a verset nem tanulom meg. De minden óra azzal kezdődött, „то вы Novoth товарищ” mire én „К сожалению, я не знаю” füzetecskébe egy darab 1-es így ment ez egy hétig. Végül ő nyert egy hétvégén megtanultam a kurva verset.

Az utolsó év az érettségire való felkészülés jegyében zajlott. A Kennedy -gyilkosság maradt meg bennem, amit Tarján András jelentett be, amit az egész osztály mély megdöbbenéssel fogadott.

Érettségi! Többnyire nagyon jól sikerült. Tudomásom szerint az osztály érettségi átlagát azóta sem sikerült megdönteni egyetlen osztálynak sem!

Gratulálok nektek fiúk!

Pálffy (G.) István

Tóth Gyuri, könyvünk kitalálója, aki előbb szaxofonnal és válogatott-válogatlan történetekkel szórakoztatott bennünket, azzal a javaslattal állt elő, hogy ha szakmai életben a kérdés volt a mesterségem, gyakoroljam ezt magamon is. Beleegyeztem. Legyen hát öninterjú!

– *Milyen váltás volt egy alföldi falu után a Rákóczián a Rózsadom alján?*

– Szinte reszkettem az örömtől és a szorongástól is, hogy a nyáregyházi általánosból egyenesen a híres Rákóczi Gimnáziumba kerülhetek. Monor vagy Cegléd lett volna a természetes, ha a szüleim nem vállalják, hogy összeköltözünk két nagyon idős és beteg nagynénémmel a Városmajori templomnál lévő lakásban. Örültem ugyan a fővárosnak, mégis a későbbi életemet a gyökerekhez való vonzódás határozta meg. Hiába születtem Budapesten, a gyermekkor Nyáry Pál falujához köt, s nem véletlen, hogy az év javát most is egy somogyi kistaluban töltöm, amelyről Wolff Lajossal tudunk jókat beszélgetni.

– *Miért volt a szorongás?*

– Jó tanáraink voltak Nyáregyházán, de a tanárihiány miatt az ötödikes orosz hetedikben, a hatodikost a nyolcadikban tanultam. Így találtam magam a Rákóczi orosz tagozatán. És akkor Ballenegger tanárnő, Zsuzsa néni azt mondta, hogy hosszú ideig nem fog kérdezni, de az év végére el kell érnem a többiek átlagtudását. Erről mindmáig gyakran jut az eszembe, hogy bár a nemzetről, társadalomról, közösségről való nézeteimet nem a Rákóczi Gimnáziumnak köszönhetem, az inkább a debreceni egyetemen és utána formálódott, viszont emberségről, humánról nagyjából úgy gondolkodom, ahogy az édesanyámtól és a Rákócziiban eltanulhattam. Testnevelő tanárunk, Barna István engem meggyőzött, amikor azt mondta nekünk, hogy a mi akkori életkorunkban még nincs annyi a fejünkben, hogy kész világnézetünk legyen, legfeljebb nagyképszerűsködhözünk ilyesmivel. Igaza volt. Világnézetük a rendből kikényszerített egykori paptanárainknak lehetett, akik erről nyíltan nem beszélhettek. Beszélt helyzetük a helyzetük, a viselkedésük. Lantosy Károly, a legendás fizika tanár, a világirodalmi folyóirattal, a Nagyvilággal járt a hóna alatt. Nyilván akarta, hogy észrevegyük. Nem csak tanított, nevelt is. 1968 tájékán a gimnázium lépcsőfordulójában érdeklődött magyar szakos egyetemi pályafutásomról, de azt is megkérdezte: „Fiackám! Tudod már Newton második tételét?” Keserű hír volt egy év múlva, hogy a halála után Jablonkay tanár úr Lantosy diákjaival elimádkozta a Miatyánkot. Ez akkor nem volt bocsánatos bűn. Meg is váltak tőle.

– *Sok ilyen emlék maradt?*

– Elmondhatatlanul sok. Magyar tanárunk, Szögi Feri bácsi, egy templomi sekrestyés lakásban lakott. Igencsak meglepődtünk, amikor Agárdi Péterrel, Agesszel egyszer meglátogattuk. Megérthettük, hogy miért akar mindig a háttérben maradni. Emlékszem azokra a percekre is, amikor a szigorú matematikus, Tetteganti tanár úr kilépett a szerepéből és az édesapjáról mesélt, aki József Attilát tanította. Farkasdy tanár úr csak úgy mellékesen mondta el, hogy keménypapírból vágott ki magának különböző átmérőjű köröket, mert gyermekkorában körzőre nem futotta. Lám, mégis odáig jutott, hogy három-négy tárgyat taníthatott volna, ha engedik. Helyette nyomdász politechnikára kísérgetett bennünket a Szent István Társulat egykori nyomdájába, a Franklinba. Egyik-másik tanárunknak különös találkozás lehetett ez a régi épülettel. Erre, persze, később jöttem rá. Bennünket akkor mintha jobban érdekelt volna, hogy

az ablakon át Béres Ilonáék csapatát láthattuk csivitelni a Szentkirályi utcában a mellettünk lévő Színművészetiről kijövet.

– *A tanárok közül kinek volt a legnagyobb hatása?*

– Aki mindannyiunk élettörténetében fejezet lehetne, valószínűleg Cox avagy Szerdahelyi Andor. Kezdte azzal, hogy részletesen bemutatkozott, s ezt így zárta: „Eredményeimet megtekinthetik az annalesekben!” Ezeket aztán szóban nem részletezte. Nem dicsekedett. Eligazításnak szánhatta azt is, hogy latin tanításai középpontjába Cincinnatus történetét helyezte, a patríciusét, aki a szegények törvényei szerint élt. Amikor az ezredforduló tájékán televíziós portréfilmet készíthettem róla, a matematikáról is faggattam. Korokon átvélő példát véltem abban, hogy ha az ötvenes években nem taníthatott latint és ógörögöt, hát matematikából szerzett diplomát. A filmnél már évekkel túl voltam a később divatos lett karaktergyilkosságok egyik legelső, rajtam végrehajtott mintapéldányán. Hulla és nulla – ez volt az ítélet. Földönfutóvá akartak tenni, de ott volt előttem a túlélés példája. Coxtól – így írják az emléktábláján – megkérdeztem, hogy kiknek „csak” matematikát tanított, miképpen adta át egyértelmű eszme- és értékrendszerét. Azt válaszolta: a matematika is transzcendencia. A portré egy része a Márványmenyasszonyban készült, ahová az 1952-es érettségizettjeitől kezdve az összes tanítványát elhívta minden év szeptember első vasárnapjára. Ez a hagyomány most is él. Amikor jószerivel már egyáltalán nem látott, ott ült a bejáratnál, s mindenkit megismert a hangjáról, és mindenkit a nevéen szólított.

– *Másféle szellemi érintések is voltak a Rákócziiban?*

– Igen, voltak, ha nem is a falakon belül. Osztályfőnökünkkel, Solymosi tanár úrral az órák után gyakran mentem hazafelé a Moszkva térig. Szinte minden alkalommal a Kéthly-féle szociáldemokráciáról beszélt. Tóth Gyulával, aki előben latint tanított, később találkoztam rendszeresen, amikor az idegen nyelvi Gorkij Könyvtár igazgatója volt, és szép számmal „bújtatott” ott határokon túli fiatal értelmiségieket. Jó műhely volt.

– *És az egyetem?*

– Sok mindent meghatározott a gondolkodásomban, az emberi kapcsolataimban. Agesz egy dologban téved. Nem volt egyszerű bejutni a debreceni egyetemre. Lukó be sem jutott, én pedig csak második próbálkozásra. Irodalomtörténész vagy dramaturg szerettem volna lenni, de hamar beszippantott az újságírás és főként a televízió. 1970-től 2010-ig akkor is televíziós voltam, amikor eltávolítottak. Ez többször is megesejt. De kiváló emberek és szakemberek mindig találtak feladatot nekem. A TV Híradó történetében én voltam az egyetlen, aki a gyakornokságtól jutott el a főszerkesztőségig, mégis egyedül rólam mondták, hogy politikai ejtőernyős vagyok. Hulla és nulla – ez volt végítélet. Ám ez már régen volt, a rendszerváltoztatás első médiagörccseiben. Összességében mégis negyven év, és pont. Most Csoóri Sándor eddig kiadatlan írásait gondozom, és „A szakadék szélén” után írom „A szakadékban” című könyvemet a közmédiák kivézetetésének agyafúrtságairól. Közben pedig utazom Németországba a lányomhoz, vejemhez és négy unokámhoz, itthon pedig szorítok állástalan fiamért. Rosszul sikerült házasságomért pedig van, aki „kárpótol”.

– *És a megőszült osztály?*

– Az osztályból nagyon hiányzik Ulbrich Andris és Becker Ádi. És hiányzik Rudas Laci, Ruca is, akivel mindenben tudtam vitázni, Tubival, Ádival pedig nagyokat egyetértetni. Hiányuk felértékeli, hogy még ilyen sokan lehetünk együtt, és többnyire hallgatunk egymásra.

Pásztor Antal

(Tóni bátyó)

Születtem 1946. január 3-án, Genovéva napján Budapesten, a Rókus kórházban, anyám szerint 1480 gramm élősúllyal, némileg az elvártnál korábban és áramvonalasabban. A helyszínen közreműködő apácáknak hála hamarjában meg lettem keresztelve, amely esemény indoka az volt, ha ezt túléli az ifjúúr, akkor a többi is menni fog. És így lőn. Következett a kisgyermekkor 3 óvodával, a gyermekkor az Áldás utcai általános iskolával, a kamaszos ifjúkor a Rákóczi Gimnáziummal és a Franklin Nyomdával. 1964 szeptemberétől 1969-ig a Népsport című sportnapilap szerkesztőségi korrektora lettem, közben 1965 novemberétől 1968 februárjáig sikerült beiktatnom egy 27 hónapra szabott határőri katonai szolgálatot, amelyet az Ady-ligeten tevékenykedő hivatásos helybéliek békebeli harc feladatnak tituláltak a nemzetközi helyzet akkori adottságai és a besorozott személyi állomány megnyugtató végett.

1969 januárjától 1989 közepéig, potom 20 éven át a Kossuth Könyvkiadó stabil bütödarabja voltam, előbb mint korrektor, utóbb mint kiadói segédszerkesztő külpolitikai kiadványok gondozásával, önálló szerkesztői feladatokkal tetézve, valamint a Világesemények Dióhéjban című havilapban szerzői minőségben is előfordultam. Közben 1975-ben tartalékos tiszti képzés keretében a Hős utcában tartalékos alhadnagy lettem. Elvégeztem az MLEE-nek rövidített „foxi-maxinak” becézett esti egyetemét esztétika szakosítóval spékelve, amely főiskolai végzettségnek számít népszámlálásként, mára valamelyest műemlék jelleggel. 1989-től 2006-ig a Magyar és Nemzetközi Ki Kicsoda? Lexikon szerkesztője voltam sajátos feladatokkal. Elég sokáig voltam KISZ-tag, időnként vezetőségi tag mint sportfelelős leginkább. Később MSZMP-tag is voltam, utóbb örököltem a csoportbizalmi címet. Örököltem rövid időre a Szoc. Brigád főnöki címét is a 80-as években, sőt a Kiadóban a TDDSZ alapító elnöke voltam.

1997-től a Futapest Klub tagja vagyok, egy fél cikluson át elnökségi tagként is futkároztam, jelenleg a Fegyelmi Bizottság elnöke vagyok. Sporttevékenységem a kispályás labdarúgásban volt jellemző, teniszeztem is. Hosszútávfutó tevékenységem a lassulás jegyében máig tart. Azért lefutottam 3 maratont, 15 félmaratont, és 5 23-30 km közti versenyt, 4 kétnapos Balaton Maratont Siófokon. Számtalan sport- és egyéb tárgyú vetélkedőt vezettem le, és mint röplabda-, foci- és atlétikai versenybíró a mai napig verés nélkül megúsztam. Hobbiból versfordítással, verszenésítéssel, nyelvtörők készítésével, önálló nóták szerzésével és hasonló öröklétségekkel foglalkozom. Nagy művömmön is munkálkodom, amelynek befejezéséhez strapabíró ülep és idő szükséges. Mindkettő nekem dolgozik, a szorgalmam és az agyi kapacitásom szavatosságáért mindenképpen zavartalanul szurkolok.

Történetek a rákóczi időkből

Pálfy Pista barátunk egy ízben hatalmas méretű aktatáskáját fennfelejtette 3. emeleti osztálytermünkben. Ezt észrevettem és a gimnázium előtti téglakupacból 2 szép darabot egy szatyorban felvittem és nagy selyempapírba bugyolálva belehelyeztem a táskájába és becsuktam. Amikor hazafelé tartottunk, az utcán épp engem kért meg, hogy hozzam le a táskáját. Lecipeltem, mintha pelyhet hordoznék. Ő átvette és 4 lépés után nehéznek találta. A tudomány súlya ez, mondtam fapofával. Kinyitotta a táskát, rácsodálkozott a téglákra, majd a selyempapírral együtt visszahelyezte azokat a kupac szabad helyére, elvégre elegancia is van a világon.

Pálfy barátunk egy téli KISZ-gyűlés végén talált a padján egy pár idegen kesztyűt. Kérdezte: kié ez? Szani jelentkezett és kérte, dobja oda Pista, ő majd elkapja. Igen ám, csak hogy a padosok közti térben magasodott Solymosi tanár úr kerek képe és a két kesztyű pont ott landolt. A helyzet hirtelen fokozódott, de mint KISZ-tanácsadó tanár feltalálta magát. Zsebéből előhúzott egy névjegykártyát és Pálfynak átadva csak ennyit mondott: Nevezze meg a ségédeit!

Még elsős időszakunkban egy kabaréműsort szerveztem, amely úgy kezdődött, hogy Pálfy olvasta fel azt a nekem címzett levelet, amelyről tudtam, hogy nem az osztályból került hozzám, de az állt rajta: Pásztor Antal mívész úrnek. A szöveg alkotói sokoldalúságom tréfás oldalát emelte ki és az alábbi kéréssel fejelte meg, amit Pálfy egyetértő gyönyörűséggel olvasott: Színdarabja 5 kilónál kevesebb ne legyen, amit átad nekünk, mert patkányaink éhen döglenek már. Tisztelettel Mratyák Cölesztin plébános, Varangyszentpocakon, a pitymallat beálltakor.

Tarján András, örökbecsű logika tanárunk egy ízben így szólt az óra elején. Mindenki vegyen elő egy papírt, röpdolgozatot fogunk írni az elmúlt órán tanultakból. Már 2 perce írtunk, amikor Betlen János jelentkezett és szólt: Tanár úr, én nem tudom megírni a dolgozatot, mert olyan papírt vettem elő, amelyen már van írva. És felmutatta a négyjegyű függvénytáblázat egyik kitépett oldalát. Rendben, szólt Tarján, akkor ne íj semmit, nyugodtan menj haza. Mindketten jól jártak, egy dolgozattal kevesebb volt gondjuk.

Niklai Ákos váratlan határozott állításaival bárkit zavarba tudott hozni, illetve cselekvésre tudott ösztönözni. A Franklin Nyomdában az öltöző a díszterem kakasülőjén volt, amely kívülről be volt zárva. Az első gyakorlati foglalkozásunk 3 csoportban zajlott és nem egy időben végződött. Amikor a mi csoportunk felért, néhányan álltak az ajtó előtt, köztük Niklai. Azt mondta Nagy Feri barátunknak, aki markos legénynek tűnt, hogy belülről húzzák az ajtót, ezért nem tudunk bejutni. Ferinek több se kellett, meghúzta a kilincset, és az ajtó a zárat kiszakítva feltárult és persze nem volt benn senki. A kulcs Csete tanár úrnál volt, utóbb neki kellett valami bölcs történetet előadni, hogy mentse a renomét, de azt már nem kötötték az orrukra.

Ugyancsak Niklai frappáns ötlete ért váratlanul célba. Mihail Iszakovszkij Letyját pereljojnüje ptyicü című versének néhány versszakát adta fel Ballenegger tanárnő apródonként, majd szerdán szólt, hogy pénteken mindnyájan elszavalhatjuk az egészet. Igen ám, de pénteken, amikor Szabó Árpádnak kezdenie kellett volna, Ákos felállt és azt mondta, nem jó így, hiszen a csütörtöki politechnika miatt és az újonnan feladott utolsó versszak miatt azt beszéltük meg, hogy csak hétfőn szavalunk. És így történt, mert neki ezt is elhitték.

Az ember ne feledkezzen meg saját dőreségeiről. Magyar irodalom órán Kölcsey Ferenc életrajzát kellett elmondanom. Arról szóltam, hogy szemének sérülése miatt a költő visszahúzódozó volt az iskolában, amíg a többiek játszottak, futkároztak az udvaron, ő félrevonult egy sarokba és ott intézte el a dolgát. Szögi tanár úr a derűtlenség elültével azt kérdezte tőlem: azért nem innen származtatom Kölcsey költői vénáját.

A Franklin Nyomdában Kálmán Döme előadót várva Tóth György hatalmas fémfúvós hangszerét megszólaltatva néhány decibel plusszal örvendeztette meg Herbszt György helyi gondnokot, aki egy széklábbal berontva, azt fokosként forgatva üvöltötte: Hol a szaxofonos? Valaki szólt, hogy az esztrád zenekarban. Mivel nem jutott dülőre, engem rángatott ki a helyemről, mondván, miért nevetek rajta. Kivezetett a teremből és azt mondta, ha még egyszer meglát röhögni, ellátja a bajom. Kettőnk közül innentől csak ő röhögött.

Nem volna korrekt, ha nem említeném meg az én esetemet Tarján tanár úrral. Az első, a nagy logika dolgozatot az osztály eldöntötte, hogy nem írja meg. A technikai módot nem beszéltük meg. Volt, aki üres papírt adott be, volt aki a számokat egytől százig írta le betűkkel, volt, aki alkalmi verset kanyarított és volt 5 ember, aki megírta a dolgozatot. Én azt a megoldást választottam, hogy minden kérdésre válaszoltam valami értelmezhetetlen dolgot, amely önmagában sem függött össze. A biztosítékot az alábbi mondatom verte ki: A szubjektív logika tulajdonképpen olyan, mint a tökfőzelék, amely sohasem lehet saláta. A renitens többség mind 2-est kapott. Az egyetlen elégtelent ezzel a mondatommal azt hiszem, joggal érdemeltem ki.

A Franklin Nyomdában Kálmán Döme linószedéssel kapcsolatos előadása alatt az ő mondatainál kissé halkabb és szenvedélyesebb vita folyt Lux Iván, Szilágyi Tivadar, Dávid László, Rudas László és mások között, hogy adott időszakban vannak-e működő kuplerájok Lengyelországban? A konszenzus beállta előtt Kálmán Döme észrevette a konkurenciát és megkérdezte: miről vitatkoznak a fiúk és Rudas Lacira mutatott. Minden érdekelt megdöbbenésére Rudas azt válaszolta: Azon tanakodtunk, hogy a 48 cicerós nagyságú monószedéseket, ha álló szedések, csinálhatják manapság fabetűkből? Hát hogyne, válaszolt Döme bá a szakmába illő könnyű kérdésre megkönnyebülten. Mi hozzátehetnénk: Persze csak akkor, ha az az álló fabetűs csoport a nadrágban feszül.

Pátzay János

Gyüttmentként kerültem a Rákócziába és az osztályba a harmadik év kezdetén. A gimnázium első két évét Pannonhalmán jártam, ahonnan - ha nem is hivatalosan - de egy apámnak írt szelíd levéllel eltanácsoltak, mert túlságosan „pesti gyereknek” találtak. Szüleim azért írtak a Rákócziába, mert családi barátként Ikrényiné, aki ott tanított, felajánlotta a segítségét az iskolaváltásban.

Az első hetekben volt bennem némi szorongás, hiszen egy már két év alatt összekovácsolódott közösségbe bekerülni, beilleszkedni egy kölyöknek, aki addig az előző két évben egy elég zárt közösségben élt, nem volt problémamentes. Emlékeim szerint viszonylag könnyen befogadtatok, ezért akkor is hálás voltam és vagyok a mai napig a csapatnak. Abban az időben az Andrassy úton laktunk a szüleimmel, tehát nem voltam környékbeli lakos, naponta kétszer a hatos villamossal bumliztam a suliba, suliból haza, talán ez is okozta, hogy nem vettem túl intenzíven részt a közösségi életben.

Solymosi mackós jóindulata, Kocsz bölcs, az iskola embert formáló funkcióját soha szem elől nem tévesztő humora/szigora mai napig megmaradt bennem. Szívesen emlékszem Nyerges tanár úrra, aki civilben festőművész volt, ezért rám, mint művészgyerekre nézett, a tekintetében mindig a „mi muzikus lelkek” cinkosságát éreztem. Deáktól megfagyott a vérem! Pannonhalmán Ábel atya tanította az oroszot, aki a hadifogságban tanulta meg úgy-ahogy a nyelvet, nem kell mondanom, hogy Deák drámai fordulat volt számomra, bár becsületére legyen mondva, így utólag, úgy gondolom, ő tényleg meg akarta nekünk tanítani a nyelvet. Tanáraink jó része emlékezetes karakter volt, jó iskola volt a Rákóczi, remélem ma is az.

Érettségi után a pályaválasztás néhány rumlis évet jelentett számomra, mivel kezdetben az volt a téves eszmém, hogy diplomata akarok lenni. Ennek az lett volna a rendes útja, hogy a Közgázon működő un. nemzetközi ismeretek szakra kellett volna bekerülni. Tettem is erre egy erőtlén kísérletet, de mert matematikából sík hülye voltam és a pannonhalmi előzmény sem volt ajánló levél, természetesen nem vettek fel. Elmentem hát dolgozni.

Úgy alakult, hogy a Magyar Televízióba kerültem, felvételvező lettem az ún. szórakoztató osztály egyik felkapott gyártásvezetője mellett. Az akkori magyar televíziózás nagyszabású produkciói készítésében vehettem részt pl. az 1964. évi szilveszteri műsorban. Ez még a hőskor volt, olyan rendezőket, operatőröket, bemondókat, műsorvezetőket, egyéb szakembereket ismerhettem meg testközelből, akik ma már élő vagy halott legendák. Imádtam, én voltam az élet császára. Apám hűtött le, azt mondta: nagyon szép dolog, hogy jól érzed magad a bőrödben, de egyetlen televízió van az országban, ha valakinek ott nem tetszik a pofád, mehetsz színen lapátolni. A szénlapátolás hatott. Nem kísérleteztem a Közgázzal, apám egy öreg diplomata haverja azt tanácsolta, menjek a jogra, ha azt elvégzem és még mindig diplomata akarok lenni, arra a jogi végzettség is jó lesz. Jelentkeztem hát az ELTE jogi karára, előfelvétellel kerültem be, ami abban az időben azzal járt, hogy 11 hónapra elvittek katonának. Új dolog volt akkor ez az egyetemista katonáskodás, új volt nekünk is, meg a katonaságnak is, nem nagyon tudtunk egymással mit kezdeni. Eltelt, így legalább nekem is vannak katonás történeteim.

Mire elvégeztem az egyetemet már nem akartam a külügybe menni. Így aztán jogász lettem, ügyvédjelöltként kezdtem a szakmát 1972-ben, majd a szakvizsga után ügyvédként folytattam 1999-ig, amikortól jogtanácsosként dolgoztam tovább. Még jó időben, 2007 decemberében nyugdíjba mentem, utána még dolgoztam egy évig

egy cégnél, ahol közbeszerzéssel foglalkoztam. Bár szerettem a szakmámat, elég volt. A gyerekeim időközben felnőttek, ügyvédek lettek, nekik besegítettem, amíg ők szükségét érezték, de ma már csak főállású, sokat foglalkoztatott nagypapa vagyok.

Még a családról: 1973-ban megnősültem, feleségem is ügyvéd volt, de nem az egyetemről ismertük egymást, már ő is nyugdíjas. Két fiam született, '75-ben Péter, '78-ban Ádám, házások és öt unokáról (mind az öt lány!) gondoskodtak.

Sajtós Gábor

Életemből két dologra vagyok igazán büszke ma is. 1964 októberében Rétságon, a katonai alapkiképzés után én voltam az „Eskütevő katona”. Huszonkét évre rá pedig „summa cum laude” védtem meg doktori értekezésemet a Műegyetem Építészmérnöki Karán (amit eleinte titkolnom kellett az előljáróim előtt). Az úgy kezdődött, hogy a Rákócziiban a második tanév első félévében latinból és matekból megbuktattak. Év végére javítottam ugyan, de szüleim jobbnak látták, hogy másutt folytassam, így kerültem 1962 őszén Kecskemétre, kollégiumi körülmények közé, ott érettségiztem (matekból 4-esre). De megmaradt a „Rákóczi-tudatom”, bár csak két évig jártunk együtt. Igaz, sokakkal általános iskolás korunk óta...

Ne kérdezzétek, hogy miért, mert csak sejtésem van róla, hogy mi volt az oka: tisztis iskolába jelentkeztem. Harckocsizó tiszt akartam lenni. Jó katonának indultam, nagyon komolyan vettem a dolgokat, ezért is lettem az „Eskütevő”. Ettől az időtől kezdve bárhol tanultam, a legjobb tanulmányi eredményt elérték közé tartoztam, ha nem épp a legjobb voltam. Úgy látszik, a katonás fegyelem és az önállóság jót tett. (Utóbbiakat nem kérkedésként, hanem csak a Rákóczi „eredményeimhez” való viszonyítás miatt írtam.) A tisztis iskola utolsó évét már nem fejezhettem be, ott szerzett halláskárosodásom miatt. Tankos tehát nem lehettem. Viszont honvédségi ösztöndíjjal tanulhattam az egyetemen, építészmérnök lettem. Néhány évet töltöttem építésvezetéssel, építésszervezéssel, majd 1978-tól kezdve nyugdíjazásomig a honvédség tisztjeként tanítottam építési ismereteket magasépítő és építményfenntartó hallgatóknak oktatóként, végül tanszékvezetőként a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán, óraadóként pedig a Budapesti Műszaki Egyetemen (BME). Nyugdíjazásom óta a BME Mérnök-továbbképző Intézetnél az építőipari és az ingatlanszakmai képzések vezetőjeként, tanfolyamok szervezőjeként, illetve oktatóként tevékenykedem.

1968-ban megnősültem. A fiam és a lányom révén összesen öt unokám van, mindannyian fiúk, sehol egy kislány (nem értenek ezek hozzá). A legidősebb egy év múlva diplomázik, a legkisebb hatodikos. Több éves lassú elhidegülés következtében 35 év együttélés után elváltam. Pár év múlva új házasságot kötöttem (nem fiatalabball!), ez már több mint tíz éve tart.

Húsz éves koromtól mintegy húsz éven keresztül sportlövő voltam. Sportpisztollyal országos csapatbajnoki III. helyezést illetve Pest-megyei egyéni bajnoki címet a legjobb eredményem. Hobbiként a családdal jó 20-25 éven keresztül vízitúrázunk, többnyire túrakenuval. Én viszont most már 8-10 éve nem voltam vízben: érdekes, most már kicsit félek a víztől... E helyett Százhalombattán, ahol lakom, két éve versenyszerűen asztaliteniszezem, jóllehet korábban sehol sem pingpongoztam. A megyei bajnokságban vítezkelek: szettek és mérkőzést már nyertem, de leginkább engem vernek, igaz, egyre kisebb különbséggel. A heti két esti edzés éppen elég is, néha ép testben épp hogy élek...

Nem mondanám, hogy nagyon jól érzem magam a jelenlegi durva társadalmi közegben. De még dolgozom. Oktatok a BME-n és igazságügyi szakvéleményeket készítetek, amíg igény van rá, illetve a munkámra. Leginkább az bánt, hogy valamennyi gyermekem és unokám Békásmegyeren lakik, így ritkán találkozunk. De hogy ne panaszkodással fejezzem be, nagyon élvezem az osztálytalálkozókat, akár mint volt diák, akár mint egykori tanár veszek részt rajtuk. És szeretném, ha ez az élvezet még évtizedekig megmaradna!

Samos Péter

A gimnáziumi évekre, a tanulásra, a kosárlabdára, a barátokra most is örömmel emlékszem, ahogy az időm megengedte, ápoltam a kapcsolatokat.

A gimnáziumot követően viszonylag egyenes és egyszerű volt az életem. A budapesti orvosi egyetemen végeztem 1970-ben. Félévi könnyű katonaság után a Baross utcai Szülészeti Klinikára kerültem és azóta is ott dolgozom. Engem inkább a gyakorlati dolgok érdekelték, kevésbé a tudományos rész, még akkor is, ha ez több évtizeden át éjszakai munkával is járó rendszertelen életet követelt.

Néhány speciális területtel is foglalkoztam, így az onkológiával, ezzel kapcsolatos műtéti megoldásokkal is. Természetesen a fő területem a szülészet maradt. Munkám révén elég kiterjedt ismeretségi és baráti körre tettem szert. Mindig örültem, amikor rákóczi iskola, és osztálytársak problémáikkal megkerestek és szakmámból kifolyólag segíthettem nekik. Így több rákóczi gyerek is született nálam.

Idén ünnepeltük Zsókéval 40 éves házassági évfordulónkat. Két gyermekünk van, Gábor Budapesten, Judit lányom két unokámmal és férjével Brüsszelben él.

A családdal élvezzük budapesti otthonunkat és nyaranta Alsóörsi nyaralónkat.

Szabó Árpád

1946. február 21-én születtem Klagenfurtban.

Az általános iskolát a Csaba utcai általános iskolában jártam ki. Osztálytársaim voltak többek között: Berényi László és Düh András.

1960-tól 1964-ig a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban tanultam. Az itt eltöltött 4 év alatt:

vívtam,

teniszeztem,

tenispályát rendeztem,

zongorázni tanultam, kosaraztam.

Érettségi után a Bánki Donát Műszaki Főiskola Üzemszervezés szakát végeztem, ennek ellenére a könyvszakmában helyezkedtem el.

Munkámat megszakítva 816 napi katonai szolgálatot teljesítettem, korosztályomból az utolsók között.

Sorstársaimmal ellentétben leszereléskor nagyon sok ételrecepttel és élelmiszer alapanyag ismerettel rendelkezem. A szemüveggel együtt olyan jól lőttem, hogy kiérdemeltem a „Sólyomszem” becenevet.

Katonaság után visszakérültem a Központi Antikváriumba dolgozni.

Leszerelés után egy évvel, megnősültem. Feleséggel 42 éve élünk együtt. Van egy lányunk, akiről nem találjátok ki, milyen pályát választott? - szintén könyvtáros lett. A Nemzeti Könyvtárban osztályvezető helyettes és nagyon szereti a munkáját.

1975-ben átnyergeltem a könyvtáros szakmába, és ez a foglalkozásom 1999-ig tartott.

A pályamódosításhoz szükséges volt elvégezni az Egri Ho Shi Minh Tanárképző Főiskola könyvtár szakát.

Munkahelyeim is e szerint alakultak:

Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt

Műszeripari Kutató Intézet

Országos Tervhivatal

Magyar Nemzeti Bank

Kereskedelmi Bank

A fenti helyeken főnökhelyettes voltam, az utolsón főnök, illetve osztályvezető. Az átszervezések engem sem kerültek el, 1999-ben, 53 évesen kénytelen voltam némileg pályát módosítani.

A Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatási Főosztályára kerültem. Az államigazgatási szakvizsga után, mint vezető szakfőtanácsos dolgoztam. Innen mentem 2003-ban kedvezményes nyugdíjba.

Van egy hétvégi házunk Gödön, oda járunk nyaranta a családdal a kertet rendbe rakni, szépítgetni. Közelünkben van a Duna, gyönyörködünk a táj szépségében és egy jó sült halra mindig betérünk az ottani csárdába.

Eddig, röviden ez történt Velem, a többi ezután jön

Szani Szilárd

Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba
*Június volt s ujjongtunk, nincs tovább,
most gyertek szabad mellű örömkök,
s pusztuljatok bilincses iskolák.*

ÖTVEN ÉV TÖRTÉNETE A KELETI KÁROLY UTCÁTÓL A KELETI KÁROLY UTCÁIG

Tubi érces hangja zeng még most is a fülemben. 50 év távlatából szinte hallom szavait. Június volt, s ujjongtunk... ez az emlékkép maradt meg bennem, de az akkori arcokat csak az érettségi tablónkról tudom felidézni. Véget ért egy korszak, a gondtalan diákévek. A gimnázium kapuján kilépve ezt is hátrahagytam, mint ahogy az iskolánkat, a gimnáziumi emlékeket és vele együtt a Keleti Károly utcát.

Örömködésre, lazításra nem volt időm, mert - jól emlékszem - kb. két hét múlva felvételi vizsgára mentem a Kertészeti- és Szőlészeti Főiskolára. Augusztus közepén kaptam a jó hírt, hogy előfelvételt nyertem az 1965/66-os tanévre, de előtte előgyakorlaton kellett igazolni szakmai elhivatottságomat. (Megúsztam a katonaságot, mivel a következő években már katonai szolgálatra lettek a fiúk besorozva.) Huszadmagammal Soroksár-Péterimajorba kerültünk megismerkedni a szántóföldi zöldségtermesztés szépségeivel és hátrányaival is. Szedtünk burgonyát nyári forróságban és szedtünk télen hó alól kelkáposztát, bimbósokelt is akkor, amikor a felvásárló igényelte. Az év elteltével megfogadtuk: Soroksárt és a zöldségtermesztést akkor lássuk, amikor a hátunk közepét! 1965. szeptember 15-vel hivatalosan is főiskolai hallgató lettem. Az első két év viszonylag könnyen sikerült, hála a Rákóczi Gimnázium kitűnő tanári karának. Különösen matematikából (Tettamanti tanár úr) és oroszból (dr. Ballanegger tanárnő), valamint az orosz szakkörön Deák tanár úrtól szerzett tapasztalatokkal a csoporttársaim közül kiemelkedtem. Szakmai tárgyak felvételekor (3. és 4. évben) már a technikumból érkezettek voltak velem szemben előnyben. 1970 januárjában - már a Kertészeti Egyetemen - zöldségtermesztési szak hallgatójaként végeztem és január 31-én vidáman, a jövőre nézve telis-tele optimizmussal vettem át diplomámat.

Vidám voltam, mert dr. Kóródi László professzor úr meghívására egyéves zöldség-hajtatási és korai szabadföldi termesztési továbbképzésen, szakmai gyakorlaton vehettem részt az egyetem kísérleti üzemében, Soroksár-Péterimajorban. Óriási élmény volt az ebben az időben egyre jobban felívelő fóliás termesztés agytrösztyével, dr. Somos András akadémikus úrral, valamint dr. Kóródi László professzor úrral és dr. Túri István docens úrral együtt dolgozni, és időnként szakmai megbeszéléseiken mellettük lenni. Továbbképzésemet és az esetleges hollandiai tanulmányutamot a szegvári Puskin Tsz. támogatta. A Tsz-szel kötött szerződés értelmében havonta egy hetet Szegváron kellett dolgoznom.

Egy ilyen utazás alkalmával (1971 májusában) találkoztam volt évfolyamtársnőmmel, Sándorfy Piroskával, aki Monorra, az OVVSZ Fajtakitermesztő és fajtamegállapító telepére utazott. Újbóli találkozásunkból tartós kapcsolat alakult, így 1972 júniusában össze is házasodtunk, immár 43 éve. Három gyermekünk született: Zsolt (1973), Boglárka (1975) és Anikó (1978). Közülük Zsolt folytatja szülei szakmáját, gyümölcsstermesztő kertész és fajtaspecialista, s a múlt év őszétől a Corvinus Egyetem Kertészeti karán címzetes egyetemi docensi kinevezést kapott. A lányok pedagógusok, Boglárka gyógy-pedagógus és logopédus, Anikó matematika-ének szakos tanító néni.

Immár nyolcszoros boldog nagyszülők vagyunk. Unokáink 2-12 évesek. Születési

sorrendben: Orsolya és Anna 12 -12, Eszter 10, Péter 9, András 7, Lőrinc 6, Gellért 4 és Veronika 2 éves lesz.

Szakmai életpályánkon is szinte együtt voltunk, mivel mindketten növényfajokkal és azok fajtáival foglalkoztunk. Bárhol is dolgoztam, engem mindig az adott fajon belül a fajták és természetességük kapcsolata érdekelt.

Munkahelyeim a következők voltak:

1970-1972. május 31-ig Szegváron a Puskin Tsz-ben dolgoztam, innen kerültem 1970-1971 júniusáig Soroksár - Péteri majorban hajtatási és korai szabadföldi termesztési továbbképzésre, gyakorlatra.

1972. június 1-től 1975. november 20-ig Monoron az OVSZF Fajtakitermesztő és fajtamegállapító Telepén már Piroskával együtt dolgoztam, mint a levélzöltségfélék és káposztafajok témafelelőse.

Időközben megérkezett Hollandiából a 16 hónapja reménytelenül várt munkavállalási engedélyem, melynek következtében 8 hónapot dolgozhattam Hollandiában. Megismerhettem az üvegházi termesztés technológiáját, az üzem- és áruértékesítés szervezését.

1975. november 20. és 1985. november 25. között a ZÖDLKER Termelés-szervezési Osztályának munkatársa voltam. Véglegesen itt fogalmazódott meg bennem, hogy a munkám örömét a zöldeknövények fajtakísérletezésében találom meg.

Még az 1982-84-es években Piroskával vetőmag-termesztési szakmérnökök lettünk.

1985. november 25-től 2008-ig NÖMI, majd jogutódai (OMMI, MgSzH Központ Zöldégnövények Fajtakísérleti Osztályának) témavezetője voltam.

Így jutottam el a fajtakísérletezésig, ahol is majd' negyedévszázadot töltöttem el. Szívemhez különösen a káposztafélék és a dinnyefajok fajtavizsgálata állt közel.

Visszatértem kb. 250 méterre a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumhoz, a Keleti Károly utcába. Tanúja voltam, szinte testközelből kísérhettem figyelemmel gimnáziumunk átépítését, rekonstrukcióját.

2008-ban innen, a Keleti Károly utcából vonultam nyugdíjba. Nyugdíjas éveimet családom tölti ki, mindig elkél valahol a segítségem. Hobbim mindig is a természetjárás, természetfotózás volt, és amíg élek, így marad is.

Az elmúlt 50 évre visszatekintve szerencsésnek mondhatom magam. Ragyogó osztályba, társaságba kerültem, ahol sosem éreztem kívülállónak magam. Eddigi életemben végigkísért a gimnázium szellemisége. A gimnáziumban szerzett tudásanyag biztos alapot adott életemnek, amelyre építkezni lehetett. A Soroksáron, Szegváron, majd Hollandiában megszerzett tapasztalatok egy életre meghatározóak voltak pályafutásomra és életszemléletemre. Büszke vagyok rá, hogy dr. Kóródi László professzor úr tanítványának vallhatom magam.

Megfelelő családi háttér nélkül (Köszönet feleségemnek, Piroskának!) mindez nem sikerült volna.

Morzsák a gimnáziumi évekből

Élettörténetem megírása során több emlékezetes pillanat is felszínre került emlékeim mélyéről.

Az 50 éves találkozón szóba került Selmeczy prof. (Úgy emlékszem, hogy osztályfőnökünk, Solymosi tanár úr így mutatta be.) A 2. évfolyam második félévében fizikát jött kisegítőként tanítani. Amikor tanítás közben az osztály egyre zajosabb lett, a zavarkodókat szóban „elengedte”:

„Szili, Tivi, Dini bent maradnak, a többiek menjenek a Rét utca sarkára golyózni!” Az osztály azonnal elcsendesedett.

A professzor úrral kapcsolatban még elmesélem: ő a Felvinci út elején lakott, nem messze a gimnáziumtól. Március vége lehetett, amikor egyszer még a Rét utca sarkán utolértem. Illedelmesen köszöntem és mentem volna tovább, de ő beszélgetést kezdeményezett. Mesélt, mesélt, míg elérkeztünk a kapujukig. Elköszöntünk egymástól. Nagyon boldog voltam, hogy ilyen nagy ember társaságában lehettem! Már vártam az alkalmat, hogy mikor csatlakozhatom ismét mellé. Mindig és mindig újabb történetei voltak. Nagyon szép tavaszunk volt, egyre melegebb lett az idő, egyre jobban kapkodta a levegőt, egyre lassabban tettük meg az alig fél kilométeres távolságot.

Utolsó találkozásunk érdekes volt. Már júniust írtunk, nagyon meleg volt. Láthatóan rosszul volt, mert 2-3 lépés után meg kellett állnia, hogy erőt gyűjtsön. Utolértem, köszöntem. Biccentett, majd nehézkesen így szólt: „Fiam, menjen tovább! Nagyon lassan haladok.” Maradtam. Láta eltökéltégem, nemsokára megengedte, hogy vigyem a táskáját. Szótlanul mentünk az úton, egyre jobban zihált, sípolt a tüdeje. Megérkeztünk a kapujukig. Nehézkesen nyitotta a vaskaput, majd visszafordulva halkán ennyit mondott: „Isten áldja meg Fiacskám, siessen haza. Köszönöm!” Akkor még nem tudtam, hogy utoljára találkoztam vele.

Milyen jó érzés volt a 80-as évek vége felé reggelente dr. Szerdahelyi tanár úrral találkozni! A Mechwart téri villamos megállótól együtt menni, hallgatni őt a Keleti Károly utca 24-ig. Rövidke negyedóra ismét rákóczi diákká váltam. Mindig izgatottan szálltam le a villamosról, tekintetemmel végigpásztáztam a tömeget. Szellemi felgyűlést jelentett számomra, ha a tömegben felfedeztem kicsinyke alakját. Aztán ezek a találkozások is egyre ritkábbak lettek, megkezdődött az épület átalakítása, újjáépítése; bár e folyamatot ő rendszeresen figyelemmel kísérte. Utólag belegondolva éberen vigyázott a II. Rákóczi Ferenc Gimnázium szellemiségének megőrzésére. Az új iskolaépület átadása után látogatásai nemsokára el is maradtak. Bár nem volt tanárom, mert olaszos voltam, de személyisége, tudása, pozitív kisugárzása mindig magával ragadott. Véleményem szerint hasonló személyiségek voltak dr. Szögi és dr. Pallos tanár urak is. Szögi tanár úr megszerettette velem az olvasást. Már negyedikesek lehettünk, amikor Solohovról tanultunk. Valakinek be kellett volna számolnia a Feltört ugar című regényről. Rám esett a választása. Ez volt az első könyv, amit az elejétől a végéig elolvastam. Ötven felett jöttem rá, még mennyi pótolni valóm van (regény és vers).

Pallos tanár úr megismertette velünk az olasz nyelv és az olasz kultúra szépségét. Neki köszönhetem, hogy Milán drukker lettem. Első év elején behozott olasz újságokat. Az egyik olasz lap sportrovatában a Milánt dicsérték, és közöltek egy fotót, ahol Dino Sani (ejtsd Szani) a csapat jobbösszekötője gólt szerzett. Természetesen amíg Sani ott játszott a Milánban, a gimnáziumi évek alatt jártam a L'Unitát. Témához kapcsolódó emlékem és féltve őrzött kincsem az a két A.C. Milan ereklye, melyet az olaszos csoporttársaim hoztak nekem Olaszországból, egy Milan emblémás kitűzőt és egy pólóra/ingre varrható szövetcímert. Ha álmomból felébredtem, akkor is fel

Sajtós Gábor felvétele

tudnám sorolni a kezdő tizenegy játékost. Még egyszer köszönöm!

Más emlék még: Elsőben és másodikban volt egy Petyerity Géza nevű matektanárunk. Mindig zakóban, élére vasalt nadrágban, tökéletesen vasalt ingben, nyakkendőben tartotta óráit. Agglegény volt, mama vigyázott rá. Illatos, de a szagokra különösen érzékeny volt. Volt egy osztálytársunk, Ducsay, aki viszont többször hozott tízóraira pálpusztai sajtot. Tanár úr többször szóvá tette: "Tucsay fiám, te már megint pálpusztait ettél!" Már pontosan nem emlékszem, hogy miért, de Ducsay barátunk bedühödött. A következő matek óra előtti szünetben az erősen illatozó sajtjával az egész tanári asztalt bekente. Táblatörlővel egyenletesre polírozta a krémet, hogy ne legyen fel-tűnő. Becsengetés előtt még átszellőztette a termet. Tanár úr, mint egy snájdig úriember bejön, napló, notesz a kezében. Hanyagul leteszi az asztalra és rákönyököl. Lapozgat noteszében, visszateszi a naplóra. Szigorúan az osztályra néz, de közben mindkét karjával végigsimítja a látszólag tiszta asztallapot. Felpattan, majd gyorsan írni kezd a táblára. Hibát talál. Letörli a szépen összehajtogatott ronggyal. Meglengeti és a szétbomló rongyból megcsapja az átható, bűzös szag. Pillanatra megdermedt, lassan körbeszaglászott. Elsápadt, mert rájött, hogy csapdába esett. A következményekre már nem emlékszem, csak arra, hogy Ducsaynak le kellett mosnia az asztalt, de még a szék-et is.

Most ennyi jutott eszembe, illetve tartozom egy magyarázattal Tubival kapcsolatban. Mindig csodálattal néztem fel rá művészet-szeretetéért, szép magyar beszédéért, hangjának orgánumáért. Jó volt színjátszónak, versmondónak, sőt énekesnek is!

Szilágyi Tivadar

Életem első tíz évéről igen kevés emlékem maradt meg. Kristálytisztán emlékszem viszont például arra, hogy anyám csak az elsős tanévnyitóra kísért el, a következő naptól kezdve egyedül jöttem-mentem, pedig egyrészt nem laktunk közel az iskolához, másrészt út közben át kellett kelni a Pasaréti úton. Na persze, abban az időben egész Budapesten csak néhány ezer autó közlekedett. Ehhez egy apró adalék: az akkori szülők részéről egyáltalán nem minősült felelőtlenségnek az, hogy még 1960-ban is megengedték a gyerekeknek, hogy a Szilágyi Erzsébet fasor mellékutcáin focizzanak. Élünk is az engedéllyel igen gyakran.

Arra is eléggé határozottan vélek emlékezni, hogy az akkori alsó tagozatosok nem kaptak házi feladatokat.

/Nem tudom megállni, hogy ne jegyezzem meg, nagy kár, hogy ez mostanában nem így van, legalább két okból nagy kár. Egyrészt az ilyen korú gyerekek egészséges fejlődését jobban szolgálja, ha délutánonként játszanak, sporttal meg zenével foglalkoznak, másrészt az alsó tagozatos házi feladat intézménye komoly mértékben járul hozzá a társadalmi különbségek konzerválásához: akinek otthon tudnak segíteni, azok az iskolában villognak, akinek nem tudnak segíteni, azok meg bénák az iskolában, ami aztán a tanuláshoz való későbbi hozzáállásukat is meghatározza./

Ötödikes korunktól kezdve ugyan már rendszeresen kaptunk házi feladatokat -- bizonyára kevesebbet, mint az unokáim az alsó tagozatban -- de tanulni alig-alig kellett, talán csak történelmet, meg néha magyart tanultam otthon.

Ötödikes-hatodikos koromban különösen érdekelt a földrajz, hetedikben a csillagászat, majd nyolcadikos koromtól kezdve három éven keresztül a kémia.

1956-tól kezdve már eléggé komolyan belépett életembe a politika. Szüleim a forradalom napjaiban erősen reménykedtek abban, hogy véget ér a hazugságok és félelmek időszaka. Apám a munkahelyén részt vett a káderlapok lefoglalásában és kiosztásában, ezzel hosszú időre konzerválta hátrányos helyzetét.

Ezt a hátrányos helyzetet a Rákosi-rendszerben az biztosította számára, hogy az édesapja a húszas évek első felében magas beosztású minisztériumi tisztviselő volt. Egyébként ennek köszönhető a velünk élő nagyanym is, hogy az özvegyi nyugdíja még a hatvanas évek végén is csak 315 forint volt.

Talán az is '56-ban történhetett, hogy jobban megértettem, miért vannak társbérlőink. 1950-től apámnak, mint a rendszer ellenségének, joggal kellett tartania a kitelepítéstől is, meg attól is, hogy beraknak hozzánk egy társbérlő családot. Ugyanis elég szép nagy polgári lakásban /három szoba + hall + cselédszoba/ laktunk öten. Lehet, hogy mindkét fenyegetéstől az védett meg minket, hogy a szüleim választottak maguknak (magunknak) társbérlőket: apám egyik kollégáját és feleségét. 1960 júniusában távoztak, akkor már volt két lányuk is.

Utólag visszatekintve kissé meglepőnek tűnhet, de tény, hogy az orosz nyelvet a forradalom után csak '57 szeptemberében kezdtük újra tanulni. És talán még meglepőbb, hogy a forradalom után az úttörők közé sem tereltek vissza minket, csak meghirdették a jelentkezés lehetőségét. Nagyon kevesen jelentkeztek... Kicsit még kapcsolódik ehhez a témához az is, hogy 1957 tavaszán két akkori meg egy korábbi osztálytársammal alapítottunk egy egyesületet, és ez több mint három éven keresztül működött, idővel nyolc, később 10-12 taggal. Volt neve, volt tagsági könyvünk, tagdíjunk, programunk. Tevékenységünk nagy részét a közös sportolás tette ki, rendeztünk olyan olimpiát, amelyen mindenki elindult minden számban. Ez az egyesület idővel szemet szűrt az

iskolánknak, az elvtársi éberség rögtön felismerte a létében az Úttörő Szövetségre leselkedő veszélyt, ezért az egyesület elnökét rapportra hívták. A szülei ezek után meggyőzték arról, hogy be kellene lépnie az úttörők közé. Engem az én szüleim csak 1962 tavaszán tudtak rávenni arra, hogy lépjek be a KISZ-be (attól tartottak, hogy ha kívül maradok, akkor az egyetemen is kívül fogok maradni – szerintem ez az aggodalmuk alaptalan volt). A későbbi matematikus szakos egyetemi évfolyamunk KISZ-alapszervezetében még vezetőségi tag is lettem. Okos emberek voltak az évfolyamtársaim, ennek egyik bizonyítéka az, hogy milyen összetételű vezetőséget választott magának. 6:1 arányú többségben voltunk azok, akik garanciát jelentettünk egyrészt arra, hogy a KISZ-alapszervezet a legcsekélyebb mértékben se legyen kommunista, másrészt arra, hogy az alapszervezet legfeljebb olyan mértékben mutassa a működés jeleit, amilyen mértékben azt „fölről” erőltették.

A gimnázium első félévében megdöbbentett az a felismerés, hogy itt az embernek már rendszeresen kell tanulnia otthon, ha valami normális bizonyítványt akar szerezni. Mire erre rászoktam, már eldőlt, hogy a félévi bizonyítványomban lesz legalább három négyes. Azt, hogy nem lett több mint három, egy vagy két tanárunk különleges jóindulatának köszönhetem. A továbbiakban a tanévek végén ugyan mindig elértem a kitűnőt, de az ötös osztályzat magyarból (az irodalom miatt) mindig nehezen jött össze, olykor történelemből is.

A kémia iránti különleges érdeklődésem a második osztály végére erősen mérséklődött, ekkor a kémia helyét átvette a matematika. Ebben a helycserében komoly szerepe volt annak, hogy 1962 tavaszán jól szerepeltem az Arany Dániel matematikai emléktárgyversenyen – legalábbis ahhoz képest, hogy addig a kötelező mértéken túlmenően nem foglalkoztam matematikával. A következő tanévben részt vettem a Középiskolai Matematikai Lapok feladatmegoldó pontversenyén, ami közel tíz hónapos intenzív munkával járt. Az eredménnyel elégedett lehetek: második helyezést értem el.

Az érettségi és az egyetemi tanulmányaim között elvittek 11 hónapos katonai szolgálatra. A katonai szolgálat fizikai terheinek elviselése /sportolói múltamnak köszönhetően/ nem okozott gondot, annál inkább a lelki terheké. A lelki terhek egy része abból adódott, hogy az alacsonyabb beosztású és intelligenciájú parancsnokaink egyike-másika abban lelte örömeit, hogy megalázó helyzetekbe hozza a jövő értelmiségének „kopasz” képviselőit, a másik része abból, hogy az ottani tevékenységeink nagy részét teljesen értelmetlennek éreztük.

Lényegében egyetlen munkahelyem volt, az ELTE Természettudományi Karának egyik matematikai tanszéke. Az ottani munkámat 1970 augusztusában kezdtem gyakornokként, és 2009 tavaszán docensként fejeztem be, ez a munka igen nagy részben oktatás volt, csekély részben kutató munka.

A nem túlzottan jelentős mértékű kiegészítő pénzkereső tevékenységeim közül talán egyet érdemes megemlíteni: volt egy kis szakfordítói munkásságom is, egy egész könyvet fordítottam angolból, egy másiknak körülbelül a negyed részét németből.

1970 tavaszán nősültem, házasságunk azóta is jól működik. Feleségem egykori matematikus szakos egyetemi évfolyamtársam, aki körülbelül másfél évtizeden keresztül a politikai életben, illetve két különböző minisztériumban is komolyabb szerepekhez jutott. 1972 januárjától 1974 szeptemberéig három gyermekünk született. Fiunk sok nyelven beszélő közgazdász-diplomata, három fiú édesapja. Idősebbik lányunk jogi végzettséggel egy ausztráliai áruház középvezetője. Ifjabbik lányunk általános iskolai tanító néni, egy lány és három fiú édesanyja.

Lelkesen és versenyszerűen teniszeztam 12 éves koromtól négy év kihagyással 41 éves koromig, aztán egy sérülés következtében áttértem a pingpongra. Ebben az új

sportágamban szorgalmas gyakorlással felküzdöttem magam a békapopó szintre: a BEAC egyik csapatához tartozom, amely az egyik budapesti kerületi csapatbajnokságban vesz részt. Az utóbbi években a pingponghoz kapcsolódóan egyre több önkéntes szervező munkát is végzek.

Emlékmorzsák néhány gimnáziumi tanárunkkal kapcsolatban

Vida Gábor az ELTE TTK későbbi genetikus professzora, jelenleg is élő akadémikus, első korunkban a kémiát tanította osztályunknak. Egy időben elterjedni látszott osztályunkban az a szokás, hogy kémia óra közben legalább egyvalaki kikéredzkedik a WC-re. Egy ilyen alkalommal a tanár úr teljes komolysággal előadta a kérelmezőnek, hogy a fiatal férfiak húgyhólyagjának milyen jók a rugalmassági paraméterei, aminek következtében az szinte korlátlanul tud tágulni, úgyhogy ő most erre alapozva megtagadja az engedélyt a távozásra. Ettől kezdve nem volt több kikéredzkedés.

Lantosy Károly volt harmadikos korunkban a fizikatanárunk. Szerintem intelligens és jó ember volt, az utóbbi miatt igazságtalannak tartottam a külseje miatt ráaggatott „Krampusz” gúnynevet. Ellentétben a többi fizikatanárunkkal, rajta látni véltem, hogy tudatosan átgondolta, mit hogyan akar tanítani. Különösen emlékezetes számomra az a törekvése, hogy a fizikai fogalmak definícióit uniformisba akarta öltöztetni, vagyis igyekezett minden definíciót ilyen formába önteni: „A(z) ... az a fizikai mennyiség, amelyet a(z) ... -val (-vel) mérünk.” Egyszer fizika órán Lantosy tanár úr hiányolta XY osztálytársunk fizika füzetét. A füzet hollétét firtató kérdésére XY megnyugtatta, hogy itt van az épületen belül, és meg is mondta pontosan, hogy hol. Jellemző a tanár úr humorára, hogy néhány másodpercnyi hatásszünet után nem azt mondta, hogy akkor szaladj el érte, hanem a következő - felháborodást színlelő - kérdéssel fordult XY-hoz: és szerinted egy jól nevelt fizika tanárnak ilyenkor el kell szaladnia azért a füzetért?

Petyerity Géza az első két évben matematikát tanított nekünk. Tömören és kevésbé visszafogottan jellemezve (de tartva magamat a „halottakról csak vagy jót, vagy ... igazat” elvhez): bunkó volt szegény. Ennek a véleményemnek az alátámasztására talán elég arra emlékeztetnem, hogy fegyelmi vétségek elleni megtorlásként büntető feleltetésekkel előállított matek elégteleneket adott. A büntető feleltetések alkalmával fejszámolós feladatokat kaptunk, olyan rövid idő alatt kellett megadnunk a jó választ, hogy még az egy jó válasza is kevés volt az esély, de ha valaki túljutott az első akadályon (nekem egyszer sikerült), akkor Petykó tanár úr gondoskodott arról, hogy a második akadály már leküzdhetetlen legyen - és ez neki elég volt az elégtelen osztályzat jogi megalapozásához.

Az első három évben Pallós Ferenc volt az olasz tanárunk. Az olasz nyelv mellett igyekezett ráirányítani egy kissé a figyelmünket az olasz történelemre és az olasz művészettörténetre is. Kedvenc szokása volt, hogy ha feleltetés közben valaki nem tudott egy szót, akkor azt hasba bokszolta. Ducsay Sándor nevű osztálytársunk, aki már számos ilyen jobb horognak volt szenvedő alanya, egy alkalommal nagyon felkészült a felelésre. No nem azzal, hogy nagyon megtanulta a szavakat, hanem azzal, hogy észrevétlenül elhelyezett egy kemény fedelű könyvet a pulóvere alá, az ütlegek szokásos

magasságába. Ducsay tervező munkája abszolút precíz volt: azzal is jól kalkulált, hogy nem fogja tudni az összes szót, meg azzal is, hogy hová fog becsapódni a jobb horog. Pallós tanár úr reakciója: széles vigyor, semmi más.

Harmadikos korunkban a matematikát Tóth Attila tanította, igen lelkesen. Vele kapcsolatban abból az időből az maradt meg leginkább az emlékezetemben, hogy egyszer matematika órán - nagy átéléssel - elszavalta Ady Endre egyik versét. Jóval (több mint húsz évvel) később, amikor már hosszabb ideje az Apáczai Csere János Gimnázium egyik vezető tanára volt, újra felvettem vele a kapcsolatot, akkortájt kapcsolatunk szinte barátinak volt nevezhető, egyszer családoszul meg is látogattott minket.

Tarján Gábor

50 év! Szembe néz egymással egy 18 éves ifjú és egy 68 éves meglett ember... Igaz persze, hogy – valami banálisat mondjak – aki nem hal meg fiatalon, az megöregszik!

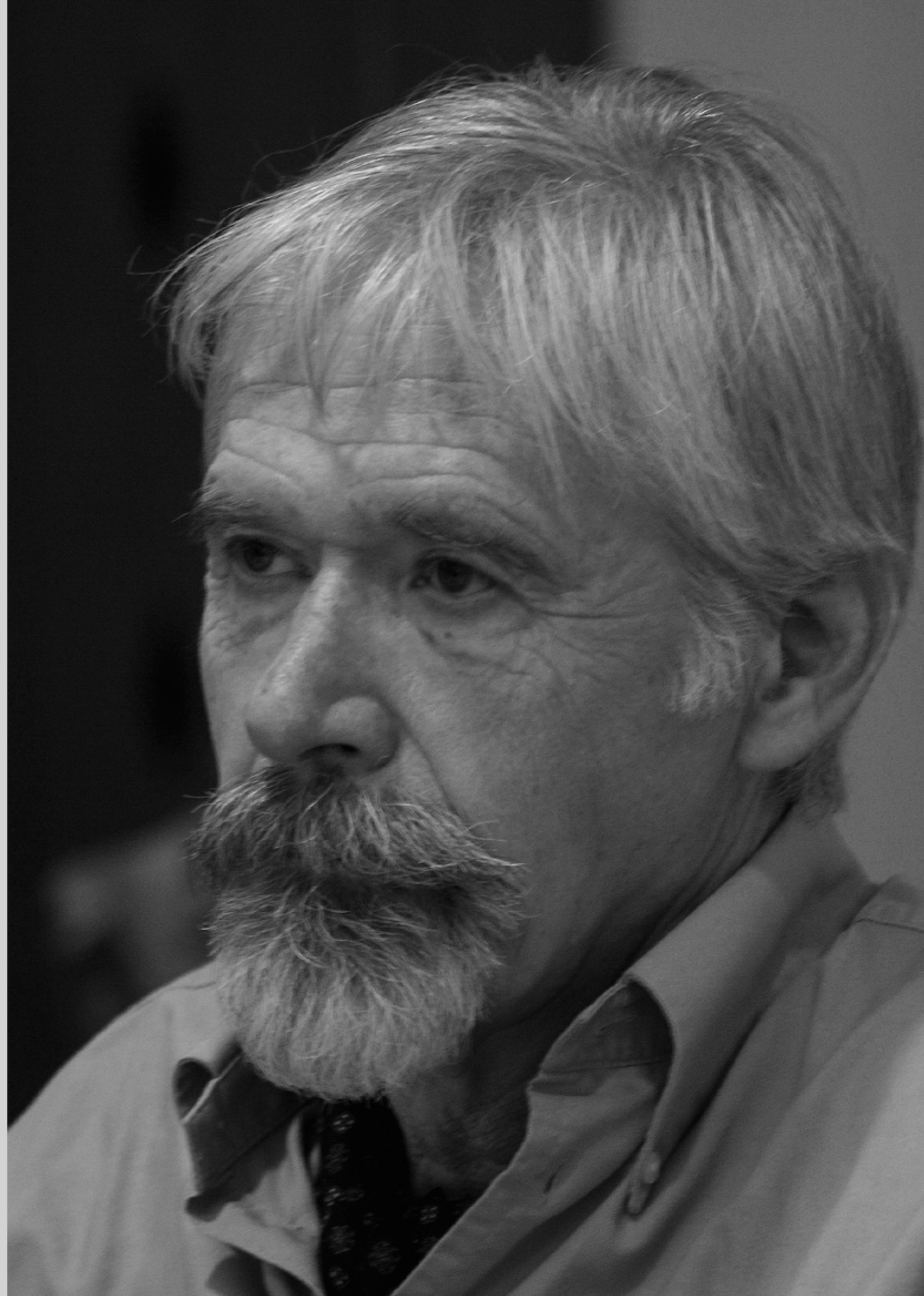
Fél évszázad? Milyen is volt? Az első évtizedben sok marhaságot követtem el, de nem bánom, hiszen tapasztalatból tanul az ember. Nem vettek fel a bölcsészkarra, ezért nem lettem művészettörténész. Elmentem könyvraktárba dolgozni, ahol a kezem ment át minden újdonság, így mindent elolvastam. Aztán felvettek a tanítóképzőre, tanítottam egy darabig a kicsiket és megnősültem, de ez csak egy évig tartott. Majd minden zenei előképzettség nélkül elmentem egy beatzenekarba dobolni.

Aztán úgy 28 évesen eljutottam Erdélybe, ahol megfordult bennem a világ. Ott fedeztem fel mindazt, amit addig kerestem: a valóságos életet, az anyanyelvet, a szokásokat, a művészetet, a hagyományokat, a hiteles emberséget – egyszer és mindenkorra elköteleztem magam a folklórral, a népi kultúrával.

Elmentem a Néprajzi Múzeumba dolgozni, és újból megnősültem. Közben elvégeztem az egyetemem, aztán le is doktoráltam. A néprajz területei közül főleg a tárgyi világ érdekelt, emellett a népművészettel és az etnikai csoportok kultúrájával foglalkoztam. Doktori értekezésemet a népi építészet témakörében írtam.

Tíz évig a pécsi Janus Pannonius Múzeumban dolgoztam és egy kis zselici faluban Magyarlukafán, egy százötven éves parasztházban néprajzi alkotótáborokat szerveztem. Gimnazisták, főiskolások, egyetemisták ismerkedtek a faluval és különböző népi mesterségekkel - a faragással, szövással, a fazekassággal és még a fiatal iparművészeknek is lehetőségük nyílt tervezőmunkájuk gyakorlására. Ezután meghívtak az Iparművészeti Főiskolára tanítani. Néprajzot, népművészetet és kulturális antropológiát tanítottam, valamint a hagyományos tárgykultúra és a korszerű formavilág kapcsolatát kutattam.

Megjelent néhány könyvem. A legtöbb kiadást megélt "Mindennapi hagyomány" című kötetem főképpen azzal foglalkozik, hogy a magyarság gazdag kulturális

örökségéből, a néphagyományból és a folklórból mi menthető át a mai világba. A "Folklór, népművészet, népies művészet" című egyetemi tankönyv jól használható kalauznak íródott a népművészeti jelenségek tanulmányozásához.

A 90-es évektől amerikai meghívásoknak tettem eleget. Az Észak-Amerikában élő magyarság körében a magyar kultúra korszakairól, a népművészetről és a néprajzi csoportok hagyományairól tartottam előadásokat. Néhány évre otthagadtam és kicsit megismertem az Újvilágot is.

Van három gyerekem és öt unokám. Még tanítok a Képzőművészeti Egyetemen és még mindig vannak terveim.

„Úzsasz tovaris...”

Az általános iskolában nem voltam különösebben jeles tanuló, általában jó rendű eredményt értem el, néhány ötössel. A gimnáziumban még kevésbé bizonyítottam, egyenesen a gyenge tanulók közé kerültem. Bár mi még nem voltunk az ún. Ratkó nemzedék, de – mint háború után született nemzedék – nálunk is viszonylag magas létszámú osztályok voltak. Az első osztályba például 51-en iratkoztak be, de ez negyedikre lepadt 35-re. Az iskola magas színvonalát sokan nem bírták, ezért menet közben többen otthagyták a Rákóczi-t. Az iskolák közti színvonalkülönbséget mutatja, hogy aki itt közepes eredményt ért el, az egy másik gimnáziumban könnyen jeles lehetett.

Kudarcos gimnáziumi pályafutásomat az is megalapozta, hogy rögtön a tanév megkezdése után, még szeptember elején rosszul lettem. Csak napokkal később derült ki, hogy perforált vakbélgyulladásom van, amit meg kellett operálni. Csak november vége felé járhattam újra iskolába, s egy ideig kérdéses volt, hogy az első félévől leosztályoznak-e? Végül is minden tárgyból átcsúsztam és tornából felmentve evickéltem át az egész tanévet. A következő évtől a fejlődésben visszamaradt „bénák” számára szervezett külön tornára kellett járnom, ahol Barna tanár úr próbált belőlünk épkezláb embert faragni.

A gimnáziumban ráadásul orosz tagozatú osztályba kerültem, mivel csak itt tanítottak latint és anyám ragaszkodott a latin tanuláshoz, mert hagyományosan ez számított a műveltség nyelvének. Az orosz tagozat azt jelentette, hogy minden nap volt orosz óra. Erre csak úgy emlékszem, hogy Ballenegger tanárnő halálra kínozott avval az átkozott nyelvvel. Még most is a fülemben cseng kellemetlen hangja, ahogy feleletemet értékeli: „Úzsasz tovaris Tarjan!” (Borzalom Tarján elvtárs!) A négy éves mindennapos orosz tanulás számomra állandó kínszenvedésnek számított, naponta kudarcot kudarca halmoztam.

Néhány gimnáziumi tanáromra azonban szívesen emlékezem. Elsősorban „Cox”-ot vagyis Szerdahelyi Andor tanárurat kell említeni, aki mára bátyámnak is az osztályfőnöke volt. Ő is az egykori egyházi gimnáziumból megmaradt tanárok közé tartozott. Cox természetesen latint tanított, különösen kedvelte a klasszikus auktorokat, a latin közmondásokat, - ő úgy nevezte őket, hogy „salse dicta”. Még Salse dicta versenyt is rendezett, amelyen az győzött aki, a legtöbb latin közmondást ismerte. Rengeteg memoritert kellett megtanulni, de nem bántuk, sőt egymás között még versenyeztünk is, hogy ki tud a beszédjében több latin kifejezést használni. Tőle hallottunk először a középkori diákdalok alapján írt modern zeneműről, Carl Orff: Carmina Burana-járól. Fizikát tanított nekünk egy másik „nagyhírű” tanár: Lantossy Károly, akit mi csak „Krampusz”-nak hívtunk. Humorára jellemző volt, hogy amikor az egyik srácnak „karót” (vagyis egyest) adott, és miközben helyére ment szidta az anyját, erre Krampusz

visszaszólta: „A tiedét fiacskám, a tiedét!” Egy másik „maradék” paptanárnak (Selmeczy tanár úrnak) is emlékezetes maradt a szállóigéje: „Kell maguknak fizika? Menjenek a Rét utcára legelni!”

Szögi Feri bácsi az irodalmat kedvelte meg velünk, nagyon életszerűen, kamasz lelkünkhöz szólóan. Szerb Antal fantasztikus zsenialitására – ami természetesen nem szerepelt a kommunista ideológia által átírt tananyagban – ő hívta fel a figyelmet. Ő inkább szabadelvű volt és különösen a századelő Nyugat nemzedékének irodalmát hozta közelebb hozzánk. Talán evvel is kedvet csinált a versíráshoz.

Az akkor divatos pedagógiai reform keretében a gimnazistákat (akik általában a polgári réteghez tartozóknak számítottak) közelebb akarták hozni a fizikai munkához és a „dolgozó néphez”. Ezért kitalálták a politechnikai oktatást és az 5+1-et, ami azt jelentette, hogy öt napig az iskolába jártunk, s egy napig valami ipari üzembe kellett menni, valamilyen szakmával ismerkedni. Az egész ötlet teljesen halvaszületett volt, mert a gimnazisták is utálták az üzemi munkát, ahol csak tudtak ellógtak és az üzemek dolgozói is ellenségesen álltak a dologhoz, mondván, hogy „mi a fenének rontják itt ezek levegőt?” Nekünk még viszonylag szerencsénk volt, mert négy éven át, minden csütörtökön a Franklin nyomdába mehettünk, ahol valamit azért lehetett tanulni a nyomdászatról, a betűtípusokról, a kézi szedésről.

Emlékeim szerint az osztályban nagy küzdelem folyt a KISZ-tagság elnyeréséért és különösen a vezető helyekért. (A KISZ bizottság jellemzése nagyon fontos volt a későbbi egyetemre kerüléshez.) Engem sokáig nem is vettek fel, mert nem tartottak ideológiailag elég érettnek. Erre főleg avval adtam okot, hogy egyszer bevittem az osztályba egy Kennedy-képet, amit Amerikából küldtek a nagybátyámék és lelkesen újságotam, hogy milyen jó fej. Sőt a hajamat is igyekeztem úgy fésülni, mint az amerikai elnök. Na, hát erre megkaptam, hogy én amerikai propagandista, nyugatmajmoló, az imperialisták ügynöke vagyok, és meg kell változnom, ha tagja akarok lenni a kommunista ifjúsági szervezetnek. Végül csak harmadikban (Kennedy halála után) vettek fel.

Gimnáziumi pályafutásom legnagyobb balhétjét harmadikban, egy osztálykiránduláson követtem el, ami későbbi életpályámon fontos szerepet játszó Pécshez kötődött. Harkányban volt a szállásunk, ahol egész délután szabad program volt. Egyik osztálytársammal (Gál Andrissal) elhatároztuk, hogy nem áztatjuk magunkat fél napig a meleg vizes gyógyfürdőben, hanem elmegyünk autóstoppal Pécsre, ahol olyan helyes lányok vannak. Hamar sikerült a stop, rövid idő alatt beértünk a városba. Ott jól eltöltöttük az időt, nemsokára sötétedett. Kimentünk a vasútállomásra és vonattal próbáltunk visszamenni. Minden rendben volt, de Harkány előtt egy férfi megszólított, hogy igazoljuk magunkat. Kiderült, hogy ez egy civil ruhás rendőr volt, ugyanis az a terület már Jugoszlávia felé határsávnak számított. Persze nem hitte el, hogy osztálykiránduláson vagyunk és bevitt minket a határőrségre. Hosszas könyörgés után felvette a kapcsolatot a szálláson lévő osztályfőnökkel, aki végre igazolt bennünket. Ezután elkísértek a szállásra. Nagy botrány lett a „szökés”-ből. Nem úsztuk meg igazgatói intő nélkül és 3-as lett a magatartásjegyem.

1964. június 11-én volt a szóbeli érettségi napja. Éppen aznap lettem 18 éves. Mint mondtam, nem voltam túl jó tanuló, de negyedekre azért összeszedtem magam, feljöttem négyesre, volt pár ötösöm is, csak orszból adott 2-est a Ballenegger – mondván, hogy aggódik a szóbeli érettségimért (mivel kötelező volt orszból is érettségizni.)

Hát a nagy napon először jött a magyar. A dolgozatom szenzációsan sikerült. A Tragédia és a Hamlet összehasonlítása volt, külön kiemelték a szerkesztést. Úgy csináltam, mint egy forgatókönyvet, filmszerű vágásokkal. Hol Helsingörben, hol meg a Tragédia különböző helyszínein vagyunk, közben Hamlet meg Ádám párbeszédet

folytat egymással. A szóbelin Kazinczyt húztam, ami nem volt a legszerencsésebb, de elment. Megvolt az 5-ös. Történelemből is jól teljesítettem. Matekból minden példát majdnem hibátlanul megoldottam. Aztán jött a ruszki. Ballenegger gunyoros stílusban tette fel kérdéseit, amellyel azt akarta érzéltetni, hogy „ez úgyse tud semmit!” Legnagyobb megrökönyödésére mindenre feleltem és általában elég jól. A B tétel azonban már nem nagyon ment – végre elégtételt éreztem – s nagyvonalúan mondta, hogy „szpasziba”. Végül az oroszom is 3-as lett! Így egész jó négyes eredménnyel zártam le gimnáziumi pályafutásomat.

Tóth György

Kétszer születtem. Először 1945-ben, Budapesten egy hideg, havas decemberi napon. Édesapám kovácmester volt, kinek szerencsémre Prométheusz tüzet lopott Apollón szekeréről, hogy parázló kohója alatt elbújhassak jó anyám jogos haragjától, ha rosszat tettem.

1960-ban kerültem a II. Rákóczi Ferenc gimnáziumba a város másik végéről, Sasalomról. Bátyám, aki tizennyolc évvel volt nálam idősebb, itt tanított és ő lett ennek a válogatott serdülő társaságnak pár hónapig osztályfőnöke és latin tanára. Az első osztályt e könyv szereplőivel nappali tagozaton, majd apám korai halála miatt levelező és végül esti tagozaton fejeztem be. Ez idő alatt két évig a seregben katonazenész növendék voltam, ahonnan az első adandó alkalmammal sikerült kilépnem. Világéletemben utáltam a kötöttséget úgy, mint apám, és én is a szabadságra vágytam, ami többé - kevésbé sikerült is.

1964-től, érettségi után a Magvető Könyvkiadóba kerültem műszaki gyakornoknak, majd a következő év őszén huszonhat hónap katonaság következett, amit Kecskeméten szolgáltam le. Borzalmas volt. Állandóan a legkülönbözőbb betegségekkel küszködtem, aminek lelki okai voltak.

1968 és 1972 között a Zeneműkiadóban dolgoztam, műszaki szerkesztői munkakörben. Éves könyvművészeti versenyeken rendszeresen szerepeltem munkáimmal és az is megtörtént, hogy első díjat nyertem. Ennek köszönhettem, hogy a Lipcsei Főiskola professzorának, Albert Kaprának, 1972-ben megjelent, a könyvművészetről, könyvtervezésről írt könyvében, több munkámmal is szerepelek.

1968-ban házasságot kötöttem ifjúkori szerelmemmel. Házasságunkból két fiúgyermek született és öt unoka, négy fiú és egy leány, kiknek egy része már felnőtté vált.

1972-ben otthagytam a kiadót és a Volán Újságnál, mint grafikus dolgoztam. Itt lettem újságíró is és a MUOSZ tagja. Munkámhoz tartozott a fotózás, amiből szakmunkás-vizsgát is tettem. A vizsgabizottság elnöke Bárony Andris volt. Micsoda véletlen!

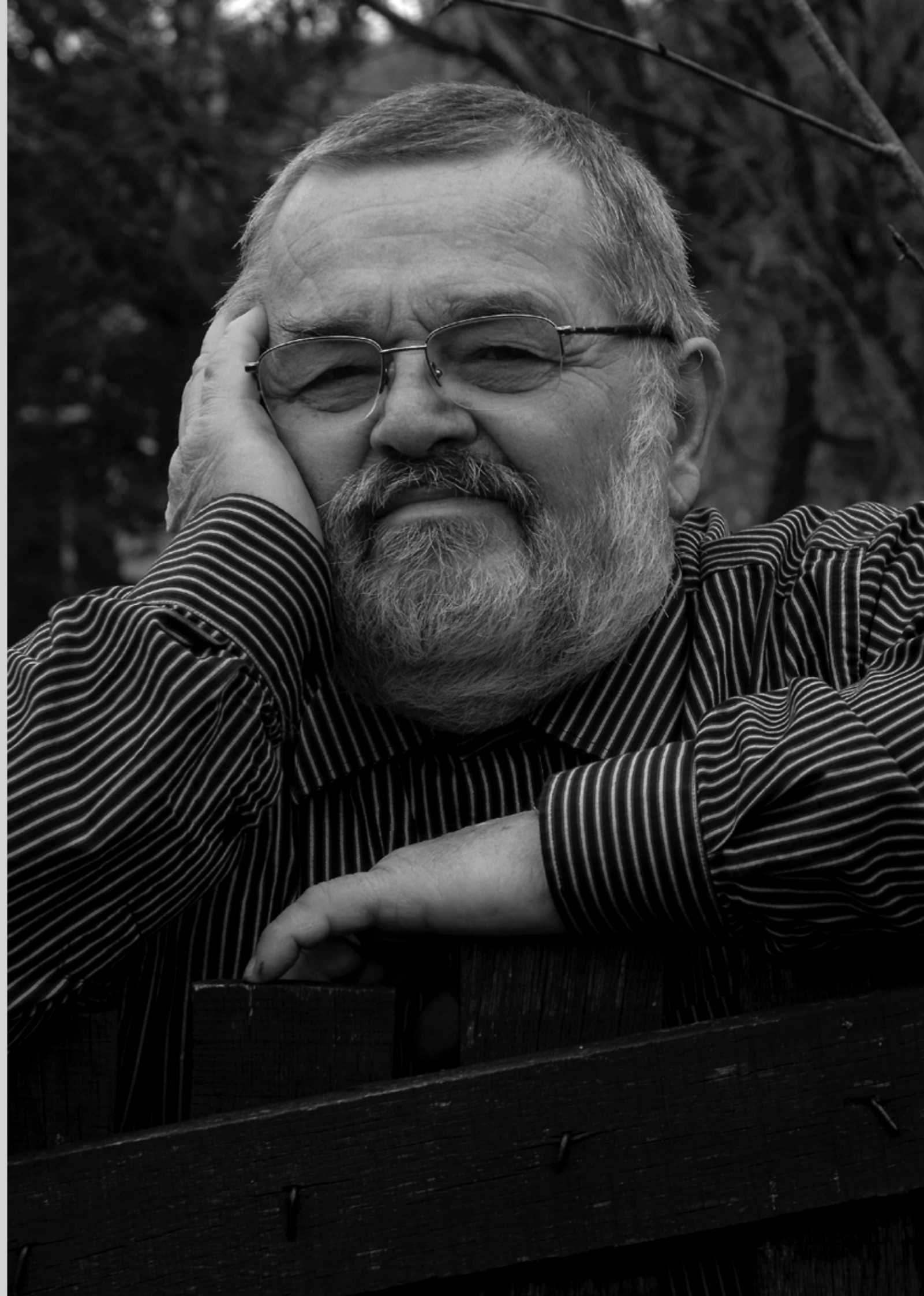
1989-től más munkakörben tevékenykedtem, vállalkozó lettem.

Másodszor 1998-ban születtem meg, mikor a „Kaszás” birokra hívott, de én erősebbnek bizonyultam nála. Felgyógyultam betegségemből és új életet kezdhettünk feleségemmel Borsod megyében, Égerszögön.

Az utóbbi években kedvtelésből ismét fotózni kezdtem. Próbálkoztam tájképfotózással, madarak és erdei állatok fényképezésével, de a portrékép készítése került hozzám a legközelebb, mert akiknek rejtett pillanatait megörökíthettem, azok mind valamilyen oknál fogva beléptek az életembe és fontossá váltak számomra. A családomon kívül ők adnak erőt mindahhoz az alkotó munkához, aminek eredménye lett 2013-ban megjelent portrékötetem is É. Kovács Lászlóról, aki író, néprajzkutató és festőművész. Az elmúlt években rendezett fotókiállításaim is sok munkával és örömmel töltenek el.

A zene mindig fontos volt a számomra. Fiatalon aktívan muzsikáltam különböző beat-zenekarokban, de a 60-as évek végén ezt abbahagytam. 1980-ban megalapítója voltam az Old Boys együttesnek, de egy-két hónap után feladtam ezzel a próbálkozással és ismét a család mellett döntöttem, mint korábban. Az elmúlt években autentikus népzenei játszottunk zenész barátaimmal, de ma már csak magányos „hangász”-ként lépek fel alkalmanként ünnepeken tárogatómmal.

2003-ban feleségem létrehozta az „Éger Ág” alapítványt, melynek vezetője lettem. Pályázati támogatással felújítottuk romos portánkat, melyet átadtunk az alapítványnak

használatra. Kialakítottunk egy kiállítótermet, egy közösségi teret és elkészítettük a csűr színpadot. Rendszeres kiállításokat szervezünk és 2008 óta operaesteket rendezünk az Állami Operaház művészeinek közreműködésével a református templomunkban.

2014 nyarán régi álmunk valósult meg. Végre sikeres képzőművészeti tábort rendeztünk, melynek képanyaga a galériánkban tekinthető meg.

Egy pár éve portrékat festek a téli zord időszakban.

Több félkész könyv lapul a számítógépem merevlemezén, befejezésre és kiadásra várva.

Morzsányi terjedelmű vallomás pofonról és tízóraikról

Iván Barátom! - engedd, hogy így szólítsalak - mivel megszólítottál. Könyvünk diákkori visszaemlékezéseiben az alábbiakat írod: „Az iskola tornatermi öltözőjéhez fűződik életem egyetlen olyan verekedése, amit én kezdtem. Már egyáltalán nem tudom, hogy miért támadtam Tóth Hugóra és arra is csak halványan emlékszem, mintha tanári ajánlatot kaptunk volna a kültelki megoldások szabályos boksziadal váltására. Hugó talán leírja e karakterformáló eset részleteit, annyi biztos, hogy negyvenegynéhány év után megbeszéltük, nincs harag és szent a béke.”

Még, hogy szent? Természetesen, ha Te is így gondolsz.

Több évtized elteltével, amikor először találkoztunk, első szavam az volt Ivánhoz, hogy a mai napig hordom az általam jogtalanul adott pofon lelki terhét. Ugyanis én ütöttem elsőnek, még hozzá váratlanul, orvul. Az, hogy Te felvetted a kesztyűt, teljesen természetes volt részedről.

Tudod Iván, mikor bekerültem a „káderdülő” gimnáziumába, többségében jó képességű és kiváltságos gyerekek között találtam magam. Nekem az édesanyám soha nem pakolt tízórait, ő pénzt adott, amit persze cigire költöttem. Így aztán én éhes gyomorral bámulhattam, amint Ti a szünetekben majszoltátok a tízóraitokat. (Hasonló történetre Vas Misu is utal egy szép gondolatsor keretében.) Én meg úgy döntöttem, hogy Janinak és Ákosnak rendszeresen megdézsmálom a kajáját, mikor elmennek olaszórára. Janinak ezt meg is említettem a 2012-es osztálytalálkozón, de ő anno ezt nem vette észre. Talán azért, mert neki minden nap több szendvicset is bepakoltak.

Kedves Iván! Így csattanhatott el az a bizonyos pofonom, mert az irigység és a féltékenység vezethette a jobb kezemet. A „közétek tartozást” a fizikai erőmmel kívántam kivívni, mint sashalmi külvárosi gyerek. Olyan külvárosi gyerek, aki már évek óta dohányzott, a szombat esti bulikból reggel ment haza, klarinétozott a Mosonyi Dixieland Bandban, tizenöt évesen alkoholt ivott és alkalmanként kiszívott nyakkal jelent meg a suliban. Bizonyítanom kellett, hogy én vagyok a vagány, menő srác közöttük. Én kezdeményeztem nem Te. Te tűntél a tornateremben a többi srác között a legerősebbnek és a legsportosabbnak. Ezért lettél Te az áldozatom. Ez az elcsattant pofon hiteles története.

Örülök, hogy ötvenöt év után kezembe vehettem azt a bizonyos jelképes kefért és morzsalapátot, és vigyázva, hogy ne menjen veszendőbe emlékeim közül az a „morzsányi” pofon, óvatosan a lapátra sepregettem. Ennyi év után megnyugodtam, hogy nincs harag és szent a béke közöttünk.

Ulszkay Péter

Születtem Dolhán egy kutyán, 12-ben Gezarol után... /oops, ez nem az... bocsánat, ez a Kutyabolha

Az első tizennégy évem nem volt igazán érdekes, normál gyerekkor, megfelelő betegségekkel tarkítva. A középiskolát együtt „élveztük”. Az érettségi után elmentem a közgázra, utána ott maradtam a matek tansámlin. Első eltévelyedésemből született Gergő nevű porontyom, aki most már negyvenegy éves és ő felelős Bálint nevű unokámért. Arra nem emlékszem, meddig tartott ez a házasság, kb 4-5 évre tehető. Aztán elkövettem egy második hibát, abból egy „mostoha” gyerek származik. Ez nem volt komoly ügy, egyikünk se tekintette annak. Jellemző, hogy ő ügyvéd volt, és mint ilyen, mindkettőnket képviselt a válóperi tárgyaláson /ez lenne válás magyar módra??. Utána is nagyon jó barátok maradtunk, többször meglátogattott minket Amerikában. Nem volt egészen ötven éves, amikor májrákban elhunyt szegényke. Máig is hiányoljuk. A harmadik nekifutásom már sikeres volt, máig is tart, nagy egyetértésben /három a magyar igazság - ráadásról nem esik szó/. 1982-ben „lábbal szavaztunk” és egy nem túl rövid, hét hónapos Bécsi interlude után átrepültünk az Óperenciás tengeren és Dél-Karolina állam fővárosában, Kolumbiában telepedtünk le. Ott már mint computer programozó működtem, és néhány magánvállalkozást is próbáltunk. Az első néhány nem sikerült, ahogy az már lenni szokott - de végül az utolsó már sikeres volt, ami megadta az alapját a nyugdíjba vonulásnak. Ezután öt-hat évet Magyarországon töltöttünk, újra felfedezve tájait és ízeit. Európa több országát is meglátogattuk. Mielőtt katedrális-mérgezésben elhunytunk volna, úgy döntöttünk, hogy hazamegyünk és újra felfedezzük Amerikát. Ugyanis azelőtt vagy pénzünk, vagy időnk nem volt erre a nemes célra. Persze most meg már az energia hiányzik, de hát minden nem lehet egyszerre.

A száraz adatok után, egy pár személyes sort. Mivel az életünk közel felét Amerikában éltük le, felmerül a kérdés, hogy tulajdonképpen minek is számítunk? Olyan magyarok vagyunk-e, akik történetesen Amerikában élnek, vagy olyan amerikaiak vagyunk-e, akik történetesen Magyarországon születtek? Ez a kérdés akkor merült fel bennem, amikor kb. 15 évvel ezelőtt felkértek, hogy tartsak egy beszédet az újonnan felavatott amerikai állampolgárok számára. Ahogy végignézetem az összegyűlt arcokon, ahol minden bőrszín képviselve volt, ahol minden vallásnak voltak követői, rájöttem, hogy a teremben csupa vadonatúj amerikai van, akik történetesen a világ különböző országaiban születtek - engem is beleértve. Lehet, hogy ez a hozzáállás rosszállást kelt némelyekben, hogy ezáltal „idegenszívűnek” fogok minősülni, de hát ez nem olyan nagy baj. Úgy veszem észre, hogy manapság mindenkit így hívnak, ha nem helyesli lihegve és farkcsóválva a jelenlegi magyar kormány intézkedéseit. Annak idején mindenféle csipkelődő mondást raktam ki a szobám falára a „dolgozóban”. Az egyiket ide másolom: „A verés folytatódik, amíg csak a közhangulat meg nem javul”. Nem olyan jó, mint Rejtő örökérvényű mondása: „Aki itt erős akar lenni, az úgy jár, mint a vas - addig ütik, amíg meleg” - de azért megszívlelendő.

Továbbra is szeretek olvasni, játszani és könnyen venni a dolgokat, esténként a szűnyoghálós verandán heverni a függőágyban és nézni, ahogy az este leszáll. Eddig csak egy valamit felejtettem el megtenni az életem során... felnőni, és most már úgy döntöttem, hogy arra a hátralévő néhány évtizedre már nem érdemes. Kedvenc mondatom - minden úgy van jól, ahogy van. Van egy szép jelszó az itteni parkokban - „Ne vigyél magaddal mást, mint fényképeket, és ne hagyj magad után mást, mint lábnyomokat”. Igyekszem ehhez tartani magamat. Kívánom neked is, nyájas Olvasóm, hogy kellemesen töltsd napjaidat, élvezd az életet, amíg csak lehet.

Vas Miklós

Úgy gondolom, hogy a nem túl izgalmas életpályám bemutatása helyett a közös gimink ráhatásait elemezgetném egy kicsit és főleg röviden, ahogy éppen eszembe jut.

Első és legfontosabb: trikóimat és pulóverjaimat a mai napig Barna tanár úr szabdalma szerint hajtogatom.

Másodsorban az egyetemi felvételinél érzékeltem, hogy nálunk azért magasak voltak a követelmények. A középiskolából vitt hét pontom nem sok jót ígért, de az írásbeli és szóbeli felvételi vizsgákon önmagamhoz képest brillíroztam. Szögi tanár úr már akkor sem túl korszerű módszerének köszönhetően, főleg magyarból tudtam villogni a sok megtanult idézettel. Emlékeztek, az ő módszere a kényelmes (esetleg lusta) diákokat célozta meg, helyettünk gondolkozott, Lediktálta miről szól a vers és hogyan kell értelmezni. Így aztán azért vettek fel az összesen tizenhét pontommal, mert a felvételin megszereztem a maximum tízet.

Csapongva, a színvonallal kapcsolatos emlékem, amit sokszor és sok helyen meséltem: Csete tanár úr vaktérképes dolgozatomra, amin „csak” 34 német várost tudtam bejelölni, hármast kaptam.

Harmadik hatásként emelném ki azt, ami már az én saram. Szóval egész életemben és nagyon gyakran tűnődtem azon, miért nem tudtam naponta legalább egy-másfél órát otthon tanulni. Minden reggel, mint egy félőrült rohantam, hogy a fél nyolcas kapunyitásra ott legyek leckeírás (többnyire másolás) céljából. A szüneteket is hasznosan, gyorstanulással töltöttem. Talán ti is emlékeztek Maci Laci feleltetési módszerére. Az egyes leckéket általában három alcímre tagolták és a feleltetése is e szerint ment. Én óra alatt már nagy igyekezettel a következő részt olvastam, azaz egy alcímmel előre jártam. Na, amit ki akarok hámozni: belejöttem a gyors tanulásba, aminek a jogi egyetemen igen nagy hasznát vettem. Ijedtemben az első év végén jeles átlagom lett. Ettől aztán úgy megnyugodtam, hogy a következő években, igaz nulla utóvizsgával, de bőven megelégedtem a négyes átlaggal. Csak érdekességként: soha életemben nem kérdezte meg senki, milyen eredménnyel államvizsgáztam. Illetve egy kivétel volt: egyik munkahelyemen a munkáskáder személyzetis megkérdezte, mit jelent az a cum laude izé. Mondtam: dicsérettel. Erre a jó szándékú káderes elhíresztelte, hogy a vasdoktor micsoda egy tálum, dicsérettel végezte el a jogi egyetemet. Persze én díszkréten elhallgattam, van még summa cum izé is, sőt valami sub auspiciis rei publicae is, ami már Ageszka felségterülete. Csak zárójelben, ma is nagyon büszke vagyok rá, hogy tanulás után együtt kaptattunk fel a hegyre. Lux Iván, Magyarország örökös tájfutója is többnyire velünk jött. A vele kapcsolatos emlékem, amire szerintem már nem emlékszik. Először, az elsős évkezdetkor, úgy látomásra nagy huligánnak gondolt, „de aztán később nem”. A másik ide kívánczó emlékem a fent említett reggeli rohanásommal kapcsolatos. A mai napig előttem van szegény Ruca kacszázó járása. Általában a Pasziék házában magasságában értem utol. Nem volt pofám továbbrohanni, együtt érkeztünk a sulihoz, így aztán a reggeli tanulásomnak lóttak. Igaz, „önvédelemből” kerülő úton gyakran kicseleztem, amiért, majd ha újra találkozunk, bocsánatot fogok kérni. Legutoljára, nem sokkal a halála előtt találkoztam vele valami újságosbódénál, amikor is zagyva maóista szöveggel szórakoztatott. Lustaságom történetét befejezve még egy: fentieket lepipálni csak a padtársam, haláláig közeli barátom, Vili tudta, aki még a hét-ötvenes kapuzárás előtt beslisszant, felrohant és „b... meg Misó, hol vannak a leckék” szófordulattal üdvözölt.

A diploma megszerzése után, a nem túl sok munkahelyemen voltak jobb és kevésbé jó munkakörök, tulajdonképpen csinovnyik voltam.

A rákóczi éveimre mindig nagyon büszke voltam. Bánt, hogy jelenleg nincs a top-ok között. Mostanában zavar az a sommás vélemény, hogy a Rákóczi abban az időben a rózsadombi kádergyerekek iskolája volt. Ellenkezésként magamat szoktam felhozni: én egy rózsadombi teherautósőfőr fia vagyok, és csodálatos dolog, ez és sok egyéb más, sem ötven évvel ezelőtt, sem azóta az osztályban fel sem merült.

Nagyon sok osztálytársamra igazán büszke vagyok, felsorolással senkit nem akarok megsérteni, de Somát mégis muszáj kiemelni: nála született két gyermekem és három unokám. Vele kapcsolatban még egy, amire talán nem is emlékszik: kirándulásokon mindig valahogy egy szendviccsel többje volt, amit véletlenül nekem adott, mivel nekem sose volt csomagolt kajám.

Mindig vallottam, legalább egy hobby nélkül a mindennapi élet nem kerek. Szerencsés az, akinek a munkája egyben a hobbi is. Biztos, ami biztos, nekem három is van, mindegyik mozgással kapcsolatos: síelés, távfutás, országúti kerékpár.

Ez utóbbi lett a vesztem: az országúton kivasalt egy autót, amit agyi infarktus követett, majd annak eredményeként a Parkinson-kórhoz hasonló tünetek jelentkeztek. Azért persze nem adtam fel: örökös sítanárommal és sítársammal, Fülöp Gyurival éppen síelni készülünk. Érdekességként, Lajossal, Vilivel gyakran síeltünk együtt, de síeltünk Tubival és Dühös családjával is.

Családi életem mindvégig rendezett, gyerekeink és most már unokáink ragaszkodnak hozzánk.

A pénz és egyéb anyagi javak soha sem érdekelték. Ebben a mai szép új világban ez végzetes tévedésnek bizonyult. Mikor nagyon humoros akarok lenni, így szoktam summásan összefoglalni pályafutásomat: közel negyven éves munkám eredményeként sikerült magam a Rózsadombról Rákospalotára leküzdeni.

Vécsei Miklós

A gimnáziumi közös éveink, valamint az utána következő „pár” év lefestése előtt szólnék néhány szót a megelőző évekről, amelyek meghatározták gyerekkoromat, a gimnáziumi éveket és azt hiszem, talán az egész életemet.

Nagyszüleim nem voltak szegények, rendelkeztek egy Teréz körúti házzal, abban is egy meglehetősen nagy lakással. Az volt a félelmük, hogy betelepítenek melléjük egy idegen családot, akikkel kénytelenek lesznek együtt lélegezni. Rábeszélésükre a szüleimmel hozzájuk költöztünk, és elkezdtek a békésnek ugyan nem mondható családi életet.

Szinte egyetlen kisgyerekkori élményem az 1950-ben állított óriás karácsonyfa, alatta a sok-sok ajándékkal. Az összeköltözés, valamint a kor ideológiájának eredményeként, 1951-ben családunkat kitelepítették, annak ellenére, hogy szüleim vagyontalanok voltak. Apám mérnökként, édesanyám adminisztrátorként "tisztességes", kenyérkereső munkát végzett.

A kitelepítéssel kapcsolatos viszontagságaink szinte egész gyermekkoromat felölelték. Első osztályos nebuló voltam az elszállításunkkor és nyolcadikos végzős, amikor Budapestre, egy egyszobás lakásba visszaköltözhattünk. Az első években Zsákán egy alföldi kis faluban laktam nyolcadmagammal egy szobában. Később Pomázra költöztünk, a falu szélére, egy egyszobás iker putriba. A pottyantós udvari vécé a legkultúraltabb része volt az otthonunknak.

Mindezeket az előzményeket, csak azért meséltem el, hogy érthető legyen egy kicsit a gimnáziumi magatartásom, tudásom, érdeklődésem. Maga az a tény, hogy egy ilyen társaságba, környezetbe, elit gimnáziumba bekerültem számomra egy óriási előrelépést jelentett. Még akkor is, ha meg kell állapítanom, hogy a vidéki előképzettségem nem bátorított fel arra, hogy felvegyem a versenyt az osztályunkat alkotó egészen kiváló diáktársaimmal.

Amihez érttem a festés-rajzolás, és ezen a területen a gimnázium mellett is erősítettem képességeimet.

Mi az a dolog, mi az a tantárgy, melyek azok az események, amelyek megszépítették a rákóczis éveimet? Kik azok a személyek, akár tanárok, akár diákok, akik örömet okoztak nekem a négy év alatt? Az osztálytársakat már említettem a tudásuk kapcsán. Ejtenék néhány szót baráti kapcsolatainkról. Csak jót lehet mondani egy olyan csapatról, akiknek évente van mondandójuk egymásnak, akik a mai napig alkalmanként együtt tenisznek, együtt pingpongoznak, együtt járnak filmklubba, és ha szükség van rá, alkalmanként segítenek egymásnak. Mi alapozta meg ezt a máig tartó kapcsolatrendszeret? Természetesen, a közös testnevelés órák, orosz órák, olasz órák, a tihanyi abált szalonna, a tihanyi versengés, a közös fiatalság, a közös élmények.

Kit tudok kiemelni én a kedves tanáraim közül? Úgy érzem - és talán nem egyedül vagyok ebben a cipőben -, hogy legtöbbet Szögi tanár úrtól kaptam. Nagyon megszerettem az irodalmat, nagyon megszerettem a verseket, nagyon megszerettem az olvasást. Azt gondolom, hogy az említett vonzalmamat, ami egy életre szól, mindezekelőtt Neki köszönhetem.

Érettségi után azonnal behívtak katonának, és két év katonai szolgálatot viszonylag szerencsés körülmények között, de letöltöttem. Szerencsésnek tartom magam, mert a gimnáziumi éveim alatt a *Budapesti Honvédban* teniszeztam és ottani támogatóm, Bánó Gyuri bácsi - aki a tábornok urak jó közérzetéről gondoskodott - szerzett nekem

egy kis protekciót. Kérése csak az volt felém, hogy néha teniszezzek a piros nadrágokkal, és hagyjam őket győzni is.

Sporttevékenységemről, még annyit mondanék, hogy igazán megszépítette az életemet. Körülbelül 25 éve ismét elkezdtem teniszezni, most már saját szervezésben, haverokkal és csak a könnyebbnek mondható páros formában.

Annak ellenére, hogy a gimnáziumban humán-orosz tagozatú osztály volt a miénk, én magasépítő üzemmérnökként diplomáztam le, és a szabadkézi rajz mellett megszerettem a reál tantárgyakat is. Az építésztervezési munkák mellett nem állt messze tőlem a matek, a fizika és a statika sem.

A diploma megszerzése után egy vidéki központú nagy építővállalathoz kerültem, a ranglétrán elérhető legkülönbözőbb munkakörökbe. A kivitelezésben eltöltött tizenhét évem alatt azért elsősorban építésvezetőként dolgoztam mezőgazdasághoz kapcsolódó budapesti nagyberuházásokon. Építettem a MÉM növényvédő állomását, a Budaörsi Reptér nagyberuházásait. Budaörsön megvalósítottam az *Amfora* és a *RAMOVILL* raktárbázisait. Óbudán a csapatommal kiviteleztem 7000 m² könnyűszerkezetes kommunális épületet (orvosi rendelőt, közérteket, óvodát, gyógyszertárat). A hét létesítményt egy év alatt kellett fedél alá hozni. A cél az volt, hogy a panelházban élő emberek ne csak lakjanak valahol, hanem az élethez szükséges egyéb körülményeik is javuljanak.

Kapcsolataimat felhasználva, a pályámat beruházóként a *RAMOVILL* kereskedő vállalatnál folytattam, ahol hozzájutottam különböző tervezési munkákhoz is. Üzleteket, szervizeket alakítottunk ki, ezeket kellett megterveznem és a kivitelezést ellenőriznem.

A rendszerváltás után egyéni vállalkozóként dolgoztam, eléggé keserű kenyéren. Nem volt olyan komolyabb anyagi háttér, hogy egy céget alapítsak. A saját munkaerőmet eladni a szakmám keretein belül, nem volt igazán könnyű. Tovább képeztem magam, ingatlanszakértői jogosítványt szereztem. Anyagilag ezen a területen, egy számítógéppel az asztalomon, jobban tudtam érvényesülni.

Nem szeretnék megfeledkezni, építész, építő karrierem csúcspontjáról, a saját házam megépítéséről. Azt hiszem, ez a munka hozta számomra a legtöbb örömet, a legnagyobb szakmai kihívást, elsősorban azért, mert itt tudtam bizonyítani legjobban tudásomat, képességeimet, szervezői tapasztalataimat. Nem utolsó sorban örömet okoztam a családomnak.

1970-ben megnősültem, feleségemmel, Antóniával, majdnem negyven évig éltünk együtt. Felneveltünk, két gyönyörű gyereket, végigvezettünk két saját építkezést, bejártuk Kelet Európa elérhető nevezetességeit, helyt álltunk az életben, és próbáltuk elfelejteni a gyerekkorunkat. Feleségem a Magyar Rádió Szülőföldünk főszerkesztőségében dolgozott, ahol a rövid gatyás Betlen Janival már belépése első hetében összefutott a liftben, és közösen tisztázták a kapcsolódási koordinátákat, miszerint Ő a Bruno felesége.

Mindkét gyerekünk művészi pályát választott, fiam Márton filmrendező, lányom Júlia képzőművész lett. Mindketten nagyon tehetségesek, és eddig is komoly elismerést szereztek maguknak. Lányomnak kiállításai voltak Bécsben, Düsseldorfban, Indonéziában és idén a Paksi Képtárban. Fiam szerepelt a legutolsó filmszemlén és a kisfilmjeivel is komoly sikereket ért el. 2007-ben elvesztettem feleségemet, aki családunk irányítója, összetartó ereje volt.

Öt év magányosság után megismerkedtem párommal, Ágnessel, aki vegyészmérnök és ugyancsak sok mindenben ment át az életben. Velem együtt, lazább, nyugalmasabb, boldog, unokákban gazdag öregségre vágyik. Két év alatt, főleg teniszeremények apropóján sikerült nyugatabbra is eljutnunk. Jártunk Szlovéniában, Izraelben,

Londonban. Életem talán legnagyobb élménye a londoni út volt, ahol ugyan az angolok totálisan lemostak minket a pályán, de legalább megvalósult egy álmom. Wimbledon közelében egy gyönyörű kastély parkjában, golfpályák szomszédságában, volt Davis-kupa játékosokkal, füves pályán teniszezhettem.

Wolff Lajos

Szabadkán (Jugoszlávia) születtem, 1946. augusztus 25-én, nagyszüleim házában, mely még ma is ugyanúgy áll Szabadka főterén (emléktábla – még – nincs rajta), mint születésemkor. Anyám, a háború végén, akkor már határsértőként érkezett vissza Németországból Tito Jugoszláviájába. Jó egy évbe tellett, családegyesítés révén, átjönni Budapestre, hiszen Apám itt dolgozott. Akkor még, államosításig, a saját gyógyszerárterében. Megjegyzem, hogy miután rendszert váltottunk, a ma is létező patikát, az „igazságos” reprivatizáció után persze egy „jogosult” gyógyszerész kapta tulajdonába. Hivatalos verzió szerint “nem lehetett másképp megoldani”.

Iskoláimat Budapesten végeztem (a Rákóczi utca itt most nem térnek ki). Egyetemi tanulmányaimat 1969-ben fejeztem be a budapesti Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Karán.

Első munkahelyem az EGIS Gyógyszergyár (akkori nevén Egyesült Gyógyszer és Tápszergyár) csomagoló üzeme volt, ahol termelésirányító munkát végeztem művezetőként. Két, esetenként három műszakos állás volt. Vagy száz munkásasszony kézi csomagolásának irányítása, majd a modern csomagológépek üzemeltetése. Nem tipikusan gyógyszerési feladatnak látszik, de igencsak embert formáló munka.

Elsősorban nyelvtudásom révén (német, angol, francia, orosz) 1974-ben áthelyeztek a Kereskedelmi Főosztályára, ahol a gyár készítményeinek külföldi törzskönyvezését, licencszerződésekkel kapcsolatos ügyek intézését és egyéb nemzetközi kereskedelmi feladatokat végeztem.

1977-től a Propaganda osztály irányítását végeztem. 1979-ben állást vállaltam a Geodeon Richter Gyógyszervegyészeti Gyárban. Osztályvezetői minőségben a vállalat gyógyszerexportjának, később a teljes késztermékexportjának (gyógyszer, kozmetikai cikkek) növelése volt a feladatom.

A továbbiakban a magyar gyógyszeripar akkori legfontosabb érdekeltégi területén, a szovjet piacon tevékenykedtem. A Medimpex Külkereskedelmi Vállalat moszkvai irodáját vezettem 1984-től 1989-ig. Feladatom elsősorban tudományos jellegű volt (törzskönyvezés, szimpóziumok szervezése, klinikai vizsgálatok), a végső cél azonban a forgalom növelésében realizálódott.

Hazatérve az EGIS Gyógyszergyár Rt. Kereskedelmi igazgatóságának irányítását vállaltam, mely posztot 2000 végéig töltöttem be.

Ezután, mint résztulajdonos, a Pannonpharma Gyógyszergyár kereskedelmét irányítottam. Ezt a céget sikerült egy közép vállalattá fejleszteni. Közben azonban a Pannonpharma rész-tulajdonomat eladtam, és újabb kihívást keresve alapítottam egy orvosi szaklapokat kiadó kft.-t, melyet ma is családi vállalkozásként működtetünk. Bár három gyermeket neveltem, a babázás azonban nem tud lekötöni. A gyerekek már kirepültek, saját életüket élik, úgy látszik modern módon: élvezzük az életet, ahogy lehet, és 35 év alatt nem vállalunk gyereket.

E rövid összefoglalóba ennyi fért bele, így is hosszúra sikeredett. Egy ilyen leírásból, ha valaki azt látja, hogy egyenes vonalú mozgáshoz hasonlít, jól látja. Azonban egyenes vonalú, de nem egyenletes mozgás. Különösen igaz ez a vagyoni, anyagi részekre. Ezért a legnagyobb tanulság (legalábbis nekem) az, hogy nem érdemes vagyont gyűjteni, mert így vagy úgy, ez úgyis elveszik. Ezért, ma már inkább csak olvasok, van bőven restanciám, mert a korábbi évek rohangálásai alatt erre alig fordítottam időt.

Zarubay Bence felvétele

Zarubay Attila

Rövid és dicstelen rákóczi korszakom érzésem szerint nem jogosított fel arra, hogy ide-szemtelenkedjek – gondoltam, mikor megtalált a Kovács Laci, de addig-addig próbált szelíd erőszakkal rábeszélni, míg igent mondtam. És tulajdonképpen igaza van, hiszen lusta és éretlen kamaszként mégis kaptam valamit a Rákóczitól; hétről hétre egy valódi nyomdát láthattam belülről, szorgos mesterembereket, zakatoló gépmonstrumokat, készülő könyveket, újságokat. A nagy poézishoz persze hozzátartozott a nyomdában mindenütt fel-felbukkanó fiatal nők reményteli közelsége is. Mikor kézhez kaptam a kiérdemelt, buktató év végi bizonyítványomat, anyámnak megmondtam, egyelőre ne kísérletezzünk a gimivel, inkább szedőinasnak állok, a középiskolázás meg levelező keretek között történne. Még elmentem Tihanyba, így a rákóczi emlékeimet a nagy levendulázás pozitívan zárta le, szépen besorolt a többi, egyre halványuló mellé. Osztálytársak arca, neve, kisebb-nagyobb csínytevések, balhék, meg a tanárok emlékezetes mondásai: „Pimaszságod határtalan, hozd ki az ellenőrződöt!”, „Ne vakard a töködöt folyton!”, „... a Ninive melletti Gaugaméla falunál...”, és olaszosságom ellenére megmaradt az első latin memoriter egy mondata: „Terra Italiae peninsula magna in Europa est.”

Megkezdődött a máig tartó, nagy nyomdászkaland, különféle nyomdák vinkeleit koptattam évekig, majd jókor észrevettem, hogy a kéziszedői szakma lehetőségei és a sok állástól megviselt visszereim állapota nagyjából ugyanolyan bizonytalan, vagy inkább sötét jövőt mutattak, így még idejében váltottam. Könyvkiadóba szegődtem műszaki szerkesztőnek, szándékom szerint lehetőleg egyre inkább a tipográfia, mintsem a műszaki ügyintézés felől közelítvén a szakmát. Ez persze nem mindig jött össze, de a sok „széklábfaragás” közepette mégis sikerült néhány olyan könyvet is összehoznom, amelyeket ma is, kissé túlzott önelégültséggel lapozgatok. A számítástechnika nyomulása alám is új lovat adott, így nyugdíjba vonulásomig, sőt utána is – csökkenő intenzitással ugyan, de – folyamatosan dolgoztam, soha nem voltam munkanélküli, ha egyáltalán ezzel büszkélkedni lehet manapság. Szinte magától értetődik, hogy nyomdában ismertem meg feleségemet, Évát, aki immár negyvenöt éve elvisel.

Szentendrén élünk egy ideje, mostanában teljesen egyforma napok következnek egymás után, majdnem minden reggel uszoda, egy kis telkezés, faházkarbantartás, nagyrítkán számítógépes munka, Bence fiam is fel-felbukkan, ő amúgy kapott egy kis „rákóczi örökséget”: egyebek mellett két nyomdász szakmája is van. Kéthetente a szűrkeséget megbontja hétéves Bálint unokám, aki ezeket a sorokat egyszer – ha egyáltalán valamikor – remélem, megértéssel fogja olvasni.

In memoriam

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Halotti beszéd

Látjátok feleim, egyszerre meghalt
és itt hagyott minket magunkra. Megcsalt.
Ismertük őt. Nem volt nagy és kiváló,
csak szív, a mi szívünkhöz közel álló.
De nincs már.
Akár a föld.
Jaj, összedőlt
a kincstár.

Okuljatok mindannyian e példán.
Ilyen az ember. Egyedüli példány.
Nem élt belőle több és most sem él,
s mint fán se nő egyforma két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.
Nézzétek e főt, ez összeomló,
kedves szemét. Nézzétek, itt e kéz,
mely a kimondhatatlan ködbe vész
kővé meredve,
mint egy ereklye,
s rá ékírással van karcolva ritka,
egyetlen életének ősi titka.

Akárki is volt ő, de fény, de hő volt.
Mindenkinek tudta és hirdette: ő volt.
Ahogy szerette ezt vagy azt az ételt,
s szólt, ajka melyet mostan lepecsételt
a csönd, s ahogy zengett fülünkbe hangja,
mint vízbe süllyedt templomok harangja
a mélybe lenn, s ahogy azt mondta nemrég:
„Édes fiacskám, egy kis sajtot ennék”,
vagy bort ivott és boldogan meredt a
kezében égő, olcsó cigaretta
füstjére, és futott, telefonált,
és szőtte álmát, mint színes fonált:
a homlokán feltündökölt a jegy,
hogymilliók közt az egyetlenegy.

Keresheted őt, nem leled, hiába,
se itt, se Fokföldön, se Ázsiába,
a múltba sem és a gazdag jövőben
akárki megszülethet már, csak ő nem.
Többé soha
nem gyúl ki halvány-furcsa mosolya.
Szegény a forgandó tündér szerencse,
hogymilliók közt újólag megteremtse.

Édes barátaim, olyan ez éppen,
mint az az ember ottan a mesében.
Az élet egyszer csak órája gondolt,
mi meg mesélni kezdtünk róla: „Hol volt...”,
majd rázuhant a mázsás, szörnyű mennybolt,
s mi ezt meséljük róla sírva: „Nem volt...”
Úgy fekszik ő, ki küzdve tört a jobbra,
mint önmagának dermedt-néma szobra.
Nem kelti föl se könny, se szó, se vegyszer.
Hol volt, hol nem volt a világon egyszer.

Fut a szélben a falevél

S futván a szélben az élet is, a levél után siet ...

- Siska István

*Becker Vilmos
Rudas László
Ulbrich András*

Másfél arcvonás Becker Vili portréjához

Amire egyáltalán nem emlékszem, az a fél. Nem emlékszem ugyanis, hogy mindannyiunk Vilijéből miképpen lett visszavonhatatlanul és egy csapásra Ádi. Az egyik találkozókon szólította így Fülöp Gyuri, Ulbrich Andris, Vas Mizsó, Wolff Lajos... És ő is így szólt bele a telefonba. Tehát ő akarhatta. Viszont ugyanazzal a barátsággal eltöltött Vili maradt, aki mindig is volt.

És ezzel kapcsolatos az egész és teljes arcvonás. Ádi egyre szorosabb kapcsolatba került Kocsz tanár úrral. Rendszeresen látogatta, kísérgette, hiszen bár erről kevés szó esett, Bandi bácsi az utolsó években egyre rosszabbul látott. Kenesei kis telkére egyedül már el sem tudott volna menni. Ádi rendszeresen vitte. Ketten bogarásztak a kertben, s egyszer Kocsz a kilencvenedik felé járva azt mondta neki: „Ádám, te olyan vagy velem, mint az édesanyám.”

Láttam a legördülő könnycseppet, amikor Ádi ezt elmesélte nekem.

Legyen mindannyiunké ez a történet!

Pálfy (G.) István

Rudas László

Nem vagyok alkalmas nekrológ írására, és nagyon keveset tudok Rudas Laci életéről, ezért nem is vállalkozom rá. Néhány emlékem azonban van róla, ezt mesélem el.

Laci mindkét lábán járógépet viselt, ezt tette vele a gyermekparalízis (a Heine-Medin kór). De talán pont emiatt nagyon erősek voltak a karjai. Még a gimnázium előtt, az általános iskolában padtársak voltunk valamelyik évben. A régi, egybeácsolt fapadban közép-re tettük a táskákat, osztottunk a térfeleken. Valamelyik órán unatkozott, és azzal szórakoztatta magát, hogy centiről centire arrébb tolt, a pad végéig, és terpeszkedett. Nem bírtam az erejével. Végül sikerült valahogy kitámasztanom a lábam, és egy figyelmetlen pillanatában visszatoltam. Kiesett a padból. Riadalom volt, persze, ő meg paprikavörös. Aznap minden szünetben üldözött, búvóhelyeket agyalt ki, hogy lesből lecsaphasson rám.

Majd húsz év múltán is emlékezett az esetre, egy beszélgetésben előkerült a régi „sérelem” és mosolyogva mondta: „de legalább egyenrangúnak tekintettél”.

Nagyon olvasott volt, és elképesztő részletességgel memorizálta az olvasmányait. Emlékeztek, egyszer országos történelmi tv-vetélkedőt nyert a Ki miben tudósban. Történelemit is végzett, majd kutatói ösztöndíjjal a moszkvai egyetemen folytatta.

Ő volt az általam ismert egyetlen magyar, akit kitoloncoltak a Szovjetunióból. Úgy esett a dolog, hogy amikor lejárt az ösztöndíj ideje, nem kérték el tőle a szobakulcsot, sőt a menza-jegyeket is névre kiadták neki. Jól érezte magát, hát maradt, azt hiszem majd két hónapig még. Azután egy nap rendőrök vártak rá, és rögtön vitték is egy Malév-géphez.

A 80-as évek elején többször találkoztunk, összehozott minket a könyvszakma. Egy ilyen alkalommal büszkén újságolta, hogy lánygyermek született. Boldog volt.

Akkor láttam őt utoljára.

Kikova

Ulbrich Andris, a szerény tökéletes

Egyik osztálytársunk azt mondta róla: a Magyar Rádió hangja. Vagyis, hogy azon a hangon szól, amely méltó az egykor történelmi és kultúratörténeti jelentőségű intézményhez. Ilyesmit a férfiak közül Körmendi Laci bácsiról, Egressy Pistáról, Dömök Gábiról, tehát kevesekről mondtak. Agesz, aki Agárdi Péterként nemcsak egyszerű szerkesztő fullajtár volt a Magyar Rádióban, hanem később elnökhelyettes is, teljes áttekinthetőséggel és meggyőződéssel adhatta ezt a minősítést. Tubié valóban kivételes hang volt. Nem a zúgó-zengő, hanem az emberi. Gyönyörűen beszélt.

Egy időben padtársak voltunk. Szerencsénkre a hátsó sorban ültünk, és így a pad alól olvasva játszottuk az álomszerepeinket. Kitaláltuk a hang nélküli színház egy fajtáját. Akkor O'Neill volt a kedvenc írója, és az Amerikai Elektrát gyakoroltuk. Ő volt Orin, én pedig mindenki más. Ő színész szeretett volna lenni, engem meg a dráma érdekelt. Miért, miért nem, végül is nem jutott be a színművészetire, s így a gimnáziumi Bánk bán Mihálja maradt a nagy színpadi szerepe, és, persze, az élvezettel mesélt nemzeti színházi fellépés. Az ember tragédiája római színeben adta a pestises hullát, s ebben a korszakszerű jelenésben csókot kapott Váradai Héditől.

A színházhiányt igazából sohasem heverte ki, az új hivatása mégis a szenvedélye lett. Amikor tehettem, azonnal hívtam a Magyar Televízióba. A Rádiót nem hagyta el, de jött s a TV Híradó műsorvezetője lett. Politikai kiállás is volt ez a részéről, mert mint ahogy mindig, ha sokak becsületéről leszakadtak az álságos leplek, ő ugyanaz maradt, aki volt. A szótlán bátor. A szelíd szikla. Kiválóan írt, profi volt a beszédben, rendíthetetlen a jellemében, de soha nem állt az első sorba. Végtelenül örült, hogy amikor az itáliai menekvést választotta, jegyzeteket és verseket mondhatott a Vatikáni Rádió magyar adásában. Érdemes végighallgatni régi dokumentumfilmek általa elmondott szövegeit. Az élet hangján beszélt. Úgy, ahogy asztaltársaságainkban is.

Utoljára egy nem nekem szóló, nagyon kedves telefonüzenetet kaptam tőle. Azonnal felhívtam, hogy Tubikám, ezt a szöveget valószínűleg nem nekem szántad. Vidáman fogadta. Milyen jó, hogy én kaptam meg, nem valami fecsegő alak. Akkor tudtam meg, hogy kórházban fekszik, nagyon súlyos műtéten esett át. Semmi jóra nem gondolhattam. Ő viszont igen. Megnyugtatott, hogy amint felépül, leülünk valahol, mert okvetlenül beszélünk kell.

Majd. Valahol.

Tartok tőle, hogy ő is nemzedékünk olyan tagja lesz, akiről nem fogják tudni, ki is volt valójában. Nemsokára már az épület sem lesz meg, nemhogy egy emléktábla rajta, amelyen az állna, hogy volt egyszer egy hang, amely innen sugárzódott a magyar világba.

Pálfy (G.) István

Tanárainkra emlékezve

Az elmúlt 50 év történetéhez szervesen kapcsolódnak gimnáziumi éveink. Osztályfőnökeink, pár hétig Tóth Gyula, majd Csete és Solymosi tanár urak vezetésével, szaktanáraink révén alapoztuk meg későbbi pályafutásunkat, életünket. Gimnazista éveinkben nagyobb szerepet kapott Solymosi tanár úr. Másodiktól kezdve érettségiig vezetett minket. Engedjétek meg, hogy tevékenységét, emlékét sportos hasonlattal jellemezzem.

Nekem ő olyan volt, mint egy kiváló labdarúgó játékvezető: „Nem akar a mérkőzés főszereplőjévé válni, szinte észrevétlen a pályán. Szabályok keretei közt engedi a férfias küzdelmet. A mérkőzés lefújása után társaival együtt csendben levonul a pályáról. Velük akkor senki sem törődik.

Másnap a mérkőzésről egy-két sor jelenik meg: jól vagy kiválóan vezette a mérkőzést, szinte észrevétlen volt a pályán.”

Vele kapcsolatban három eset tört fel emlékeimben.

- Mindenkire egyformán figyelt. A második év végén félreértelmeztem a tanügyi reformot, nem iratkoztam be harmadikba. Pálffy Pistával és Lukovics Andrással üzent, hogy augusztus 27-én pótoljam mulasztásom.

- Harmadikban egy tavaszi napon Iványi Kornél a második óra utáni nagyszünetben bent maradt az osztályban, a padjára dőlt, elaludt, becsengetésre sem ébredt fel. Mentő vitte el. Másnap (vagy még aznap?) Solymosi tanár úrral lett volna óránk. Kornél mamája megállította a folyosón az osztályterem előtt, hangosan azt állította, hogy a baj okozói mi vagyunk. Mi hajszoltuk bele fiát a betegségbe, sőt az osztálynak nincs együttérzés feléje. Az órát végezetül osztályfőnöki óraként kezeltük. Nyugodt hangvételben elemezte a kialakult helyzetet. Arra kért minket, hogy még jobban figyeljünk egymásra.

- Negyedikben már április közepén az egyik csütörtöki nap délelőtt 11 órától talán 1/2-ig játszhattunk az Úttörő Stadionban. A Margit-szigetről 3/4-1-kor indultunk el, a Franklin Nyomdában a gyakorlatok pedig 1 órakor kezdődtek. Mi kb. 20 perces késéssel érkeztünk meg. Nem emlékszem, hogy ez milyen következményekkel járt. Úgy érzem, ezt is helyén kezelte Tanár úr, oktatónkkal, Kálmán Döme tanár úrral egyetértésben.

Egy utolsó szösszenet Tanár úrról. A 25 éves érettségi találkozón arra kért mindenkit, meséljük el addigi életünket. Mindenkit végighallgatott, majd zárszóként ő is értékelte az eltelt 25 évet. Büszke volt ránk, hogy ilyen osztályt vezethetett. Az 1964-ben érettségizett osztályok közül tanulmányi és érettségi eredményünkkel felülmúltuk a többi-eket. Néhány évre visszamenőleg is a legjobb érettségi átlaggal rendelkezünk. Sőt, minden egyes diákja felsőfokú képzettséggel rendelkezik. Summa summarum, mi voltunk a legjobb osztálya mind a tanulmányi eredmény, mind a közösségi szellem terén.

Csete tanár úrról is emlékezzünk. Az első évben végzett munkájával osztályunkat közösséggé gyúrta.

Majd 50 fős, általános iskolai allűrökkel rendelkező kis diákok vezetéséhez kellett az ő katonás, a szabályokat a-tól z-ig betartató szigora. Erős, ellentmondást nem tűrő hangjával rendet és fegyelmet követelt. Hej, de sokszor szenvedtem én is az egyensapka szabálytalan vagy egyáltalán nem viseléséért!

Talán egy ilyen személyiség hiányzott a párhuzamos osztályoknál, és negyedik év végére ezért is tűnhettünk ki a többiek közül.

Szani Szilárd

Utóhang

Üszkösödünk? Vagy még mindig parázlunk? Talán mind a kettő igaz, ahogy azt a könyvborító sugallja, s amiről irodalomtörténész osztálytársunk, Agárdi Péter azt találta mondani: „izgalmas, drámai – mint az elmúlt fél évszázad s benne a mi életünk”. Csendesen teszem hozzá, hogy nincs annál nehezebb, mint a történelem tükrében hiteleset és igazat felmutatni egy közösségről, amely csak akkor közösség, ha a benne lévők annak tartják, s felmutatni ugyanezt az egyénekről, akiknek jogukban áll úgy értékelni saját magukat, ahogy azt ma érvényesnek gondolják. Igazán nehézzé épp az teszi a helyzetet, hogy az értékelők saját magunk vagyunk. Túlzás az önostorozás, és túlzás az öndicséret is. Péter se azt állítja, hogy az elmúlt fél évszázad izgalma és drámaisága csak velünk történt meg; megtörtént az másokkal is. De valami különös mégiscsak van abban, hogy amikor az ötvenedik érettségi találkozó kapcsán az az osztálytársunk, aki a színesebb élet vonzásában már elsőben fúvószenésznek ment a honvédség központi zenekarába, előjött ennek a könyvnek az ötletével, amelynek a borítója, a képei többsége, sőt egyáltalán a léte az ő szívós alázatának köszönhető, erre az ötletre szinte valamennyien igennel válaszoltunk. Úgy éreztük: Tóth Hugó, azaz Tóth Gyuri valami nagyon fontosra talált rá ennek a társaságnak a közös évtizedeiben. Őt igazolja, hogy a kötetben jó néhány olyan osztálytársunk csatlakozik újra hozzánk, aki nem velünk járta végig a négy évet. Gyuri azt vette észre, ránk valamiért nem igaz a mondas, hogy külön-külön még volnánk valakik, de együtt kevesebbek vagyunk. Illetve lehet, hogy ez igaz, de mi együtt is tudjuk becsülni egymást, s talán jelentünk valamit.

Nem vagyunk hivatottak rá, hogy értékeljük magunkat, de épp a fél évszázad sajátos történetének szereplőiként abban is hasznosak szeretnénk lenni, hogy majd mások, ha lesz kedvük hozzá, megfejtessenek egy titkot, amelyről nekünk nincs véglegesen kialakított képünk. Ennek az osztálynak valóban van legendája. És ennek az osztálynak azért lehet legendája, mert az eredményei kiemelkedően valóságosak. Se előttünk, se utánunk nem volt senkinek hasonló érettségi eredménye. Se előttünk, se utánunk nem lett szinte azonnal mindenki egyetemista, főiskolás, később mindenkiből diplomás. Azokból is, akik az élet ilyen-olyan kényszerei miatt más gimnáziumba mentek át. Nem a mi dolgunk, de másoknak talán érdemes rápillantani azokra a szakmai-társadalmi magaslatokra is, ahová közülünk feltűnően sokan eljutottak. És itt – nem rózsadombiként – hadd mondjam sietve: ha az akkori „rózsadombi előny” lett volna az előrelépés egyetlen oka, a történelmi-politikai fordulatok régen semmivé tették volna ezt az előnyt. '90 óta is évtizedek bizonyítják, hogy valódi tudás és tehetség nélkül az esetleges egyéni megsemmisülések sorozatában szertefoszlott volna a legenda. Valamilyen belső erő mindenkit megtartott. Ebből az osztályból úgyszólván senki sem hullott ki, csak az, aki maga úgy akarta. Így aztán most ebben a könyvben többen vagyunk együtt, mint ahányan közösen érettségiztünk. Számomra ez új boldogság. És a halottaink is velünk vannak. Azért vannak velünk, mert közülünk és a könnyeink között távoztak.

Nincs teljes képünk a titokról, csak a sejtéseinkről adhatunk számot ebben a kötetben. Elsősorban a tanárainkról. Döntő többségükben valóban csodálatos emberek voltak. Sokat árul el róluk maga az a cselekedet, hogy egy nem éppen klasszikus humán

szakosodásra berendezett politikai világban szívügyük volt ennek a humán osztálynak a megszervezése, összetartása és megtartása. Többen név szerint leírtuk emlékező és köszönő mondatainkat, talán már csak az általános utalás hiányzik, hogy állami iskolában annak a kornak valószínűleg az utolsó ilyen fiúosztályát teremtették meg. Volt némi szigor, de a tehetség szerinti fejlődés szabadságát semmi nem mutatja jobban, mint a hivatások sokasága, amelyben később megmutathattuk magunkat. Orvos, mérnök, jogász, atomfizikus, matematikus, építész, irodalomtörténész, könyvtáros-antikvárius, újságíró, rádiós, televíziós, diplomata, nyomdamérnök, történész, nyelvész, nyelvtanár, turisztikai vezető, zenész, tipográfus, könyvtervező, fotóművész és még megannyi minden lett belőlünk. Olykor eszembe villan az a gyarló gondolat, hogy a tanáraink által a csikócsapatból kicsiholt eredményeknek jelentős szerepe lehetett benne, hogy az akkori oktatási felsőbbség az addig rendkívül sok szellemi tehetséget vonzó Rákóczi már a hatvanas évek második felétől próbálgatta sportiskolává „nemesíteni”. Nyilván nem azért, mert a gimnáziumnak már akkor is volt olimpiai bajnoka. Bármelyik alma máterrel észrevehetően könnyebb lehetett volna ezt megtenni. De mintha a Rákóczi esetében különösen sürgető lett volna a szellemi átszervezés. Mindenesetre épp velünk múlt el ott egy korszak, amelynek a vizsgálatában a későbbi iskolatörténeti kutatások bőszéggel találhatnának felfedeznivalót.

És ha szabad történeti kutatók figyelmébe ajánlani magunkat is, ez az osztály belülről is különleges volt. A tanárok vezérelte szervezett véletlen hozott össze bennünket, és bár a lent és a fent meg mindenféle oldal találkozott a kamaszos rendezetlenségben, az érettségi után nem négy éves ünnepélyességgel köszöntöttük egymást, hanem évente többször: részben kisebb csoportokban, részben osztálytalálkozókon, és mindenképpen a szeptemberi első vasárnapokon a Márványmenyasszonyban, amelyeknek a szervezését, mint annyi minden mást, Szerdahelyi Andornak, azaz Kocsz tanár úrnak köszönhetjük. Legendaképző valóságunk része, hogy ezekre a találkozókra az is eljár, aki akkor talán még nem tartotta magát Kocsz-tanítványnak. De képletesen ma már az. Hosszú éveken át a mi asztaltársaságunk volt a legnépesebb gyülekezet ezeken az alkalmakon.

Becker Ádám (Vili) és Wolff Lajos levelezései, telefonlistái bizonyíthatnák, mennyi energiájuk, szeretetük és bizakodásuk volt-van az összejöveteleink mögött. Nekik, Ulbrich Andrisnak, Niklai Ákosnak, Fülöp Gyurinak, Szilágyi Tivadarnak – bocsánat, ha valakit kifelejték a legaktívabbak közül – az érdeme, hogy Adynak a szétszóródásról és szétszórattatásról szóló rettenetes látomása miránk nézve inkább figyelmeztetés, semmint végítélet. Csoda, persze, velünk se történhetett. Az elmúlt fél évszázad olykor az egymás közötti életünkben is „izgalmasnak és drámainak” bizonyult. Nem mindenki és nem mindenben értett és ért egyet. Sőt! De máshonnan jött hatások mellett a Rákóczi kultúrája megtanított bennünket a másik elfogadására, a jó keresésére és megtalálására. És mintha ez is színvonal kérdése lenne. A könyv születésének története erről is beszél.

Azt már lehet, hogy az ősz fejből kikandikáló angyal mondatja velem: a mai világra nagyon ráférne a kézfogásoknak a miénkhez hasonló szeretetteljes nagyvonalúsága. A továbbiakban pedig írjanak rólunk az utódok, ha vannak, mert a századik évforduló könyvét már nem vállaljuk.

2015. április

Pálffy (G.) István

„Hajnali részegség”

Ébredés előtti álmom:

Osztály vigyázz!

Solymosi Tanár Úrnak jelentem, hogy a

IV. D. osztálylétszáma harmincöt fő.

Jelen van harminc fő.

Igazoltan távol maradt osztálytársaink,

akik már nem lehetnek velünk:

Ádi, Ruca és Tubi, azaz

Becker Vilmos, Rudas László és Ulbrich András.

Igazolatlanul távol: ketten.

Az ötven éves érettségi találkozó alkalmából megjelenő

„KÉZFOGÁSOK SZÉTSZÓRÓDÁS UTÁN”

című könyvünkben harmincöt fő szerepel,

Jelen van még:

öt fő, akik korábban velünk kezdték az első osztályt,

de más iskolában érettségiztek.

Ébredés, majd egy jó forró kávé elfogyasztása.

2015. április 21.

Hugó

A könyv Debrecenben, a Kapitális Kft. Nyomdájában készült
Megjelent 300 példányban
Felelős vezető: ifj. Kapusi József

Epilógus helyett

Miért született ez a kötet? Hát nem azért, hogy megörökíthessük magunkat, habár szó ami szó, ez is jólesik. Hanem azért, mert évtizedek távolából nézve ráébredtünk, hogy „kivételes” eset volt a miénk.

Gimnáziumi éveink kezdete egybeesett egy oktatási és tanügyi reformmal. Ennek keretében „a képzés közelebb került a termelő munkához”, ami konkrétan azt jelentette, hogy heti egy napot műhelyben töltöttünk, valami szakmával ismerkedve. A mi osztályunk nyomdába járt, a másik lakatosműhelybe, a harmadik asztalosnak tanult, a negyediket nem is tudom. Ez volt a politechnika-oktatás 5+1-es szisztémája. (Merthogy a mi időnkben a szombat még tanítási nap volt!)

Ezzel egyidejűleg szűkült a humán tagozatos oktatás. A Rákócziiban három reál osztály és csak egy humán osztály indult abban az évben, sokunk emlékei szerint külön „felvételi beszélgetéseken” válogattak össze minket. A hagyományos latin nyelv a szabadon választható kategóriába került, az olasz lett az alternatívája. Végezetül pedig a humán osztály orosz (dupla óraszámú) tagozatos lett. Kötelezően.

Visszatekintve a történetre, elég valószínűnek látszik, hogy tanáraink többsége aggályosnak találta a humán irányultságú képzés visszaszorítását, és kiemelt figyelmet fordított az osztályra. Magasra állították a mércét, de nem a buktató-sos szelekció szándékával, hanem hogy kihozzák mindannyiunkból a maximumot. Az ő pedagógiai eredményük volt, hogy azután az érettségi vizsgákat kiugróan jó átlageredménnyel tettük le.

Kezükre játszhatott a tanárainknak az is, hogy orosz tagozatosok lettünk. A '60-as évek politikai légkörében ugyanis elég kényes lett volna egy orosz tagozatos kísérleti osztályt kudarcosnak minősíteni. (Hogy milyen légkör? Az asztalos társosztályunk ballagási esete jól rávilágít erre. Ők ugyanis „élt 4 évet” felirattal egy koporsót ácsoltak erre az alkalomra, és elballagtak vele a Mechwarttérig. Ott elakadtak, mert a járdán kis zászlócskákkal integető sorfal állt, és éppen jött egy nyitott autós konvoj, benne Kádár és Walter Ulbricht elvtársak. Ők visszaintettek az üdvözlőknek, csak hogy az utóbbiak között a társosztály gyászmaskarában vonult fel, vállukon az ácsolmányukkal. A rendőrök azt hitték, hogy Kádár és az NDK-t vezető Ulbricht ellen tüntettek, rögtön be is vitték az egész „gyászoló” osztályt a kapitányságra, koporsóstul. A gimnázium igazgatójának személyesen kellett értük menni, magyarázkodni és a felelősséget vállalni. Ilyen volt a kor.)

Ez a kötet első olvasatra mirőlunk szól. Egyúttal persze tisztelgés tanáraink emléke előtt. Mert nem mi, hanem ők voltak rákóczi történeteink főszereplői.

Kovács Kikova László